

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Fjorten Dage i Jylland

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Fjorten Dage i Jylland", i Blicher, Steen Steensen: *Udvalgte værker*, Gyldendal, 1982-83, s. 9. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-blich06-shoot-workid55512.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte værker

Fjorten Dage i Jylland

10
11

Klinterkirken

Paa Jyllands Vestkyst, kun faa Favne fra Havet, staaer en Kirke. I Aarhundreder har den trodset Bølgernes Magt; men enhver Storm nedriver et Stykke af dens Brystværn; og allerede beregner man Tiden, da den maae synke i Graven, som Søen langsomt, men uopholdelig udhuler. Naar Vinden blæser haardt fra Vesten, da vælte sig de tunge Vover mod Klinten med saadan Vælde, at Kirken ryster, dens Ruder klirre, Altertavlen og Stolene dirre. Men stiger Vejret til Storm, da hylles den i en Taage af Skum, der pidsker som det tætteste Snefog langt ind over Kysten; og en Torden, som om Alverdens Kanoner her paa eet Sted løsnedes, drøner saaledes, at den hørende døves, og den døde hører.

Det var Dagen efter saadant et Uvejr, at jeg med min Vert, Præsten i Langebek, tilfods nærmede mig Klinten, for at see *Vesterhavet*. Luften var stille, Himlen klar; men Bølgernes Vrede var endnu ikke stillet: trende hvide Strimer i lige Løb med Kysten, viste hvorledes de brøde sig paa Rifferne, skjøndt Bruset af de frygtelige Brændinger ikke kunde mærkes paa Landet for den nærmere Dundren i Havstokken. Thi ogsaa indenfor Rifferne var Søen i voldsom Bevægelse, steeg og sank i Høje og Dale, og tumlede sig ind mod Strandbredden.

Næst efter en stjernefuld Himmel yder Havet det højtideligste Skue - det sees i rolig eller oprørt Tilstand. De Følelser - til Tanker er ingen Mag - de Følelser, dette ensformige og dog saa alvorsfulde Syn vækker, tumle sig, jage hverandre paa Bølgernes Viis, urolige som Disse, og uudgrundelige som Dybet selv. Men Sjelen udmattes snart af den uvante stormende Bevægelse; Man har en Fornemmelse, der ligner Svimmelhed; Man længes efter Land, fast Grund og sikkert Fodfæste.

Da jeg omsider vendte mig fra det store Skuespil for at drage Aande og summe mig, fandt jeg min Ledsager siddende paa en Klittagstue, ridsende Figurer i Sandet med sin Stok. Af den ligegyldige 12 Mine, med hvilken han rejste sig, mærkede jeg vel, at han blot af Høflighed havde ventet til mine Øjne vare mættede - selv urørt ved den majestætiske Scene, der paa mig havde gjort et saa rystende Indtryk. Men *han* havde den jo hver Dag forøje, og *nyt* eller *fornyet* maae det være, som kraftigt skal røre. "Mennesket vænnes til Alting," siger Ordsproget; ogsaa til at beskue de rædsomste Naturoptrin, saavelsom de yndigste - om ej med Ligegyldighed - saa dog med en vis Ligevægt i Sindets Bevægelser. Med en Saadan spurgte Præsten mig - dog ikke uden en Smule Stolthed af denne hans Egns eneste Herlighed - "har De nu seet Vestervauvau? er det ikke smukt?" - Med samme Ligevægt siger og Virtuosen ved et Musikstykke, som henriver Andre: "er det ikke pent?" og Ciceronen i et Billedgallerie om en Raphael: "det er et Mesterstykke." Selv en Digtning, som fortryller, "decies repetita" kan dog omsider, ved alt for hyppig og umaadelig Nydelse tabe, eller synes at tabe, af sin Saft og Kraft, smage som Hverdagskost, og lyde som dagligdags Tale. Men Fejlen ligger ikke i Maleriet, i Melodien, i Digtet; den maae søges hos Tilbederen selv, som glemmer: at ethvert Glædesbæger har sin Burtd, der aldrig maae vorde synlig; og at det gamle "hav mig lidt kjer, hav mig længe kjer," kan anvendes paa meer end Elskov. - En kvægende Adspredelse var mig derfor Synet af den rolige Landjord; idet jeg med Ryggen til det vildtlarmende Hav nedlod mig tæt hos Præsten; thi skulde vi tale sammen, maatte der ikke hvikes. Dog den, som naar han førstegang seer *Vesterhavet*, har meget at sige, borde aldrig ulejliget sig did.

Ikke heller jeg var stemt til Snaksomhed; hvilket vel min Sidemand mærkede, da han spurgte: om jeg vilde tøve her et Qvarteerstid til han kom tilbage fra et Sygebesøg. Jeg bejaede det gjerne; jeg følte Trang til at være ene paa dette betydningsfulde Sted, hvor jeg paa den ene Side havde det ødelæggende Element, og paa den Anden de sørgelige Spor af dets Ødelæggelser. Enhver Gjenstand paa denne øde Kyst bar Mærker af Fortidens Storme, men især af Gaarsdagens: den lille kullede Kirke var berøvet sin Afpudsning, dens Muur var revnet, dens Tag havde mistet en Deel af sin Beklædning, Kirke-gaarden var en skaldet Sanddal, stribet eller flammet ligesom Strandbredden - et Mærke af Bølgernes Overskyning. Hist og her laae en Pjalt af et søndersplittet Sejl, og Stumper af knusede Planker. End ikke de Døde havde hvilet i Rolighed: den lette

Bedækning var bortskyllet 13 fra flere end een Kiste; i Kanten af Havbakken stode Ender frem; ja Hovedskallen af en Gravens Indvaaner, hvis snevre Huus forlængst maatte være hensmuldret, var atter kommen tilsyne fra hiint mørke Land, "hvor ingen Sol siger: stat op! til den Sovende."

Ved Synet af Tidens ødelæggende Virkninger paa den legemlige Verden og de karrige Levninger fra dens graadige Tand, maae enten det aandelige i Mennesket synke dybt under det legemlige, eller hæve sig højt over alt det som fattes med udvortes Sandser, til Tanken om Evigheden og dens Herre. Men Sjelen svimler paa en Højde, for hvilken dens Vinger endnu ej ere udvoxede, og daler atter ned til Jorden søgende et roligt Hvilepunkt. Stundom vorder det os for trangt i Huus: da ile vi ud i det umaadelige Frie; men der kommer ogsaa den Andagtstime, da Verden er os for stor, Himmelen for høj: da tye vi ydmyge ind i det lave Gudshuus, som vore svage Hænder oprejste, deri at tilbede Den " *som alle Himles Himle ikke kunne fatte.*"

Jeg rejste mig fra Knæfaldet foran Klintekirkens Alter, styrket, livsglad og lykkelig ved min "beskikkede Deel" paa Jorden - Kirkedøren knarrede - jeg vendte mig, og tænkte, det var min Præst; men hørte i det samme en klangfuld kvindelig Stemme sige: "hjælp mig, Mariane! jeg kan ikke ene faae den op." Jeg ilede strax ned til de udenstaaendes Bistand; men forinden jeg kunde yde dem samme, foer den tunge Egedør op; og da de maae have anvendt for mange Kræfter dertil, busede de nogle Skridt fremad, og den Ene saa heftigt ind imod mig, at jeg opfangede hende i mine Arme. At et dobbelt Forbauselseskrig ledsagede denne uventede Omfavnelse, var saare 14 naturligt, og ligesaa, at vi alle Tre stode maalløse et par Secunder, inden jeg kunde frembringe en Undskylding. Den hurtigt favnede og ligesaa hurtigt slupne - Therese maae være hendes Navn - sagde med et muntert Smil: "det tilkom vel egentlig mig at gjøre Undskyldingen, da jeg foer saa voldsomt imod dem." Jeg var ikke i Stemning til at sige Damer Artigheder; og havde jeg end været, skulde jeg dog hverken havt Mod eller Fatning dertil, saa heftigt forbausedes jeg over den Ubekjendtes store Skjønhed. Hun var een af de lyseste Blondiner, jeg nogensinde saae: Øjne af klareste Himmelblaa, Hud af Lilliehvidt, paa Kinderne tingeret med bleg Hyazinthrødme, smalle Læber af mørkere rødt - den lille Mund beskyttet paa begge Sider af Smilehuller; hele det aabne milde Engleansigt omflydt af Haarlokker, hvis Farve endnu ej har faaet Navn, som Man hverken kan kalde guul, ej heller hvid, men snarere hvidguul eller guulhvid - en Farve omtrent som Morgentaagernes om Solen, just idet den staaer op fra Havet. Med andre Ord: Thereses Haar, hendes Aasyn, hendes høje Skabning, hendes stolte Holdning var alt som man tænker sig Freias. Jeg veed ikke bedre at sammenligne de Følelser, Synet af en saadan ægtenordisk Skjønhed opvækker, end ved dem Man fornemmer paa en nordisk Vinterdag, naar Luften er stille, Himlen reen, og natlig Riimfrost har forsølvet Mark og Skov, Alt til den fineste Qvist - naar Træernes hvide i Morgensolens Straaler mattindrende Toppe mod Ætherens lyseste Blaa, Vinterens festlige Pragtsmykke, frembyder et Syn, for hvilket "Støvet blot har Øje, men Tungen ikke Ord."

Eftersom jeg blot havde Øje for den ene af de i Kirken saa hovedkulds indbrydende Piger, skulde jeg ikke dengang have været mægtig for at sige, hvorledes den Anden saae ud; men da Læseren naaskee ønsker at vide det her, vil jeg ikke skuffe hans Forventning. Mariane - saaledes maae hun hedde - var, som Man kalder det, just det Modsatte af Therese. Et Ideal af hiin sydeuropæiske Skjønhed, som de italienske Malere tillægge deres Madonnaer: bleg af Ansigtifarve, med Øjne af det dybeste Mørkblaa, og Haar, som vel bør kaldes bruunt, men dog har et rødligt Skjær. I hendes Aasyn laae Alvor og Dybsind, mildnet ved Ydmyghed og Fromhed, eller bedre, Andægtighed; og denne sidste Egenskab, der udgjorde Hovedtrækket i hendes Karakter, eller snarere, Forbindelsen af alle de Andre, var virkelig at læse i hendes Stillinger, Gang og hele Væsen, men udtalte sig dog aller-meest i hendes sagte, bløde, hartad bævende Stemme. Jeg har nu 15 kjendt hende over tyve Aar, men aldrig seet hende lee; selv hendes Smil vare sjældne, og at ligne ved korte, matte Solglimt gennem Efteraars Regnskyer. Hun var - om Jordens Børn tør laane de Himmelskes Navne - Sorgens Engel, ligesom Therese Glædens. -

- I Sandhed! dersom jeg var kommen sidst i Kirken, dersom jeg, istædet for at modtage disse yndige Væsner i Døren, havde ved min Indtrædelse seet dem ved Alteret: jeg maatte have antaget dem for Engle, for levende Sindbilleder paa det gamle og nye Testamente, paa Loven, den alvorlige Tugtemester og Evangelium, den milde Vejleder, paa Frygtens Tjeneste og Kjerlighedens. Selve Dragten var betegnende - den Enes sort, den Andens hvid.

Længer skulde jeg vel blevet staaende i min stumme Henrykkelse, dersom Præsten ikke var kommen i det Øjeblik jeg forgjæves ledte om Ord til at besvare Thereses Undskylding. - Foreløbig maae jeg forklare; at samme Mand havde den synderlige Vane, naar hans Sind korn ud af sædvanlig Blikstille, da at mumle sine Tanker saa lydeligt, at de nærstaaende tydeligt kunde forstaae ham, hvilket hans Bekjend-tere kaldte, "at tænke højt," og ofte gav comiske Scener, i hvilke han var ene Skuespiller imod sin Villie -. Som han nu da traadte ind i Vaabenhuusdøren, standsede han overrasket, og sagde halv højt: "Seer vi det! - Statsdamer! - rare Piger! - hjertelig velkomne! - men det vil gaae ud over mine Nelliker - den hvide er en lille Vildkat!" Her holdt han op; den hvide knistrede, den sorte smilte - thi de kjendte hans Maneer - og Begge vendte sig og hilste. "Ej ej! det glæder mig" - sagde han nu heel højt - "er' de spadserende til Kirken? eller holder Vognen herude?" Dette sidste bejaedes. Derpaa fremstillede han os for hverandre: den sorte Dame som Frøken Sonnenthal, en Datter af Generalen paa Solholm, og den hvide som Jomfrue Dyber, en Kjøbmands Datter i Viborg. At bese Kirken var egentlig Frøkenens Indfald; thi Vesterhavet havde de Begge seet saa ofte, at dette ikke mere kunde lokke dem saa langt bort fra den venlige Præstegaard.

Kirken havde kun lidt for Øjet: dens Indre var som dens Ydre i affældig Tilstand; Stolene vare umalede og tildeels ormstukne; hist og her paa Sæderne laae Stumper af Psalmebøger; Prækestolen fremviste nogle plumptudzirede Træfigurer og Munkebogstaver, som Præsten udtlydede. Altertavlen var af de almindelige: Midten forestillede Maria med Barnet, og begge Fløjene de tolv Apostler, og ovenover 16 saaes Engle, fra hvis oppustede Ansigter kun Smaastumper af de forlængst afbrukne Basuner stak frem. Den overgivne Therese spurgte Præsten med paatagen Enfoldighed: om det var Amorer? Han var ikke den Mand, der havde Svar paa rede Haand; hendes alvorlige Veninde gav det for ham; med et ømt bebrejdende Blik sagde hun: "ja Therese! men af de himmelske." "Hvorfor ikke Menneskebørn, som blæse Sæbebobler?" lød en Stemme bag ved os. Vi drejede os Alle om, og saae et ungt, pent klædt Menneske med Hænderne paa Ryggen - han hilste med et let, hartad fornemt Buk, og Præsten ham igjen med et: "Velkommen fra Hovedstaden, Hr. Vang!" hvortil han i sin høje Tankegang føjede: "Hø! Paradoxmand, nymodens Viisdom!" Denne lod ikke til at bryde sig om hiins uvitterlige Yttringer, skjøndt et hurtigt Øjekast viste, at han vel havde opfanget dem - han maatte længe have kjendt Præstens Vane. Paa mig derimod gjorde denne - som enhver anden - Plumshed den sædvanlige Virkning: ej allene nemlig naar Samtalen i et Selskab pludselig gaaer over til Skjænderie, eller Ægtefolk for Trediemand giver en Sparlagenscene til Priis; men ogsaa naar en stødende Flauhed - Sottise - falder en Person af Munden, vækker hos mig en vis urolig, næsten ængstelig Fornemmelse, saa det uvilkaarlig driver mig til at gribe ind og give Talen en anden Vending. Saa optog jeg og her den Fremmedes Ord, og spurgte hvad han forstod ved Sæbebobler. "Luftkasteller" svarte han raskt - "ere Sæbebobler vel Andet end glimrende opadstræbende Tingester, som alligevel ere tomme, eller - om Man saa vil - kun fulde af Luft - af Vind - Luftballoner, Vindæg? og ere de menneskelige Foretagender Andet?" "Lidt mere, lidt mere!" svarte jeg. "Lidt nok, lidt nok!" gjentog han med et klogt Smil, "vanitas vanitatum! alt under Solen er Forfængelighed, sagde Salomon, som dog havde bygget et Kastel, der vel mindst af Alle saae ud som en Sæbeboble." "Paradoxmand!" tænkte jeg ved mig selv, dog ikke saa højt som Præsten, og pirret ved den unge Herres Tone og Smil, vilde jeg give ham en Nød at knække, da et Skriig bag Alteret bortdrog min Opmærksomhed fra Salomon den Anden; det var Therese, som med et "Herre Jesus!" kom ilende frem. Uden at spørge, foer jeg derom, og saae - hvad rigtignok kunde afpresse en ung Pige et Angestskrig: i Skriftestolen, en Niche i Muren, sad nemlig en gammel graaskjægget Mand, iført en pjaltet Præstekjole, om Halsen havde han en Slags Pibekrave af Siv, og paa Hovedet et Taarn af sex eller flere Parykker - 17 den Ene ovenpaa den Anden. "En Flaggermuus?" spurgte den unge Diogenes, idet han trængte sig frem ved Siden af mig; men i samme Øjeblik blegnede han, og ryggede sig tilbage. "Her," sagde jeg, "har De strax eet Beviis for deres Paastand; den menneskelige Forstand i det mindste hører til de salomoniske Forfængeligheder." Nu havde Præsten fra den anden Side faaet Øje paa den Vanvittige, og tiltalte ham med et: "ej! see! Hr. Provst! hvad bestiller De her?" "Skrifter Syndere," lød Svaret med gravitetisk Mine og i langsom Takt, "vil Hr. Broder med?" "Nej, mange Tak!" sagde Denne, bukkede dybt, og gav os Andre Tegn at gjøre ligesaa. Therese nejede, men Mariane foldede sine Hænder, og saae medynksom ivejret. - Hr. Vang var allerede foran, og halvt ude af Kirken. Ved Udgangen spurgte jeg Præsten, om Stakkelen skulde blive ene tilbage? "oja!" svarte han, "vi kjende ham saa godt her i Egnen. Han gjør hverken sig selv eller Andre Fortred; skjøndt han er gal, som de seer." Han fortalte os videre: at den Ulykkelige i sin Ungdom havde studeret, med Nød og Neppe havde faaet første og anden Examen, men var bleven rejiceret til Attestats, hvorpaa han et Sted i Landet - han vidste ikke hvor - i nogle Aar havde forestaaet et Degneembede; var siden gaaet reent fra Forstanden, og indbildte sig nu at være Provst. Han var velbekjendt hos hartad hele Stiftets Gejstlighed, og ingen Degn vægrede sig ved at betroe ham Kirkenøglen om Søgnetage - derfor havde jeg ogsaa fundet denne Kirke aaben -; thi det var hans største Lyksalighed, hele Timer at sidde i Skriftestolen, at staae for Alteret eller paa Prækestolen. Vel talte han ikke - alle hans Fremstillinger vare blot mimiske - men hans Aasyn udviste klarligen den indvortes Virksomhed i en forvirret, men dog med gejstlig Stolthed opfyldt Hjerne. Den kjereste Foræring Man kunde gjøre ham, var en Paryk; og da Præsteparykker just i denne Periode begyndte at vige for eget Haar, havde han snart samlet sig Flere end der vel kunde stilles paa Hovedet. Han hørte sig gjerne af Almuen kaldes "Faar" (Fader) og af Præster "Hr. Broder! Collega! og Provst!" Det Huus, hvor han engang blev modtaget med et simpelt "Degn! - Batel (Bertel)" eller vel endog "Gal Batel!" det vendte han strax Ryggen, gjorde en Bevægelse med Fødderne som om han afrystede Støvet, og kom der aldrig mere.

Da vi steg tilvogns, for at kjøre tilbage til Præstegaarden, savnedes Vang; Kudsken sagde, at han var gaaet forud ad Gangstien, og idet samme saae vi ham ogsaa dukke op af den nærmeste Sanddal med 18 korte og raske Skridt. "Naar man seer det Menneske bag paa," hviskede Præsten til mig - vi To sad paa det bagerste Sæde - "kan Man ikke tage fejl af ham." "Man kan tage fejl af Ansigter," - svarte jeg. "Meget let," faldt han ind, "men ikke af Gangen; Ansigtet kan være en Maske, men Gangen er naturlig, den er ikke forstilt; og for ikke at lade mig skuffe af Ansigtet, bedømmer jeg allersikkrest et Menneske, naar han gaaer fra mig. Kjere! see dog ret paa Hovmesteren!" - "Hovmester? hvor?" - afbrød jeg - "Paa Solholm, for den lille Baron," svarte han, "see kun hans smaae faste Skridt! ved ethvert af dem kaster han ud med Fodspidsen, hvormed han siger saameget som: *jeg bryder mig kun lidt om andre Mennesker*, han stiver Knæerne, hvilket betyder: *jeg er mig selv nok, jeg er Mand for min egen Hat*; og vil De nu bareste lægge Mærke til, hvor voldsomt det arme Kjoleskød slynges hid og did. Pokker skulde være hans Tjener eller hans Kone; thi det vilde komme ud paa eet." Skjøndt jeg ikke var uindviet i hans Velærværdigheds Pygoscopie - som han selv behagede at kalde den - saa overraskede mig dog nu hans haarde Dom over den unge Mand i den Grad, at jeg ikke kunde tilbageholde min Misbilligelse, men spurgte ham: om han havde andre og sikkrere Data for

Fyrens Karak-teer end hans Fodskifte og hans Kjøleskød, for hvilke vel egentligen Dansemesteren og Skrædermesteren kom til at være ansvarlige? "Jeg desputerer aldrig," svarte han, "det veed De, men mit System holder Stik." Derpaa begyndte han med Damerne en anden Samtale, i hvilken jeg med saa meget større Interesse deeltog, som jeg hos den Ene fandt en reen og dyb Følelse, og hos den Anden et hurtigt og klart Blik, forenet med ukonstlet Vittighed. Let og umærket gled Tiden, skjønndt Vejen var sandig og tung; den Miil fra Kirken til Langebæk Præstegaard, var mig ikke længere end ellers en Fjerdingvej.

Langebæk Præstegaard

Denne Bolig ligger som et Lærkerede i Lyngen, luunt og dybt og lønligt; Man seer den ikke, før Man er lige oven over den - at sige: fra de trede Sider, hvor Kjørevejene gaee. Ikke skulde Man tænke, at her, vist over en Fjerdingmiil fra Kirkebyen og endnu længere fra andre menneskelige Vaaninger, og, som det lader til, midt i den vilde Hede, befandt sig en præstelig Arne, hvis den ikke stundom røbede sig ved sin Røg, der i nogen Afstand synes at opstige af Jorden.

19

Da jeg førstegang - Aaret iforvejen - kom her, havde jeg taget Vejviser med fra en By, der laae en Miil nordenfor. "Hvor langt har vi til Langebæk?" spurgte jeg, "et godt Stød" var Svaret. Men det var et langt Stød, og længere end det borde været; thi de dybe Hjulspor snoede sig som tvende Slinger ud og ind i store Bugter. "Hvor langt har vi nu?" spurgte jeg flere Gange: "Et Stød endnu, et bitte Stød!" heed det bestandigt. Tilsidst spurgte jeg ikke mere, men stræbte at forkorte den lange og slette Vej, der ingen *Jagen* tillod, med at tælle Gravhøjene. Ej heller var dette noget let Arbejde; thi ej allene pippede de i stor Mængde frem, Hig Bobler paa Lynghavet, men denne Luftens dirrende eller bølgende Bevægelse, som den jydsk Almue kalder "*Lokes Havresæd*" forvilder og blænder Øjesynet, som ellers ved Vognens slingrende Bevægelse allene vorder usikkert nok. Med eet aabnede sig forud en grøn Stribe i den mørkebrune Hede, og alt som vi kom nærmere, udvidede og forlængede den sig. En lille Græsplet i den jydsk Ørken er allerede nok til at fængsle Øjet; hvor meget mere 20 da et Kildevæld? Om end de Bredder, den befugter, ere snevre, smiler dog det friske Grønne saa meget livligere, som det indfattes i Lyngens mørke Ramme; og dens Rislen er dobbelt liflig i den omgivende dybe Stilhed. "Nu er han her" sagde Vejviseren. Jeg saae endnu Intet, men faa Secunder efter ligger Præstegaarden saa godt som lige underneden os. Da Kudsken gjorde Holdt for at binde et Hjul - saa bruges ved Nedkjørsel af meget bratte Skrænter - stod jeg af Vognen, for ret at nyde dette sødtoverraskende Skue: under mine Fødder den ydmyge Præstebolig, lyngtakt, med blaalige Leervægge, paa Ildstedraden nær, der var *bedet** - som Jyden siger - med Kalk og Straatag; bag Dette en net lille Hauge, omplantet med stormtrodsende Hyld og Syrener, og vel besat med Kirsebærtræer og Abilde; og derfra den smalle lysgrønne Engdal, der strakte sig vel en halv Miil ned til en tversforbiløbende Aa, hvis Vande blinkede i Middagssolens Straaler. I Haugen - thi saa høj er Banken, at jeg kunde oversee det halve af Denne og næsten hele Gaardsrummet - i Haugen bevægede sig et temmelig talrigt og pynteligt Selskab, som nylig maatte have forladt et godt Bord, thi Man var mere hørjstet, loe og sang lystigere, end om Formiddagen plejer at være Tilfældet; og strax derpaa kom ogsaa en ung Pige ud fra Huset med Kaffekande, en Anden med Fløde, en Tredie med Kopper, en Fjerde og en Femte med et Bord, hvilken Byrde saa mange unge Herrer kappedes om at skille dem ved, at slet Ingen i Gjærningen kom til at vise sin Belevenhed. Derefter kom halvoxne Børn løbende med Stole, med Piber og Tilbehør; ja omsider udbåres Instrumenter: et Par Violiner, en Fløjte og en ærværdig Bas. I Nærheden af Kjøbenhavn tiltrækker sig et saadant Optrin kun flygtig Opmærksomhed: Man lader i det højeste Øjet gennemløbe Grupperne, for at see om der findes een eller anden Bekjendt, og fortsætter, uden at standse, sin Vej; men her - langt ude i de jydsk Heder, ret inde i Timiansegnen, som Beboerne skjemteviis kalder den - her electriserer det. Og nu den Gjæstfrihed - men det er ikke det rette Ord - den Hjertelighed, der modtog mig vildtfremmede Mand! ordentlig som om det var mig, der gjorde hele Selskabet en særdeles Tjeneste. Der var Høstgilde i Præstegaarden; og foruden et Sæt liggende Fremmede fra Hovedstaden, var en temmelig viid Omegns Honoratiores efter Skik og Brug, indbudne. Jeg

* - 21

havde slet ingen anden Indførelse I Huset end Afgivning af nogle mig uvedkommende og i sig selv uvigtige Papirer, dem en Embedsmand i nærmeste Kjøbstad havde bedet mig paa Gjennemrejse til besørge, og dog var det neppe, jeg paa tredie Dagen fik Lov til at kjøre videre, - vel at mærke - paa Præstens egen Vogn. Selv denne Mands Særheder, paa hvilke jeg strax efter den første Hilsen fik en Prøve, bidrog til endmere at oplive min glade Stemning: idet nemlig hans Kone begyndte at føre mig omkring, og gjøre mig bekjendt med de Tilstæ-deværende, brummede han efter mig: "jo jo! en vakker ung Mand! - Ærligheden selv! - har ret en sjælden godmodig Gang!" "Lad det ikke frappere dem," hviskede hun hurtigt, "min gode Mand har den Maade, undertiden at sige højt, hvad han tænker; men han tænker reelt, og har, uden at vide

det, sagt Dem en velmeent Artighed."

Det første Indtryk af en livløs - ligesaafuldt som af en levende Gjenstand - bevarer sig længe, ja saalænge som Erindringen selv. Det Sted, vi førstegang saae med Glæde, gjensee vi herefter ligesaa; ej allene opvækker og opfrisker det Mindet om Alt hvad dengang foregik, men tryller endog Sjelen ind i samme Stemning.

At Tonen af en Sang eller andet Musikstykke kan bevirke Dette, er ikke paafaldende, thi Musikken er jo virkelig et Sprog, Toner ere Tanker, Takter Ord, og Noder Bogstaver; men endog Synet af en Blomst - ja blot Lugten er nok for at tilbagekalde i Hukommelsen en heel Tildragelse, tilligemed den Sindsbeskaffenhed, i hvilken vi under samme befandt os. Duften af en Martsviol, for Exempel, minder mig ej allene om Kirsebærgangen, fremstillende for mit indre Øje den foraarsgrønne Vold, de knoppende Træer, Voldgravene og øvrige Omgivelser, men sætter mig ogsaa heelt tilbage i hiin søde Sjelstilstand, da jeg som Dreng her førstegang hilste den unge Vaar. - Saaledes nu: da jeg, efter et Aars Mellemløb, igjen stod paa Præstebakken, saae ned paa det gjæstfrie Huus, paa den venlige Hauge, paa Syren-Løvhytten, hvor vi musicerede, og Lindealleen, hvor vi siden dansede, indtil den kolde Havguse jog os ind i Storstuen: da - jeg veed ikke at udtrykke mig tydeligere - tilsmilte mig det hyggelige Sted moderkjerligt som et andet Hjem. These maee i mit Aasyn have læst mit Hjertes Bevægelser; thi et Par Taarer tindrede i hendes himmelblaae Øjne; og med ukonstlet Rørelse sagde hun: "De har Ret! her er godt at være." Men derpaa, ligesom undseende sig for en Fremmed over sin Følsomhed, begyndte hun at trippe ned ad Bakken, 22 og det vel ilsomt. Hendes Veninde, der støttet ved Præstens Arm traadte sikkrere, raabte, at hun skulde tage sig iagt. For silde! hun var ikke mere istand til at standse Farten, men faldt, bultrede og trimlede lige ned til Foden af Skrænten. Det sidste af hendes Nedfart saae jeg ikke, thi det gik mig selv næsten lige saa godt, da jeg instinct-mæssig vilde ile hende tilhjælp. Ingen af os fik mindste Skade; men den yndige Pige var blevet saa forvirret, fortumlet og skamfuld, at hun, skye som en opjaget Raa, foer ind i Præstegaarden, uden en eneste Gang at see sig tilbage. Først en Time herefter blev hun atter synlig, da Veninden havde trøstet hende med den Forsikkring, at jeg havde begyndt at tumle ligesaa tidlig som hun. Præsten, hvis Følelse ikke var den allerfineste, modtog hende med et ironisk Smil, og mumlede dertil: "teretes suras integer probø!" men Vang declamerede med een, for hans unge Alder priisværdig Alvorlighed: "hony soit qui mal y pense!" Therese rødmede: thi skjøndt hun ikke forstod Ordene, anede hun dog, at de angik hende: "Tal Dansk, de gode Herrer!" faldt Præstekonen hurtigt ind, "os stakkels Fruentimmer kan de jo sagtens baade kjøbe og sælge paa Latin." "Meget gjerne, lille Mama!" svarte han; "hvad Hr. Vang sagde, det er den Devise, som den ældste Ridderorden i Engelland fører, og som har følgende Oprindelse: paa et Bal ved Edward den tredies Hof tabte en Dame - " - aa det er jo en gammel Historie," afbrød hun, "den kjende vi godt - kom Jomfru Dyber! og giv os et lille Stykke!" Denne Vending behagede Alle, endogsaa *Ham selv* - som Hans Velærværdighed altid derhjemme benævnedes i tredje Person - thi han var en stor Elsker af Musik, og skjøndt ingen *Nodesluger* - som han kaldte de konstfærdige - accompanerede han dog paa sin Violoncelle ret harmonisk og smagfuldt. Therese satte sig villig til Klaveret, og uden Forspil istemte hun strax en munter Sang, som Præsten ledsagede med. dybe Syngetoner, og hans Kone med taktmæssige Nik.

Da Sangen var ude, og Therese uden Ophold falden ind i en fejende Vals, lød det bagved af en mig fremmed Røst: "Amor er dog en Erkegavtyv -" det var Baron Sonnenthal; han var umærket kommen ind af den aabenstaaende Haugedør, og havde formodentlig hørt det sidste Vers.

Baronen var eet af de Mennesker, hvis *glatte og smilende* Ansigter *altid vise paa smukt Vejr*, om endog indenfor i Sindet er Regn og Blæst; han var hvad Man kalder en smuk Mand, eller bedre: han besad hiin 23 negative Skjønhed, paa hvilken vel findes Intet at udsætte, men egentlig heller Intet at udmærke. Saaledes gives der Kvindeansigter, som ved første Øjekast synes saa engelmæssigt dejlige, at et ubevogtet Mandshjerte begynder at frygte for sin Rolighed; men ved nærmere Betragtning forsvinder Glorien, istædet for Engelen seer Man blot et Menneske, *som Folk er flest*. - "Hvad ondt har Amor gjort Dem, Hr. Baron?" spurgte Therese, idet hun efter en kort Hilsen atter satte sig til Klaveret, "hvorfor er han en Gavtyv?" "Det skal jeg sige Dem, min rare Pige!" svarte han, "Skjelmen lader sig ikke nøje med at gjøre vore Øjne til Forrædere mod Hjertet; og det var paa min Ære dog meer end nok; men han lister sig og ind igjennem Ørerne." Therese smilte skjelsk, og, uden at svare, klimprede hun Melodien til: "Paa mit Hjertes Skorsteen brænder" - "en harpixet Elskovsbrand," sang Præsten med sin dybe Basstemme: men inden han endnu havde udbrummet den sidste Stavelse, begyndte hun paa Ouverturen til Don Juan. Dette Mesterværk af Tonedigternes Shakespeare, som var aldeles Nyt for Tilhørerne, paa mig nær, virkede med saadan Troldomsmagt paa den musikalske Præstemand, at han snart sad hensunken i stum Forbauselse, snart foer op som af en Drøm - nu smilte som henrykt i den tredje Himmel, nu skuddrede, som greben af en Febergysen; og da Tryllerinden holdt op, saae han først paa hende, saa paa os Andre, Een for Een, uden længe at kunne frembringe en Lyd, til han omsider fik Luft i hans dyreste og kun i højeste Affect brugelige Eed: "*Min Himmeriges Part!* Hvad var det!"

Saaledes - mindes jeg grant - blev ogsaa jeg tilmode, da Schiller førstegang faldt mig ihænde. Tilforn vidste jeg virkelig ikke hvad Poesie var, skjönt jeg anede det; jeg havde læst Homer og Virgil, men jeg forstod dem vistnok ikke, thi kold var jeg og kold blev jeg. Ikke meget bedre gik det mig med de Nyere; smukke Tanker, Klang og Rhythmus, men ikke dette ubeskrivelige, der ligesaavel i Prosa som i Vers vækker

de slumrende Følelser og udfolder Sjælens Vinger - da kom Schiller, kom som den første Kjerlighed til Ynglingens Hjerter, og gjenfødte mig til det højere Liv hernelen.

Therese smilte og sagde: "det er Ouverturen til Don Juan." "Don Juan!" raabte Præsten og sprang op fra Stolen, "det er en Troldmand, denne Don Juan; det er en Halvgud!" "Don Juan hedder Operaen," vedblev hun, "Componistens Navn er Mozart." "Mozart?" gjentog han, "og det er førstegang jeg hører Noget af denne Mirakelmand - 24

nej! bliv siddende, aliersødeste Jomfru! og lad os faae mere af den Tønde!" - Hun gav os nu et Sangnummer efter det Andet, og det med en Sandhed, som vist vilde fortryllet Mozart selv; men jeg følte stedse dybere og dybere Sandheden af Baronens: "var det ikke nok at Amor gjør vore Øjne til Forrædere mod Hjertet; skal han ogsaa liste sig ind gjennem Ørerne?" Kort sagt: jeg mærkede selv først, hvad ellers sjelden skal finde Sted, at jeg begyndte at vorde forelsket. Jeg sad fastkoglet til min Stol, og Fortryllesen maatte uundgaaelig vare lige saalænge som Musikken; den kunde ikke løses, før det behagede Therese; hvis hun da vilde have gjenemgaaet hele Udtoget af Operaen, vilde den dalende Sol faaet os Alle, mig og Præsten ganske sikkert, at see paa eet og samme Sted. Men hun brød af paa Halvvejen, og det paa en Maade, der virkede, efter Ordsproget, som en Spand koldt Vand over Hovedet. Hun havde ikke sjunget mere end de to første Ord af Arien: "Kølige Druer," før hendes Englestemme taug, og hendes Rosenfingre begyndte at udhamre en Bondedans, der efter nogle Takter forvandlede sig til et Charivari saa skurrende, som nogen uøvet Haand var istand til at frembringe; og derpaa sprang hun op - Præsten og jeg ligeledes. "Hvad er det for Noget?" brummede han, "Capricer - Nykker!" men hun hviskede til ham, saa jeg ret godt kunde høre det: "Man kaster ikke Perler -." En plump Skraben lød bagved, og et Blik paa den nysankomne syntes virkelig at retfærdiggjøre vor Virtuosas synderlige Opførsel. Havde end ikke Præstens højttaenkte "Qvid novi ex Africa?" vakt Ideen hos mig, jeg maatte alligevel snart have bemærket Ligheden mellem Fyren og en kalkunsk Hane: hans tykke, pluddrende Mæle, hans kluttede, vrikkende Gang vilde allene have erhvervet ham dette Prædikat, om end ikke den violblaa Snabel mellem de røde, koparrede, laskede Kjæver, havde saa levende mindet om den stolteste, arrigste og naragtigste blandt Fuglene. Men allermeest træffende fandt jeg dog Ligheden senere hen, da jeg saa ham i en Menuet: med begge Hænder i Buxelommerne udbredte han Albuerne som Vinger, brystede sig og slog med Nakken, og hvergang han skreed forbi sin Dame udstødte han gennem Næsen et Prust, bestemt som den fjedrede Sultan giver fra sig, naar han i sin Selvfølelses Culminationspunct tripper et Par Trin fremad, og slæber de smittende Vinger henad Jorden. De Andre hilste ham med et "Velkommen Hr. Forvalter!" og Baronens med et familiært "Goddag Huusfoged!" - Strax efter indtraadte en ung moderne 25 klædt, og ligesom Forvalteren besporet Mand, hvem Man forestillede sig som Hr. Rumsøe, Nabopræsten i Skramlum. Neppe havde Denne hilset rundt, før Baronens spurgte ham: "vi skal vel altsaa kikke lidt i de apocryphiske Bøger?" og ikke vel var Spørgsmaalet ude, før Forvalteren stiltiende satte et Spillebord frem midt i Stuen, og bad derpaa højt om "Baronens Bibel." Verten dækkede strax med Lombrekort, og indbød mig til at tage Plads; men da jeg forsikkrede, jeg var en Begynder, spillede slet og ugjerne, anviste han mig Damernes Selskab, og satte sig selv tilligemed de andre tre Herrer; og kunde jeg af den Hurtighed og Lyst, hvormed alt dette skete, let skjønne, at alle Fire udgjorde et sluttet Partie.

Jeg saa mig omkring efter Damerne, de vare ikke inde, men rimeligvis i Haugen. Jeg gik derud, og mødte strax Hovmesteren, som spadserede allene med Hænderne paa Ryggen. "De spiller ikke Kort?" spurgte han. "Nødtvungen," svarte jeg. "Det gaaer mig ligesaadan," vedblev han; "og skal jeg spille, maae det være Hasardspil; det er reent Tøj, aabenbar Krig, ærlig Kamp. Deres saakaldte Commercespil, er dog kun et Slags høfligt, af Moden authoriseret Snyderi. Det skal lade, som om de spillede blot for Morskab - Hykleri! - ellers maatte de jo spille om Slentringer. Hasardspil er Krig, Commercespil er Cabinetsforhandlinger - diplomatiske Negotiationer; ved Krig søger Man at erhverve ved Magt, paa den anden Maade ved List; Hasardspilleren er - om De saa vil - en Røver; den Anden er en Tyv." Der var Noget saa frit, raskt og hensynsløst i disse hans Ytringer, at jeg, uagtet Paradoxjageriet stak lidt frem, ikke kunde nægte ham mit Bifald, hvorvel jeg ikke heller fordulgte, at Ideen med dens Indklædning lignede Johannes den Døber i Kameelhaarskjortlen. "Det er mig kjert," sagde han, "og det saameget kjerere, som jeg troer, det ikke var Deres Hensigt, at sige mig nogen Compliment - og Complimenter," lagde han til, "maa jeg reent ud sige Dem, ere mig langt modbydeligere end ærlige Grovheder; ikke engang mod et Fruentimmer, for hvem jeg nærer nogen Slags Agtelse, kan jeg tillade mig sligt." "Det var vistnok skjønt," svarte jeg, "om alle fulgte Deres Princip: om baade Tale og Handling simplificeredes saa meget muligt, og Sandheden stedse traadte frem i sin uskyldige Nøgenhed, om Man f.Ex. ikke tiltalte sit Medmenneske som en fraværende Person eller som et nomen collectivum, om Man afskaffede al Titulatur, lod Gud allene være *Herre* og *naadig* - netop som Franskmandene, tilforn 26 de største Complimentmagere i Verden, der nu allesammen ere Dus og hedde blot *Borgere* og *Borgerinder*." "Er det Alvor?" spurgte han heftigt. "Det er Alvor," svarte jeg. "Saa er Du min Mand, Nordstjerne!" raabte han, rækkende mig sin Haand - jeg slog til, indtagen af Ynglingens ærlige Djervhed, og Venskabspagten var sluttet. "Men" vedblev jeg, "skulde det ikke forholde sig noget anderledes med det, Du kalder Compliment? Vi maae være enige om Ordets Betydning; mig synes det har en dobbelt. I den Ene, som Du tænker paa, er Compliment vel det samme som *Smiger*; men i den Anden og bedre er det jo hverken mere eller mindre end Høflighed -" "- Høflighed kommer af Hof-" faldt han ind. - "Lad det komme hvoraf det vil!" vedblev jeg, "Høflighed kan ogsaa være oprigtig meent. Hør Vang! Er Sandhed ikke Sandhed, fordi den er *indklædt*?" "Jo - saamænd!" svarte han langsomt. "Det var vistnok naturligere, om alle Mennesker gik nøgne; men kunne vi ikke være lige ærlige og sandhedskjere, fordi vi indhulle os i Klæder? og

er da en velmeent Compliment Andet end en *indklædt* Bifaldsytring? Hverken Du eller jeg vil sige til en smuk Pige: Himmel! hvor Du er dejlig! omendskjødnt det kan være, idetmindste en reen objectiv Sandhed. Hvi skulde det da være Falskhed eller Fornærmelse, under en fiin Indklædning at yttre vor Hjertensmening?" "Naar Du tager Ordet saaledes," sagde han, "kan jeg ikke have synderligt imod det; men skal vort hurtige Bekjendtskab engang vorde Venskab, saa maae Sandheden stedse fremtræde mellem os uden mindste Beklædning, hvadenten der skal bifaldes eller dadles - men der seer jeg Damerne - skal vi indlade os med dem, maae vel vor landflygtige Gudinde drapperes en Smule, om det saa kun var med ostindisk Musselin."

De to Veninder sad paa en Havebænk; Frøkenen havde en Bog for sig, men saasnart hun blev os vaer, lukkede hun den sammen og gjemte den - det forekom mig, at hun havde grædt. "Hvad skal vi vædde, det er Siegward?" sagde Vang sagte til mig, og højt til Damerne: "Skulle vi ikke høre Hr. Nordstjernes Mening om den Bog, De veed nok?" "Hvorfor ikke?" svarte Jfr. Dyber raskt. "Jeg troer neppe han vil være saa stræng som De - det er Klosterhistorien Siegward, Hr. Nordstjerne! som Bogcensuren paa Solholm har dømt, til Baalet - De kjender den?" "Jo" svarte jeg, "og tilstaaer - siden jeg opfordres - at denne Dom synes mig vel grusom. Efter min Følelse er den et Mesterstykke i sit Slags; skjødnt jeg heller ikke nægter, at den kan 27 indeholde en sød Gift!" "Gift?" sagde Frøkenen næsten forskrækket; og Vang tilføjede triumpherende: "der har vi *mine* Ord." "Og dog" sagde Therese, "befinde vi os jo alle Fire ret vel efter Nydelsen af denne Gift." "Det er ogsaa af de *langsomme*" svarte jeg, "og tilmed ingen af de absolute; den er kun farlig for Enkelte - det kommer allene an paa Læserens særegne Sindsbeskaffenhed, om han har Modtagelighed for Giften." "Gift!" gjentog Mariane eftertænkende og som for sig selv: "hvorledes skulde den kunne findes forenet med saa dyb og inderlig en Religjøsitet? med saa fromme, saa rene Følelser? - Jeg forstaaer Dem ikke." "Det glæder mig, Frøken!" svarede jeg, "men er ikke mere, end hvad jeg ventede, i Paradiset frygtede Man ikke Slangen - dog, jeg er forpligtet til at forklare mig tydeligere: der gives flere Slags Gift; jeg meente Ingen af dem, der angriber Religjøsitet og Dyd, men en saadan som forstyrrer Hjertets Rolighed, idet den vækker Haab, som aldrig opfyldes - Længsler, som aldrig stilles, viser os Verden i et Rosenlys, der forsvinder med Ungdommens Morgendrømme, og navnlig Mennekene som Idealer, der da kun skyldte Digternes Indbildingskraft deres korte Tilværelse -" "- Det vil sige" faldt hun ind, "at De overhovedet bandlyser alle Romaner -" "- Nej, min Frøken!" svarte jeg, "ikke Andre end de falske". "Er det dem," spurgte hun, "der fremstiller Verden som den *borde* være?" "ja - ogsaa dem - Enhver der af bilder den enten som et Paradiis eller et Helvede, eller som en Blanding af Begge." "Hr. Nordstjerne," tog Vang Ordet, "ynder ikke Romaner, men Historier." "Ganske rigtig!" raabte jeg, "jeg elsker virkelig Romanen, naar den er Historie, naar dens Begivenheder og Karakteerskildringer ere sande, eller *kunne* være det." Mariane sukkede; "mon denne Sandhed, De her anpriser, ikke ogsaa har *sine* Gifter, der desværre ere mere virkelige end Romanens?" "Jo desværre!" svarte jeg; "men Historien lærer os at kjende og undflye dem - den anpriser dem ikke - det gjør Romanen ved sine." - Saalænge havde Therese forholdt sig som en opmærksom Tilhørerinde; og af og til kastet hurtige og forskende Blikke paa de talende - her tog hun et Linde-Blad, lagde det tilrette mellem Tommel- og Pegefingeren, som til Skrald, og sagde: "jeg har ladt mig sige, at den sande Historie indeholder meget, som er falskt -" "- det er ganske vist," svarte jeg, "skjødnt Intet, som jo kunde være sandt; men derfor er ogsaa den sande Roman paalideligere end Historien, ved Denne kommer det an paa, om det er saa; ved Romanen derimod blot, om det *kan* 28 være saa." "Historien" vedblev hun, "kan en stakkels Pige ikke kritisk bedømme; og hvorfor, Hr. von Nordstjerne! maae hun ej, til Trøst ved den virkelige Verdens bedrøvelige Sandheder, tye hen til en opdigtet, og dele med Skjalden hans fromme Selvbedrag? Ere ikke de skjønneste Digtninger just de, som henflytte os fra den faldne Verdens Torne og Tidsler hen imellem Paradisets Blomster og Livsens Frugter? som opløfte os over Jorden, og søge at bringe os dens Jammerligheder iglemme? Eller er Romanskriveren ikke ogsaa Digter? har han ikke samme Ret, som den der skriver Vers?" - Mariane smilte glad og mildt til sin djerne Medhjælpereske; og jeg gad gjerne, som overvunden have kastet mig til den skjønneste Sejervinderindes Fødder. "Jo!" svarte jeg, "naar vi blot ikke glemme, at Romanen er Digtning; eller at staae paa vore Fødder, naar vi atter dale fra den svimle Flugt." - Therese rejste sig, i det hun slog Skrald med Lindebladet - "De skyder Victoria;" sagde Vang med Lune; "det er for tidligt; De har vel bragt den ene fjendtlige Fløj til Retirade, men den Anden har endnu ikke været i Ilden. Hvad Siegward især angaaer, troer jeg at kunne overbevise Dem -" "- Vi *vil* ikke overbevises, Hr. Vang!" faldt hun hurtigt og bestemt ind. - "Naar De seer et Sørgespil, som indtager Dem, vilde De neppe være den Tak skyldig, der vækkede Dem af Illusionens Drøm, og hviskede Dem i Øret, ""hvorfor græder De? bær Dem dog ikke saa barnagtigt ad! det er jo kun Digt og Fabel altsammen"" - der seer jeg desuden Pigen kommer for at kalde os tilbords." - Hermed tog hun Mariane under Armen, gjorde et Knix, og Begge ilede foran, efterfulgte af os to Philosopher.

Suppeterinen stod paa det dækkede Bord, Vertinden ved sin Stol med Hænderne paa Bagslaget, biende efter Udfaldet af en Solo couleur. Denne var falden i Baronens Lod; og det var øjensynligt et Spil af højeste Vigtighed, thi en saadan Alvor i hans Aasyn saaes vist aldrig enten før eller siden - af mig, idetmindste ikke; men Man bør ogsaa tage i Betragtning, at Solopullien var fuld af Sølvmynt, og Beten derforuden saare stor. "Si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinæ," sagde Vang saa højt, at Spillerne gjerne kunde hørt det, hvis ikke Ting af højere Vigtighed havde bemestret sig alle deres Sandser; Ligesaalidet fandt Vertindens gjentagne: "Maden bliver kold" Vej til Spillernes Ører. Endelig sprang Verten op fra Stolen - han havde siddet over, og seet de Andres Kort - og raabte: "min Himmeriges Part, nu vinder han den Solo!" Baronens Ansigt straaede "som Solen 29 fra sin delte Sky;" han fremviste sine tre sidste Kort, og sagde: "gagné en quatre, divide et impera!" Derpaa tog han Pullien, rejste sig, og bød Vertinden sin Arm med en Mine, som om slet

Intet var forefaldet. Pastor Rumsøe og Forvalter Hiarum bleve endnu siddende en rum Tid, og gav hverandre i temmelig bitter Udtryk Skyld for Tabet af dette vigtige Slag, ja denne Ordstrid endtes ikke ganske, før Stegen kom paa Bordet, og det endda kun paa den Maade: at et Væddemaal blev indgaaet, og en fraværende Præst - der ansaaes som en Professor i Lombre - antaget til Voldgiftsmand. - Endelig gik Samtalen over paa Dagens politiske Begivenheder: Forvalteren, en ivrig Tilhænger af Bjerghpartiet, førte Ordet, og priste dets kraftige Forholdsregler til Oprettelse af fuldkommen Frihed og Lighed; han syntes herved ganske at overse Principalens, en gammeladelig Barons, Nærværelse. Denne, ganske ligegyldig ved sin Betjents marattiske Yttringer, jubilerede over Præsteskabets Udryddelse, og dette ikke uden lidt forblømt Spotteri over Religion i Almindelighed. Maaskee de tvende Religionens Tjenere ej engang mærkede hans Sarkasmer; men vist er det, at Ingen af dem besvarede samme.

Da Maaltidet var tilende, gik Spillerne igjen til deres Lombre. Frøkenen, der foregav en Upasselighed, rejste med hendes Veninde til Solholm; Vang og jeg tilbragte de øvrige Timer til Sengetid med Samtaler, i hvilke han røbede saavel Skarpsind og Frimodighed, som Disputerelyst, Paastaaenhed og Hang til Heterodoxie. Dog vare mine Tanker stedse delte mellem de afhandlede Æmner, og en fraværende Gjenstand, der havde gjort et Indtryk paa mit Hjerte, som jeg vel følte var Noget meer end overfladisk.

Gravhøjen

Mit Soveværelse var et Kvistkammer, som vendte mod Syd, og hvorfra der var Udsigt over Haugen ned igjennem Engdalen. Da jeg ikke følte Trang til Søvn, rejste jeg mig ved Solens Opgang, og satte mig for det aabnede Vindue.

Morgentaagen hang udspændt fra Bakke til Bakke, som et Tæppe over Dalen; steeg og sank og bølgede sagtelig bevæget af milde Luftpust. Tæt uden for mig paa den højeste Abild sad et kvidrende Svalepar. Fjernt og nær lød Lærkernes skingrende Morgensang, og derimellem Vibens muntre og Rylens klagende Toner, Hjejls Fløjten, 30 Horsegjøgens og Urhanens Skoggren. Det var ikke hiin mig saa velkendte, saa kjere Fugleconcert, som Lundenes Sangere opføre paa min løvrige Fødeø; men lutter fremmede Stemmer - Hedens Beboere, der næsten Alle tie om Dagen, og kun ved Solens Komme og Bortgang hilse dette Verdens oplivende Lys. Endnu livligere blev det derude, da tillige Huusdyrenes Stemmer lode sig høre ved Uddrivten: Køernes Drønen, Faarehjordens "uendelige Brægen" og Hyrdens Sang i gammeldags tungsindig Kæmpevisestil, med sine langtrukne Moltoner, og ideligt gjenkommende Omkvæd. Men lidt efter lidt hendøde en Stemme efter den Anden; Taageforhænget over Dalen adskiltes, steeg, dannede sig i enkelte tynde Skyer, der Alle snart hensmeltede i Glandsen af den over Lyngbjerget nu heelt oprundne Sol.

Hvor ofte klages ikke over de jordiske Glæders Kortvarighed! og Dette gjælder ej allene om dem, som hiin vise Slave satte "udenfor vor Magt", men og om dem, som Sjelen selv fremkalder af sit eget uudgrundelige Dyb: Phantasiers Tryllebilleder - disse den indre Virksomheds yndige Skabninger - ere ligesaa lidt vor Ejendom, ligesaa flygtige som enhver Anden, der blot tilhører de udvortes Sandser. De henflyve, bortsmelte som hine Morgentaager. Vi stræbe forgjæves at holde dem tilbage; vi gribe efter de vigende Skygger, og vende tomhændede tilbage, eller erholde Noget, vi hverken have ventet eller ønsket. Saaledes gjenkalde vi stundom, efter flere Aars Mellemrums, een eller anden lykkelig Sindsstemning - stundom kommer den ukaldet - lønlig Glæde fylder vort hele Væsen, vi befinde os i en sød magnetisk Slummer, eller i Theriakens første paradisiske Stadium; men som vi forgjæves anstrænge os for at udtrække - ak! det staaer ikke i vor Magt - saalidet som Clairvoyancen i den Magnetiserter: Engelen "kysser os ømt og forsvinder"; den søde Ruus er forbi. Virkeligheden jager Indbildingen paa Flugt; eller de skønne Forestillinger omskiftes pludselig, uvilkaarligt, ligesom een Drømmescene afløser den Anden i vild Uorden, ligesom Billede følger paa Billede i den magiske Lygte. - Jeg saae mig selv ved Thereses Side; hendes højre omslyngede min Hals, hendes venstre en smilende Glut. Jeg saae os som Kronhelm og hans Therese - som Adam og Eva i Miltons Paradiis. Men strax derpaa fremstillede sig ukaldet Menneskets Forfører - højst sælsomt! - i Baronens Skikkelse. Med den alvorligste Villie stræbte jeg at bortmane ham - jeg mægtede det ikke. Istædet 31 for at vige, nærmede han sig, og fæstede sit koglende Slangeblik stivt paa Therese; og hun, som umodstaaelig afstedslæbt ved magnetisk Kraft, foer ind i den onde Fiendes aabnede Favn, han krystede hende - som Slangerne Laocoon - hun vreed, hun vaandede sig. Jeg foer til for at knuse hans Hoved, men Jorden aabnede sig, og under haanende Skogger rev han hende med sig ned i Afgrunden.

Jeg foer op, som af en Drøm; jeg græd, som over et virkelig tabt Paradis. - "O Du ærlige Epictetes!" sukkede jeg, "hvad er da i vor Magt, naar ej engang Phantasien er det?" - "*Phantasiers Brug*" tyktes han mig at svare. "Ja!" raabte jeg, "det var et Varsel, givet af en kjerlig Aand - jeg vil frelse hende."

"Hvem?" raabtes der nede fra Haugen. Det var min Vert, som rygede sin Morgenpibe. Paa hans

forundrede "Hvem?" mærkede jeg først at jeg havde snakket over mig; og forvirret, som jeg var, kunde jeg ikke svare Andet end: "nu kommer jeg strax." - Jeg skyndte mig derved. Han stod endnu paa samme Sted med Piben i Haanden, og saae sig rundt om, søgende Den som skulde frelses. - Jeg betog ham Vildfarelsen ved at forklare ham, hvorlunde Indbildingskraften havde havt mig en Smule tilbedste, dog naturligviis uden at nævne ham Personen. - "De taler med Dem selv," sagde han smilende - "De bliver gammel - men Apropos, har De Lyst til at besee en Gravhøj, som jeg er ved at kuldkaste? der finde vi ogsaa Damerne fra Solholm, og følge med dem til Gaarden - vi ere inviterede til Middag." Jeg samtykkede.

Under min Omklædning gav jeg mig til at gaae irette med mig selv, eller egentlig med min balstyrige Phantasie, fordi den havde laant den onde Aand Baronens Legeme. "Hvorfor da," sagde jeg, "vil Du endelig gjøre ham til en samvittighedsløs ugudelig Forfører? At han har kaldet Therese "*min Rare! min Søde!*" er vel i Grunden blotte tilvante Talemaader, som en Mand paa hans Alder gjerne uden Anstød kan bruge til en Pige, der kunde være hans Datter. Og i hans Øjekast til hende vil dog allene Skinsyge see noget meer end den Mildhed, han viser mod Alle og Enhver. Hvad beviser vel det, at den plumpe Forvalter engang sagde til hende: "tag Dem i Agt for min Principal! han er en stor Skjelm efter Pigerne!" "Er han maaskee ikke selv een af hendes Tilbedere?" Idet jeg saaledes straffede mig selv, mindedes jeg pludselig, at jeg om Natten havde havt en Forestilling isøvne, som lignede meget den der baares mig vaagen for; men hvor 32 kom saa *Drømmen* fra? Der stod jeg - kunde ikke komme videre, end Plato og Kant.

Da vort første Bestemmelsessted ikke laae en halv Miil fra Præstegaarden, gik vi derud; thi saaledes foreslog min Vert. Jeg, skjøndt kun halv saa gammel som han, havde vel hellere agtet, men undsaae mig ved at tilstaae det. Hvor nemlig intet seeværdigt findes paa en Vej, der betjener jeg mig hellere af Hestenes Fødder, end af mine egne; og fra Langebæk til Højen var kun Lyng, og intet Andet. - Vi fandt tre fire Karle ifærd med Arbejdet, og allerede saavidt, at Indgang til et Gravkammer just ved vor Ankomst viste sig. Da Denne var ryddet, fik jeg Lyst til at være den Første i det "snevre Huus," men saa lavt til Loftet var der, at jeg maatte saagodtsom krybe derind. Snart befandt jeg mig i det egentlige Sovekammer, som nu førstegang efter maaskee niere end tusinde Aars Forløb modtog et levende Væsen, og Morgensolens Straaler, der belyste en Leerurne, - saavidt jeg ved flygtigt Øjesyn opdagede - den eneste mærkelige Gjenstand, Hulen indeholdt. Med dette Udbytte vendte jeg tilbage; og vilde strax været ifærd med at undersøge Indholden, hvis Præsten ikke havde afholdt mig: "lad os bie med det!" sagde han, "see hist! der kommer saa sandelig en Mand, der gjør mere af en sort Leerpotte med brændte Ben og andet Snavs, end af en god Potte Suppe i en Sølvterrinen: han skal tage Laaget af - de skal snart see, hvor graadig han farer i Potten." I fejende Gallop kom den omtalte i ligeste Linie over Heden, og brød sig hverken om Vej eller Sti. Inden et halvt Minuts Forløb var han ved Foden af Højen. Han sprang af Hesten, uden videre at bryde sig om Denne, der ogsaa strax skulde have benyttet sin Frihed, hvis ikke een af Graverne havde grebet den i Tøjlen. Den flyvende Rytter syntes at ville tiltale os; men da han i det samme fik Øje paa den aabnede Indgang, standsede han pludselig som forstenet, udstrakte Armene, og frembragte ikke Andet end et langt "Ah!" et saadant, som en Smarodser udaander ved Synet af et lækkert Bord, eller en forlibt Tilskuere ved Fremtrædelsen af en dejlig Skuespillerinde. Da han havde staaet nogle Secunder med et Aasyn, som om han saae Himmelen aaben, og ikke Jorden, fik Tungen atter sin tabte Brug: "Pastor! kjere Pastor!" udbrød han bebrejdende, dog uden Bitterhed, "Og det kunde De gjøre, uden at lade mig det vide!" "Jeg vilde overraske Dem," faldt Pastoren ind, "med en lille underjordisk Raritet, og her har De den" - han viste paa Urnen. Nu først faldt 33 Antiquarens Øjne paa Skatten; thi under hiin Replik havde han dem endnu stivt fæstede paa Hullet i Højen. "Ved Odin Hangadrot! og alle Aserne!" jublede han, "det er den skjønneste, jeg til Dags Dato har seet; en Form aldeles mageløs! - og Størrelsen! - ypperlig conserveret! - med begge sine Hanker! - og med Laag paa!" - under disse Forundrings- og Glædes-Udbrud nærmede han sig langsomt Skridt for Skridt, satte sig paa det ene Knæ, og lagde Hænderne sagtelig og klappende om Grydens Sider, som en Fader, der kjertegner sit Barn. "Har De havt den aaben?" spurgte han hurtigt; paa vor Benægtelse rev han et fint hvidt Klæde op af Lommen, og udbredte det paa Jorden; men da han vel frygtede, at det ikke var stort nok til at ramme Indholden, gjorde han det samme ved sit Halsklæde. Derpaa tog han med største Forsigtighed Laaget af, og stirrede en Stund med Henrykkelsens Smil ned i den halvfylde Urne. "Lad Kammer-raaden nu rode lidt omkring i denne Askemødding," sagde Præsten, 34 "mens vi ryge en Pibe heroppe." Jeg stødte ham paa Armen; "siger Intet," sagde han igjen ligesaa lydt, "siger Intet, i nærværende Øjeblikke kan han hverken høre eller see hvad der foregaaer omkring ham - det er med ham som med Urhanen i dens forlibte Exstaser." - "Det er dog et ganske uskyldigt Libhaveri," mente jeg, da vi havde lejret os paa Højens Top, "og jeg føler ret godt, hvorledes det kan blive Lidenskab. For mig har ogsaa enhver Oldtids Levning noget tiltrækkende, noget stille hørværdigt -" "- saamænd!" sagde Præsten bifaldende, medens han slog Ild til Piben; "men at gjøre Oldsager til sit eneste Studium, deraf kommer dog aldrig noget stort ud." "Det var alligevel tænkeligt," vedblev jeg, "at det med Tiden kunde give noget Udbytte for vor gamle Historie." "Meget muligt," svarte han, "men at betragte det som det vigtigste af Alt, er dog en Smule naragtigt." "Hvad et Menneske finder Kald til," mente jeg, "bør han vel ansee for det vigtigste, om han deri skal bringe det til Noget. Den som med Ligegyldighed betragter og driver sin Dont, vorder stedse en Fusker: en Fusker er den Snedker, den Skomager, som ikke sætter sit Haandværk over alle Andre; og det samme gjælder om Konstneren og Skribenten." "Godt nok!" svarte min Modstander, og tog sig et langt Drag af Piben; "Alt hvad vi øve, Leeg eller Alvor, maae skee med Lyst, ellers vorder det Alvorlige Leeg, og Legen for alvorlig; men hvorfor skal Snedkeren foragte Skomageren og Skræderen? og Konstneren den solide Videnskabsmand? Jeg har kjendt

en Dansemester, som paastod, at hans Konst var Fundamentet til alle andre, ja til alle Videnskaber - Moralen med. Den samme Professor Spring-gaas tog aldrig Hatten af for et Menneske, som gik indad med Fødderne, var han endog Kongens første Minister. "Han var sikkert en Virtuoso?" spurgte jeg. "Derfor ansaaes han," nikkede Præsten. "Ja seer De, min Ven!" vedblev jeg, "uden denne Stolthed havde han vist aldrig bragt det til Virtuositet. *Eensidighed* maae Man holde Mennesket tilgode, da *Alsidighed* er uopnaelig. En Virtuoso i Tonekunsten maae gjerne for mig ansee en Violin for den vigtigste af alle menneskelige Opfindelser, naar han saa forstaaer at tractere den, og en Digter troe sig indblæst af Guddommen selv." "Hm! hm!" mumlede Præsten, "der er Noget i det De siger; Herregaardsskytten for Exempel, som kommer der henne, han sætter Jagten over alt Andet i Verden, og foragter i sit Hjerte Enhver, som ikke kan skyde. Han veed ikke tydeligere at betegne den højeste Grad af Uvidenhed og 35 Enfoldighed, end ved den Talemaade: ""Den Karl er saa dum, han kjender ikke Bukken fra Raaen""; men selv skyder han rigtignok paa en Prik - jeg vil ellers foreløbig sige Dem, at han staaer højt anskreven hos Baronnen, der har ført ham med herind fra en Udenlandsrejse." - Den omtalte Nimrod, en undersætsig, sortsudset Person, med dybtliggende Øjne, reed, ledsaget af en Høsehund, lige hen imod os, lettede paa Hatten, og bragte os paa tysk Herskabets Hilsen: at samme nemlig kom strax efter, for at tage Højen i Øjesyn. Derpaa sagde han for sig selv i en skjemtende Tone: "Aperpo, Hr. Pastor! Hvem gifer Dem Lov til at kaste Ræfe ut i mit Rivier?" Præsten, som gjerne tydskedes, svarte: "ein guten Wort, min lieber Liefers! will er nicht trinken ein Snapchs?" Hertil takkede Jægeren, og stod af Hesten. Een af Graverne blev opkaldt med Madkurven, og en Serviet udbredt imellem os, hvorpaa Frokosten udpakkedes. Kammerraaden indbødes til at deeltage i Maaltidet, men han betakkede sig for det første, da han endnu ej var færdig med at undersøge den fundne Skat. Da Skytten havde faaet den første Snaps, som han med opløftet Albue og langt tilbagebøjet Hoved hældte i Halsen, begyndte han oprømt, "akkeraat sodan sad jeg og min Lieutenant Ewald - han er nu Genneraal - i den nordmekaniske Krig, da den franske Genneraal Lafayette kam, og jog os væk fra vores Maaltid; men den Pus betalte jeg ham; fra Busken skikkede jeg ham en Valet, so han glemte at sto op igjen -" "- Lafayette," rettede jeg, "lever jo endnu." "Det mo være en Søn af min Lafayette," svarte han, "for den jeg skød, rejser sig min Seel ikke før Domsdag." Præsten blinkede til mig, og fyldte atter Tomlingen til Lafayettes Banemand. Han stak ud, og takkede med en ny Anecdote fra Krigen, endnu mere heroisk end den første. Nu kjendte jeg min Mand, og gjorde ingen flere Bemærkninger ved hans nordmekaniske Krigshistorier, der for hver ny Snaps vandt baade i Omfang og digterisk Højhed. Hvad der egentlig gav dem Værd, var dog den Omstændighed at Forfatteren selv troede sine Fictioner; thi det er ligesaa almindeligt, som billigt, at Løgneren saalænge søger at narre Andre, til han omsider vorder sin egen Nar.

Endelig kom da Herskabet. Skytten satte sig tilhest, reed Vognen imøde, og escorterede den til Højen. Inden han begav sig bort til Dagens Forretning, maatte han, med synlig Ærgrelse, døde en grov Bommert mod den ædle "Waidkonst," som han kaldte den: hans Herre sagde nemlig til ham: "See nu, min kjere Johan! at Du skaffer 36 os nogle Snepper til Aften!" Øjeblikkelig standsede han Hesten, som om han vilde til at lægge an, satte et Ansigt op, hvori først Forbauselse og derefter Medynk blandet med Ringeagt ikke utydelig afmalede sig. "Snepper? - Snepper!" gjentog han, "i Juny Monat? om Baronnen so vilde forere mig Solholm op ok net som den stoer, kunde jeg ikke skaffe Dem en Sneppe idag; po denne Aarsens Tid har vi her i Landet lige saamange Elefanter som Snepper." - "Naa naa!" sagde Baronnen, "Snepper eller Brokfugle, det kommer ud paa eet." "Det gjør Fanden," mumlede Dianas Yndling, idet han hurtig drejede Hesten, og gallopperede bort, maaske fordi han frygtede for, at han ikke længere vilde være istand til at hemme Udbrudet af sin billige Harme.

Ligesom de Kjørende kom af Vognen, ilede de hen til Kammerraad Urold, der endnu sad paa Knæerne, ragede med en Sølv søger, og lagde de fundne Herligheder tilside paa sit Halsklæde. Han hilsede blot med hurtige Nik. Den skjelske Therese faldt ham strax i Flankerne. "Men Gud bevare os vel," raabte hun, "bruger De deres rene fine Lintøj til saadant Snavs!" "Snavs?" gjentog han, dog uden engang at see paa hende. "Hvad tænker De Fruen vil sige?" vedblev hun, og tog fat paa en Flip af Lommeklædet; men han, som mærkede hendes Hensigt, greb hendes Arm med en Musekats Raphed, og sagde bestemt og truende: "De la'er det ligge!" Therese rev Armen til sig; hun blev virkelig vred; men det klædte hende alligevel nydeligt, og fremstillede blot en ny Variation af Skjønheden. - Kammerraaden tog ikke nogen Notice heraf, men hældede med stor Forsigtighed Smullet i Urnen, som han tog under den ene Arm, og med Reliquierne i den anden Haand, rejste han sig nu, hilsede og sagde: "Den Opdagelse, jeg her har gjort - det forstaaer sig med Hr. Pastorens Bistand, hvorfor jeg er hans evige Skyldner - er af allerhøjeste Interesse og Vigtighed. Lad os tage Plads for Exempel her oven paa denne classiske Høj, og der vil jeg give mig den Ære, nogle Minutter at fængsle Selskabets Opmærksomhed." Huldtstilende som en ung Professor bukkede han for os, vendte sig, og begyndte paa Opgangen; men da Højens Stejnhed gjorde ham denne vanskelig, tog Vang og jeg ham under Armene; thi vort Tilbud, at bære Helligdommene, vilde han ikke modtage - han havde dem altfor kjer, til at betro dem i andres Hænder.

I Højens Top var en rund Fordybning, paa hvis Kant vi satte os; i 37 Midten stode Gjenstandene for vor Opmærksomhed og Antiquarens Forelæsninger. "Mine Herrer og Damer!" tog han tilorde, "De see her de jordiske Levninger af den danske Konge *Hadding*, og hans Dronning *Hartgrepe!*" Her gjorde han en Pause, dragende Vejret dybt, som Een der just har lettet sit Sind for en stor Hemmeligheds Byrde. Baronnen smilte næsten umærkeligt; hans Datter saae paa Kammerraaden med store Øjne, som vidste hun ikke enten det

skulde være Spøg eller Alvor. Therese paalagde sig ingen Tvang - som Vang og jeg, der beed os i Læberne - hun loe ret hjertelig; og Præsten mumlede sit "hæ, nu rider Fanden Conrectoren." Oldgranskeren hørte det ikke, eller lod saa; han vedblev som følger: "Mine Herr og Damer! denne Paastand er ikke greben af Luften; jeg skal føre dem Beviserne: denne Høj kalder Almuen *Luushøj*. Denne Benævnelse maae ingenlunde udledes af et vist almindeligt Insect; men af det gamle ubrugelige *Lius*, det samme som *Lys*, der atter er bleven udtalt *Lis* - Engellænderne, som nedstammer fra Jyderne, kunne endnu ikke prononcere Vocalen y - Consonanterne L og R forvexledes lettelig, og saaledes faae vi *Rishøj*. Dette er en forkortet Udtale af *Ripshøj*; *Ripshøj* ligesaa af *Gripshøj*. Dette er kommen af *Grepshøj*; *Grepshøj* af *Grepeshøj*, og *Grepeshøj* igjen af *Hartgrepeshøj*. Nu kommer det af sig selv: *Hartgrepeshøj* - *Grepeshøj* - *Grepshøj* - *Gripshøj* - *Ripshøj* - *Rishøj* - *Lishøj* - *Lyshøj* - *Liushøj* - *Luushøj* - der har vi det!" Med et triumpherende Smil saae han sig rundt om i Kredsen, som om han trodsede al videre Modsigelse; men heller ingen fandt Sted; thi Enhver af os vilde hellere nyde noget meer af denne gamle Suurdejg. Efter en kort Pause tog han atter ved: "Sagnet beretter os, at denne Hartgrepe var meget troldkyndig, og at hun i levende Live førte sin Mand Kongen med sig til Underverdenen, hvilket betyder hverken meer eller mindre, end at de lod sig begrave i een og samme Høj - nu har vi dem altsaa her begge To. Og skulle vi derpaa skride til Undersøgelsen af de tilstædeværende kostelige Levninger. Jeg sagde: vi har dem begge To; men egentlig har vi kun det Halve af dem; thi det andet Halve ligger paa Havets Bund - " - Og naar nu" - afbrød Baronen med et sarcastisk Sideblik til Præsten, - "naar nu Kammerraaden ovenikjøbet forblander den øvrige Halvdel af de salige Been, kan det blive vanskeligt nok, at faae dem samlede igjen paa Dømdag!" Den Tiltalte mumlede: "Hæ! Spotter! Fritænker! bedst at lade som man ikke hører." Det skulde blevet vanskeligt at kvæle Latteren, hvis ikke 38 Spotterens letsindige Ytring havde vakt Uvillie hos os Andre. Men jeg bemærkede til min Skræk, at Therese smilte til ham - min Drøm randt mig i Tanker, og en Febergysen gennemfoer mig. En lang Tirade af Uroids Forelæsninger gik nu mine Ører forbi, og jeg vakte først af mine mørke Grublerier, da han rejste sig, og overrakte Therese et Stump rustet Metal, der havde Skikkelse af en Kasketskygge. "Betragt engang Dette!" sagde han, "Herrerne ville glat væk erklære det for et Stykke af en Hjelm - intet mindre! Det er et Pragtsmykke, Damestads! hvilket jeg strax vil gjøre dem begribeligt!" Og nu beviste han, idet Tunge og Fingre manøvrerede med lige Hurtighed, at Stumpen var en Deel af et Diadem; men da han, for end mere at tydeliggjøre sig, og vise, hvorledes det havde siddet, tog fat paa Thereses Hoved, som om det havde været et caput mortuum, slog hun til hans Haand, sprang op, og sagde: "mit Hoved frabeder sig den Ære at tjene Dem som Skabilken! brug deres egen Parykblok, naar De vil opstikke Dronning Hartgretes Sæt!" "Hart grepe!" rettede han koldsindig, og lagde Diademet ned, for at fremtage en anden Raritet. Men Therese og hendes Veninde forlode Auditoriet, og trippede ned ad Højen, Vang fulgte deres Exempel; og efterhaanden listede vi Andre os ogsaa bort, saa at Professoren tilsidst blev allene tilbage. Uden at fornærmes raabte han efter os: "Gaaer De ind i Gravkammeret, da vær for Himlens Skyld forvarlige, om der skulde være flere Urner! jeg kommer strax."

Jeg bukkede mig for at gaae ind i Højen; men standsede, da jeg saae begge Pigerne i en Stilling, som tydede paa fortrolige Meddelelser: de holdt hinanden omfavnede, og Mariane støttede sin Pande mod Thereses Skulder. Jeg trak mig tilbage; og paa Baronens Indbydelse traadte jeg hen til Vognen, for at tage min Andeel i den medbragte Frokost. Kammerraaden var endnu ivrig beskæftiget med paany at gennemrage Beenkullene, da vor Vert raabte op til ham: "Kom nu Hr. *Antiqvitetstraad!* og faae lidt Vederlag! De har tracteret os med Suppe, kogt paa gamle Been; men hvor kraftig den end var, troer jeg dog vi kunne trænge til Spise fra nyere Tider." Den Tiltalte, som saae at der var anrettet med gode Sager, og Flaskefoderet aabnet, forlod sit Liggendefæ, og ilede ned til Vognen; Man mærkede strax, at han var Ven af et godt Bord. - Da vi Mandfolk vare samlede om Dyreryggen, savnede Baronen først Damerne: "hvor er Jomfru Dyber og min Datter?" spurgte han, "see de Fandens Tøser! hvad kan de 39 bestille saalænge i Graven? Man skal see de holde Sjælemesse for *Lange Margrethe* eller hvad det er hun hedder - aa! vær saa god Hr. Vang og hent os dem!" - Vang gik, men kom ikke igjen. Efter et Indhug i Stegen og et Glas rundt, sagde Baron: "jeg troer, paa min Ære! at Candidaten maae anticipere den geistlige Stands Forrettighed, at absolvere smukke Synderinder - Hr. von Nordstjerne! vil De ikke kikke ind i Skriftestolen?" Jeg fulgte Opfordringen. Da jeg var kommen ind til de Trende i Højen, bemærkede jeg en synderlig Alvor i Alles Ansigter. Ingen af dem talte, men stode med nedvendte Blikke og ubevægelige som Marmorfigurer paa et Gravminde. En Stund antog jeg samme Stilling, indtil Vang omsider brød Taushe-den, idet han ligesom opvaagnede af en Drøm, greb Thereses og min Højre, og inden vi vidste hvad han vilde, eller kunde forhindre det, lagde dem sammen med de Ord: "Hvad Graven har tilsammenføjjet, skal Ingen paa Jorden adskille." Therese rev hurtig sin Haand løs, og med det Udraab: "Komediantspiller!" ilede hun ud i det Frie; Veninden fulgte hende noget langsomt. Vang holdt endnu min Haand, og spurgte med godmodigt Skjelmeri: "Blev du ogsaa vred, Nordstjerne?" Jeg tænkte paa hvad jeg skulde svare ham; thi vred var jeg i Grunden ikke; men han tog atter Ordet: "seer Du, amicissime! jeg har blot fremskyndet hvad alligevel vilde skee. Allerede igaar indsaae jeg, at I To vare bestemte for hverandre, og da jeg nu ubemærket af Pigerne kom herind, bekjendte hun for sin Fortrolige, at hun virkelig havde Godhed for Dig. Da de bleve mig vaer, frygtede de med Grund for, at jeg var bleven et ukaldet Vidne til denne Bekjendelse, og heraf kom det, at Du ved din Ankomst fandt os alle Tre saa forlegne. Hvad skulde jeg gjøre? Du var dog nærmere berettiget til at indvies i Hemmeligheden, end Jeg. Men hertil kommer endnu en højst vigtig Bevæggrund til mit raske Skridt: imellem os! Baron er en stor Vellystling og farlig Forfører. Therese er nu hans nærmeste Maal; og for at naae dette søger han, efter gammel hældig Praxis at nedrive Kydskhedens eneste og stærkeste Bolværk -

jeg mener Religionen. Den Anden, nemlig Æren, falder snart bagefter. For at frelse det vakkre Barn, fik jeg det Indfald at kaste hende i Armene paa Dig, da jeg havde temmelig Vished for, at Du ikke vilde støde hende bort."

Skinskyge og Frygt, Kjerlighed og Glæde strede om Herredømmet i mit heftigt bevægede Sind. Jeg trykkede den fremfusende Vens 40 Haand, og sagde: "det synes som om jeg, uden at søge, skal finde tvende af Livets yndigste Blomster - Venskab og Kjerlighed. Dog hvad den sidste angaaer - jeg er ikke uden Bekymring - siig mig! Skulde Therese virkelig lægge Øre til Baronens Lærdomme?" "Med hendes vittige Hoved og sorgløse Letsind, kan det vel være at befrygte," svarte han, "dog staaer allerede een frelsende Engel ved hendes Side - hans egen Datter. Hun er just det Modsatte af Faderen, følelsesfuld, from, ja Man kunde vel sige andægtig, sin ædle ulykkelige Moders udtrykte Billede. Jeg veed, at hun af al Magt modvirker Faderens giftige Indskydelser; men Kjerlighed vil alligevel udrette mere end Venskab - Din Haand bæver? rolig! Nordstjerne! Med Fatning maae Du igjen træde ud til Selskabet - Vi kunne ikke tøvne længere herinde." - Med tvungen Rolighed fulgte jeg ham; og under en næsten almindelig Taushed, som kun Baronens nu og da med et lystigt eller et frivolt Indfald afbrød, kjørte vi til Herregaarden.

Solholm

Denne Gaard ligger, som de fleste gamle i Danmark, lavt, og paa en sumpig Grund, for ej at mangle Vand i de omgivende Grave. Den er anlagt midt i en Engdal, men Bakkerne paa østre og vestre Side ere saa høje, at Man endnu paa en Fjerdingmiils Afstand ikke seer Andet af Solholm end trende Taarnspiir, hvoraf det midterste er lidt højere end de Andre. De have en pyramidalsk Form, og Bønderne kalde dem, træffende nok, Solholms *Tørveskruer*. Seet fra de vestlige Bakker tager Herresædet sig smukt ud: over den foranliggende lave Lade-gaard hæver sig den stolte Borg med sine mørkrøde Mure og blytakte Spiir. Bagved øjner man Trætoppene i Haugen, og til begge Sider udstrækker sig et Eliekrat, hvorigjennem en lille Bæk søger sin krumme Vej til Storaæn.

Slottet bestaaer af fire sammenbyggede Fløje, der indslutte en Borggaard, ikke større, end at en forspændt Vogn netop kan vende derinde. Uden om løbe dobbelte Grave, der tilforn have været forsynede med Vindebroer; Man kjender endnu tydelig disses Sted paa det nyere Muurværk i Broernes midterste Buer. Den inderste Pille ved begge Enderne har engang tjent til Fængsel; et lille fiirkantet Hul, med tykke overkalkede Jernstænger viser hiin første Bestemmelse. Nu ere de aldeles overflødige - nu da Lovene yde et sikkrere Værn 41 end Mure og Grave. Det glæder derfor enhver Fredens og Frihedens Ven, at see Bunden af den yderste Grav forvandlet til Eng, og den inderste hist og her bevoxet med Siv og Rør. Vindens Susen derude forekom mig ofte som Sukke af henfarne Aander - deres, som vansmægtede i Smaadespoternes Fængsler, eller disses der endnu sørge over gamle Dages forsvundne Herlighed og Vælde. Svanerne, der ikke længere formaaer at udrødde den stedse skabende Naturs vegeta-biliske Frembringelser, syntes mig som Roligheds og huuslig Lyksaligheds yndige Symboler, naar de med opløftede Vinger giede, eller af sagte Luftninger omdreves paa de Vande, over hvilke fordem Kampens Pile hviinte, og Stridstrompeten smeldede.

Slottets Indre er for Ukjendte en reen Labyrinth. Snevre Vindeltrapper føre fra et Stokværk i et Andet; korte og lange, lyse og mørke Gange lede til saa mange, smaae og næsten ligedannede Værelser, at der for Ubevante krævedes Nummerering for at hitte rede i dem; og først ved længere Ophold i Borgen kunne Benævnelserne "den røde Stue," "Generalens Cabinet," "Fru Elses Kammer," o.s.v. give sikker Anviisning til de betegnede Værelser. - Blandt saa mange smaae, fandt jeg kun tvende ret store Sale. Den ene var Riddersalen - saaledes kaldet vist nok, fordi den indeholdt en Samling af længst henfarne Ridderses, Baronens Forfædres, Billeder, tilligemed deres *velbyrdige* Fruers. Da den nuværende Besidder her første Gang præsenterede mig sine Aner, med deres mørke, skjæggede Ansigter, Nogle i Harnisk og guldbesporede vide Støvler, Andre i de langskjødede Trøjer med Halskraver og Pibekraver, eller med Pludderbuxer og brednæsede Skoe - da forekom han mig, med hans muntre Væsen og moderne Dragt, som en Fremmed iblandt dem, og ikke som deres Descendent og Arving.

Den Anden, som var meget skjønt decoreret i nyeste Smag, syntes jeg - vel af denne Grund - meget mindre om, da den passede i den gammeldags Borg som f. Ex. et fiirkantet Vindue i en gothisk Kirke. At vi spiste her, fandt jeg rigtignok mere passende; thi i den førstomtalte vilde jeg bestandig troet, at de stolte Forfædre med Haan og Harme havde stirret ned paa det af adelige og borgerlige sammensatte Selskab, paa den Frihed og Lighed, der herskede mellem Herre og Forvalter, Frøken og Jomfrue, hvor Drikkeviser, som "Druen voxer paa vor Klode," bleve sjungne af ærbare Præstemænd.

Hvilke Forandringer blot i en Menneskealder! Ej engang tredive 42 Aar tilbage maatte Præsterne lade deres Vogne blive holdende nede i Ladegaarden, Forvalteren fik Audients i Gangen, og Bonden vovede ikke

at betræde den yderste Bro.

Anretningen var prægtig, og gjorde Vertens Gjæstfrihed Ære: dog smagte hans fine Vine mig, som om de vare blandede med Ædike og Galde, thi Therese var hans Dame, og lod til at finde Behag i hans Underholdning. Det var derimod øjensynligt, at hun skyede mit Blik, og mødte hendes Øjne mine, vendte hun dem hurtigen bort med aabenbar Kulde. Jeg underholdt mig da, saa godt jeg efter min Sindsstemning var istand til, med min Dame Frøkenen, hvem jeg atter fandt rigelig Anledning til at agte og beundre. Jeg savnede hendes Moder, hvis Ikketilstædeværelse syntes at høre til Dagens Orden, da Baronens ej engang med et Ord havde anmærket den for Gjæsterne. Maaskee havde jeg ej heller savnet hende, hvis min nye Vens Ytringer i Gravhøjen ikke havde vakt Lyst hos mig til at kjende en Kvinde, han omtalte med saa dyb en Agtelse. "Er Deres Moder ikke vel?" spurgte jeg Datteren. Hendes Ansigt mørknedes. Hun svarte med dæmpet Røst: "Min Moders Helbred er ikke med det Bedste; men ønsker De at gjøre hendes Bekjendtskab, skal jeg efter Bordet føre Dem til hende." Mere blev for Øjeblikket ikke talet herom, men saasart Kaffeent var gaet omkring, erindrede jeg hende om det givne Løfte.

Aldrig saae jeg nogen Kvinde, der ved første Møde indgød en saadan Velvillie og Tillid, og tillige paabød en saa uimodstaaelig Ærefrygt. Jeg havde forestillet mig en gammel, af Sorg og Sygdom nedbøjet Matrone, og fandt en rank og fyldig Kone med meget meer end *Spor* af Skjønhed i det ædle Ansigt; men vel opdagede Man snart Spor af Bekymringer - af bedske Taarer kunde jeg sige - paa de blege Kinder; og naar hun aabnede Læberne til Tale, viste sig et Træk i Mundvigene, som om hun med nogen Anstrængelse dæmpede en frembrydende Graad. Dog kunde Man ingenlunde tydelig skjelne, om denne Mine var medfødt eller et Minde fra søvnløse hengrædte Nætter. Den dejlige Datter kyste den endnu smukke Moders Haand, som hun med begge sine førte til Læberne, med en Inderlighed, der strax indtog mig for hende. Vor Samtale angik meest min Familie, med hvilken hun i yngre Dage havde været bekjendt, og ellers ligegyldige Gjenstande; men den førtes fra hendes Side paa en Maade, som røbede baade den fineste Verdenstone, og tillige en højst uddannet 43 Aand. Der undslap hende end ikke den letteste Hentydning paa hendes Skjæbne og Forhold til Baronens, der, om den end ej havde været Verden bekjendt, alligevel antydede sig ved hendes Afsondring fra ham og hans Selskaber. Naar jeg i Samtalens Gang henvendte mig til Datteren, mærkede jeg, at hun, ligesom forskende, betragtede mig; og da jeg ved Afskeden fuld af Ærbødighed kyskede hendes Haand, tilsmilte hun mig med en ret moderlig Venlighed, og sagde i en Tone, som viste, at hun mente det: "Det vil glæde mig at see Dem oftere."

Jeg bragte siden i Erfaring, at det var Skik paa Solholm, at Gjæsterne efter Bordet aflagde Visit hos Baronessen - Baronens kaldte dette "Cour" - men nu første Gang undrede det mig, efterhaanden her at see mine Bordkammerater komme og gaae. Den første, der efter mig, ved Kammerjomfruen lod sig melde, var Præsten i Langebæk, hvem Baronessen modtog høfligt men koldt. Det var mig tydeligt, at hun, over Mandens Særheder, miskjendte hans gode og agtværdige Egenskaber. Selv har han følt dette, thi, gjengjældende een Ubillighed med en Anden, mumlede han i Bortgangen: "Rar Dame! men stolt - stolt!" Hun hørte det, og smilte næsten umærkeligt. - Efter ham, nær ved at støde ham tilbage i Døren, kom Pastor Rumsøe glødende af Baronens søde Vin. Hans Holdning var stiv, som hans Conversation; thi han havde kun naaet den første Grad af Beruselse, i hvilken Man endnu mærker sin Tilstand, og for at skjule den, antager en langt større Ærbarhed, og stiver Knæene meer, end fornødent gjøres. Hans Hensigt lykkedes ham virkelig hos den, med Bacchi Miracler saa ubekjendte Dame. Hun troede, at han just var kommen ud fra en Ordstrid: Dette yttrede hun uden synderlig Tilbageholdenhed for Datteren. Hans Collega derimod vidste bedre, hvorledes han var faren, thi da de carambouleredes i Døren, brumlede han godmodigt: "Evoe, Evan! quo me rapis?" - Therese udeblev ikke; men da hun, ligesom ved Bordet, syntes at skye mig, fornam jeg, at jeg nu vilde blive tilovers, og anbefalede mig.

Vang mødte mig udenfor. Han var den eneste af dem, der hørte til Gaarden, som gjorde Opvarthning hos Baronessen. Baronens paalagde sig i denne Henseende ingen Tvang; den ny Forvalter ikke heller; men meest harmede det mig, at see den unge Baron - en Knøs paa sexten Aar - følge Faderens Exempel. Han var letsindig og vilter, men ikke ond, skjøndt jeg snart bragte i Erfaring, at den gamle Baron 44 gjorde Alt for at fordærve ham, og især for at fjerne ham fra Moderen. Meer hertil virkede dog hendes egen Strængthed; thi, for at modarbejde sin Mand, havde hun taget det urigtige Greb, at behandle Sønnen med Haardhed. Hun maatte oversee den Sandhed, at *Kjerlighed* (jeg mener den active kjerlige Behandling) ikke *forkjæler*, men vel *Forelskelse*. Ikke sært da, om Drengen skyede sin Moder, af hvem han idelig maatte høre Irettesættelser, og holdt sig til Faderen, hvem han alligevel ikke elskede, fordi han ikke agtede ham, da Denne ej allene lod ham sin Frihed i alle Ting, men endog opmuntrede ham til Galskaber. Sørgeligst plejer da Udfaldet at vorde, naar den ene af Forældrene kjæler, og den Anden idelig revser; men, hvorvel det unge Menneske befandt sig i et saadant Tilfælde, gjorde han dog en Undtagelse fra den opstillede Grundsætning. Han blev siden, da han havde udraset, en taalelig brav Mand, af dem, der just ikke gjøre meget Godt, men heller intet Ondt. Jeg kunde fristes til at troe, at der gives Naturer, som ikke *kunne* fordærves, saavelsom Andre, der, endog med den omhyggeligste Opdragelse, ikke kunne forædles. Hvo skulde have troet Andet, end at den samvittighedsløse Fader maatte have opdraget et Afskum - en Lovelace? Stedse stræbte han, at gjøre Sønnen Dyd og Religion saa latterlig, som han med sin Vittighed virkelig var istand til; og greb hertil, ret med Lyst, enhver mulig Anledning og Lejlighed. Endnu samme Dag, da jeg fra Baronessen gik tilbage til Selskabet, blev jeg Vidne til en saadan højst oprørende Scene. Jeg aabnede Døren til et

Gjennemgangsværelse, og i samme Øjeblik traadte Baronen og Forvalteren ind af den modstaaende Dør, just som den unge Laps brødes derinde med Søsterens Kammerjomfru om et Kys. "Nej, see til den Helvedes Knægt!" raabte Baronen, "nu kan jeg nok ikke længere have mine Piger i Ro for ham! han snapper Maden af Munden paa mig!" - "Æblet falder ikke langt fra Stammen!" gryntede Forvalteren med sit sædvanlige Prust oppe i Næsen og sin modbydelige Latter. Hans Herre smilte som Een, Man siger en stor Artighed; og Drengen, benyttende den faderlige Opmuntring, foer ud efter den flygtende Pige.

Da jeg kom tilbage til Billardstuen, hvor der sædvanlig blev drukket Kaffe og ryget Tobak, var Denne allerede tom. En Tjener sagde mig, at Selskabet var i Haugen, og tilbød sig at vise mig derved. Men jeg vilde hellere blive her med den Beslutning, alvorligen at undersøge mit Hjertes Tilstand, og hvilke Kræfter jeg kunde opbyde, for at 45 bekæmpe en Lidenskab, der - det følte jeg vel - allerede havde vundet formeget i Styrke, og, som ugjengjældet, let kunde vorde min Roligheds Grav. Selv i det Tilfælde, at den blev besvaret fra There-ses Side, mon den da ej kunde geraade mig til endnu større Fordærvelse, hvis hun for silde befandtes at være min Kjerlighed uværdig? - Nøje, upartisk, men strængt foresatte jeg mig at drøfte hendes Opførsel - ak! Den Forelskede i sin berusede Tilstand er kun slet skikket til Undersøgelser, der kræve den fuldkomneste indvortes Rolighed og Ligevægt. Hvor skulde vel en Dommers Koldblodighed findes hos den, hvis Hjerter gennemstrømmes af Ild? hvis Indbildningskraft fører ham fra en Yderlighed til en Anden og aldrig tillader ham ret længe at holde Forstandigheds og Skjønnsomheds Middelvej? Snart forekom hun mig som en Engel, hvis himmelske Reenhed noksom beskyttede hende mod en Vellystnings Angreb, og tillige gjorde enhver Selvfristelse umulig. Da straffede jeg mig selv for min barnagtige Skinsyge, og følte, efter i Tankerne at have gjort den Forurettede Afbigt, en vis munter Rolighed, som varede saalænge, som der kan være mellem eet Suk og et andet. Thi snart hviskede en Stemme inden i mig: "Hun er jo dog hverken meer eller mindre end en Kvinde, en Skabning, "hvis Navn" - det er, hvis Natur - er "Skrøbelighed"; et "Leerkar" sammensat af Forfængelighed, Falskhed og Sandselighed. Og Denne er dertil vild og letsindig fremfor de fleste af hendes Søstre. Det er din Forelskelse der gjør Dig blind for hendes Fejl, eller rettere blænder dit Blik ved den Glorie, med hvilken den har omgivet hendes Ansigt: hun er i Grunden som de Andre baade i Sind og i Skind." Saa oprørtes min Stolthed, og Intet syntes mig lettere, end strax at afkaste et saa uværdigt Aag. Men saa hviskede strax den anden Stemme: "Hvad, om hun elsker Dig? om denne Kjerlighed var det af Forsynet bestemte Middel til hendes Frelse? Hvad om hun ved din Side endog kunde vorde et Mønster for Koner og Mødre?" - Herpaa smagte jeg lidt med lønligt Behag, indtil den søde Smag udslettedes ved den første Stemmes bittre Tilsætninger: hm! om? - dersom? - byg ikke paa Muligheder! om hun elsker Dig! deri stikker det. - Og nu tog jeg mig for, ene og allene for det første at holde mig til Undersøgelsen af dette Hovedpunkt; men jeg kom bestandig ligevidt: jeg kastedes som en Fjederbold frem og tilbage mellem *Nej* og *Ja*. Nu syntes mig, at Symptomerne paa hendes Kjerlighed vare tydelige nok - og atter forekom mig hendes Kulde og Ligegyldighed mig ligesaa indlysende.

46

Det var virkelig, som om jeg havde været besat af tvende Procuratorer, den Ene hendes Actor, den Anden hendes Defensor. Selv var jeg den livagtige Herman von Bremenfeld som Dommer, der stedse gav den Ret, som talte sidst.

Temmelig lang Tid har vistnok Sagens Plaidering medtaget; thi da jeg kom til mig selv igjen, stod Vang foran mig med sammenslyngede Arme, og sagde: "Bravo! nu seer jeg, Du elsker tilgavns, siden Du sover med aabne Øjne. Den rigtig Forelskede maae have Øjne og ikke see, Ører og ikke høre. Her har jeg staaet et halvt Kvarteer foran Dig useet og uhørt - det glæder mig - Alt, hvad Mennesket foretager sig, bør det gjøre tilgavns - Halvhed duer aldrig, allermindst i Kjerlighed." Lidt fortrædelig - enten det nu var over at forstyrres i mine Grublerier, eller fordi en saa ung Bekjendt, der endnu ej kunde gjøre fuld Paastand paa Vennenavnet, saa ligefrem afslørede en Hemmelighed, han selv paa eengang havde paanødt mig, og indtrængt sig i - Nok er det, jeg fik det Indfald, ganske hensigtsløst at spørge ham: "Jeg vil haabe, at Du selv altsaa er enten kold eller varm?" Han trak Brynene ned, og svarte langsomt: "Det er ganske rigtigt! een af Delene er jeg - jeg er virkelig kold - desbedre! - eller desværre!" - "Kom med ud i det Frie!" sagde han derpaa hurtigt, "i Venskab er jeg ikke kold - jeg har ikke frarevet Dig *din* Hemmelighed, nu maae Du dele *min*!" - Vi gik tause gennem Haugen ud i Ellekrattet, og satte os paa en Græsbenk ved Bækken.

"Nordstjerne!" sagde han med dyb og alvorlig Stemme, "Du er den Eneste, foruden mig, som nu veed at Frøken Sonnenthal elsker mig; thi hun veed det vist ikke selv." Forundret saa jeg paa ham: "Og Du?" - "Er kold," svarte han; "og er dette ikke bedst for os Begge? Kløvten mellem os er altfor uhyre, hun riig - jeg fattig, hun af gammel adelig Herkomst - jeg -" her holdt han pludselig inde, støttede Albuen mod Knæet og Panden mod Haanden. Efter nogle Secundars Taushed, den jeg ikke følte Kald til at bryde, lænede han sig tilbage mod en Træstamme, saae med sammenslyngede Arme lige ud for sig, og, som om han havde talet til den forbirindende Bæk, vedblev han koldt og roligt, liig den der fortæller et Eventyr fra fjerne Tider eller Lande: "Jeg er en Frugt af forbuden Elskov, falden i Mørke fra Stammen, og i Mørke henslængt saa langt, at jeg neppe igjen skal finde den. Af Almuefolk kan jeg ikke være oprunden; thi enten var jeg da bleven kvalt i Fødselen, eller og havde min Moder 47 vedkjendt sig mig. En Prinsesse har hun heller ikke været; thi i dette Tilfælde maatte der være sørget lidt bedre for mig. Min Herkomst maae vel altsaa søges i Middelstanden. En Præst - gammel Enkemand, velhavende og barnløs, fandt mig en Morgen i sin Forstue. Han antog mig, opdrog og underviste mig til mit syttende Aar. Da han havde demitteret mig til Universitetet, og udstyret mig

med Klæder og de nødvendige Penge, gik han derhen, hvor jeg haaber han har fundet Lønnen for sin faderlige Kjerlighed imod det faderløse Hittebarn. I fire Aar fuldendte jeg mit academiske Cursus - ja! Du var jo selv tilstæde, da jeg tog Attestats. Siden har jeg været Hovmester her. Du indseer nu selv, at om jeg end ogsaa elskede Frøkenen, kunde jeg ikke tænke paa nogen Forbindelse med hende." "Du har Ret, min Ven!" svarede jeg; "men Eet maae jeg oprigtig sige Dig: naar Du vidste, at hun elskede Dig, burde Du saa ikke, for hendes Roligheds Skyld, have forladt Solholm?" "Jeg har kun vidst det i tre Dage," svarte han. "Vel har det paa nogen Tid af og til forekommet mig saa; dog agtede jeg ikke stort paa disse tvivlsomme Symptomer: Sukke, Farveskiften, etcetera etcetera, og meente, at den os Mennesker medfødte Egenkjerlighed let kunde forlede til at udtolke dem falskeligen. Men uforvarende, ubemærket kom jeg til at høre hendes Bekjendelse for den paatrængende Veninde. Det forstaaer sig, Nordstjerne! nu rejser jeg; men hvorhen? og under hvilket Paaskud?" Det glædede mig at kunne tilbyde den ædeltænkende Ven Lejlighed hos mig, til han enten fik en anden Condition, eller kom i Embedsvej. Baronnen vilde ikke være vanskelig, at tilfredsstille; thi flere Gange havde han stiklet paa sin Hovmesters altfor moralske Opdragelsessystem. Baronessen derimod agtede ham, og mistede vistnok saare nødvendig en saadan Mentor for hendes Søn. Og Frøkenen - dog, hvad kan ikke Fraværelse udrette med Tidens Hjælp?

Længe varede vor Samtale; thi ogsaa Therese var Gjenstand for samme, hvorvel jeg endnu hverken naaede Overbeviisning om hendes Karakter, eller kom til nogen Beslutning for Fremtiden.

Men Velanstændighed bød mig vende tilbage til Selskabet, og afbryde den venskabelige Ordvexling, der var mig saa behagelig, fordi den angik den fortryllende Therese, og fordi min Modstander tapperligen undveeg enhver af mig opkastet Tvivl om hendes Uskyldighed. Den muntre Larm i Haugen mindede os om at bryde op.

Vi fandt de Fleste forsamlede ved Fortunspillet. "Det er dog et 48 sandt Ordsprog," raabte Baronnen os imøde, "at Alting klæder de smukke godt. Vil De bare see paa Jomfru Dyber, hvor kejtet hun bærer sig ad!" "Og dog er Potten nu min!" sagde hun smilende, idet hendes forvildede Kugle slumped ind ad Nihullet. "Det er virkelig et Lykkespil" sagde Præsten i Langebæk, der som blot Tilskuer sad paa en Bænk ved Siden, "og bærer med Rette den vægelsindede Gudindes Navn og Billede." "Hvor mange andre Fejl hun end har" tog Baronnen Ordet, "blind er hun ikke; det see vi nu - hun favoriserer Ungdom og Skjønhed." "Maaskee" svarte Præsten, "kommer den sidste Gave ogsaa fra Fortunas Haand - men see der igjen! Var nu ikke den Kugle sigtet lige paa Mellemhullet, men bliver kastet tilbage i Sandet; er det ikke uretfærdigt." "Ingenlunde!" meente Baronnen, "den var altfor stærk." "Saa kommer jo mine Ord igjen, at Duelighed, Kraft og Mod udretter intet uden Lykkens Bistand." "Men hvad betyder da Ordsproget, Hr. Pastor!" spurgte Forvalteren, der slog den uheldige Kugle: "*Lykken staaer den Djerve bi.*" "Ordsproget er ikke saa uhjemlet," faldt Dommen, "naar Man ved den oprindelige Betydning af *djerv*, der er det samme som *næsviis*, *uforskammet*, *dumdristig*. Folk af saadan Karakter er som oftest Fru Fortunas Kjæledægger. Derfor hedder det og: *Hvo som vover, den vinder*, nemlig vover uden Raison." Forvalteren prusted, men blev Svaret skyldig. Baronnen smilte, saae hen til mig, og gjorde en Grimasse ad Forvalteren, som vendte Ryggen til i Begreb med at kaste. Jeg antog Baronens Øjekast, som en Opfordring til at deeltage i Samtalen. "Min Mening," sagde jeg, "er den: at Spillet har faaet en urigtig Benævnelse og Skytsgudinde. Er det ikke ved et vist Maadehold her vindes? ved at passe en Middelvej mellem Svaghed, Langsomhed, Frygtagtighed paa den ene Side, og paa den Anden Forvovenhed og overdreven og utidig Kraftanspændelse? Dygtighed forenet med Sindighed naaer jo sikkrest Maalet. Det er ikke meer end billigt, at den der løber Storm til Lykken, bliver tilbageslaaet, og at den svage og fejge forsiide eller aldeles ikke naaer sit Meed." "Rem acu tetigisti!" mumlede min Præst. "Altsaa" sagde Baronnen leende, "kommer jeg vel til at give Damen derhenne sin Afsked; men hvem sætter jeg istædet?" "Middelmaadighedens Gudinde" sagde en Pige med et dristigt Aasyn, der nylig var kommen til. "Middelmaadigheden, skønne Jomfru!" sagde Vang skjødesløst, "har ingen Gudinde; den behøver Ingen, den hjælper sig selv. For lidt og formeget fordærver alting. Verden - jeg 49 mener de vældige i Verden - er bedst tjent med middelmaadige Redskaber, som kunne udrette det de skulle, hverken meer eller mindre; deres Middelmaadighed er deres Fortuna." Min Præst tog sin Pibe af Munden, og sagde: "jeg er temmelig sikker paa at gjette deres Text, *Lykken er de Daarliges Formynder*, ikke sandt?" "Saa omtrent," svarte Vang; "kun istædet for *daarlige* bør Man sige, *de villieløses*, deres, jeg omtalte, der ingen fast og sikker Villie have selv, men virke som blinde Redskaber for andres. Da de ikke kunne undvære Formynder, tykkes mig ej heller, Man kan kalde dem daarlige, naar de give sig under Lykkens Formynderkab."

Under denne Samtale havde jeg, saa hemmeligt jeg kunde, iagttaget begge Veninderne. Frøkenen spillede ikke med, med sad paa en Sidebænk, og Therese bestandig hos hende, undtagen naar hun maatte frem og kaste. Hun smilte uforbeholden ad Vangs Tale; Mariane derimod røbede - om ikke Mishag - saa dog en Slags Uvillie, blandet med Bekymring; men selv gennem denne Sky paa hendes ædle Aasyn skimtede jeg Blinket af Kjerlighedens Lue. Vel troligt, at kun min Vens Meddelelse havde gjort mig saa skarpsynet. Endnu var jeg ikke selv saa forelsket, at jeg jo kunde føle ved fremmed Ulykke; og en beklagelig Ulykke var vist nok Frøkenens Kjerlighed; thi rimeligviis vilde den i saa blødt og stille et Hjerte slaae dybe Rødder - og Moderen, hvem denne Datter allene bandt til Livet, naar hun engang opdagede hendes haabløse Lidenskab - her afbrødes jeg i min mørke Tankegang ved det Raab: "Havgusen!" Det kom fra en af Gjæsterne, som ej havde deeltaget i Spillet, og nu ilede fra Marken ind i Haugen, for at varskoe Damerne, Spillet hævedes strax, og Alle søgte den nærmeste Vej til Huus, for bag tætte Vægge at skjærme sig mod Havets skumle Aand, der,

indhyllet i Taagen, farer hurtig og lumskelig frem, udslyngende sine frygtelige Pile: Febre, Gigt, Tandpine, Hoste og Snue.

Det er netop den skønneste Sommerdag, Havgusen kan ventes. Naar alle Vinde ere til Hvile, naar ingen Sky pletter den lysblaa Æther, hvor Solen straalere i sin Enevældes Glands, og kalder selv Naturen til Glæde, alle Fugle synge deres muntreste Sang, og alle Blomster rejse højest deres favre Hoveder, Græsgangene klæde sig i det lyseste Grønt, og Kornmarkerne love Sædemanden en frodig Høst - da viser sig i Kimmingen mod Nordvest en mørkblaa Bænk, der snart udbreder sig til begge Sider. Den hæver sig ikke højt som 50 Skyen, men sniger sig lavt hen med Jorden, Hig Høgen, naar han har udspejdet et Bytte. Man skulde tænke, det var en Aftensky fjernt paa Havet; men næsten i et Nu er Man midt inde i Taagen og - i Vinterens Kulde: da forstumme Fuglene, Blomsterne sænke deres Hoveder, og i de bølgende Vange suser det som Dødssukke. Næste Morgen sees Taagens sørgelige Spor; forsvunden er Markernes livliggrønne Farve, hele Naturen har faaet et gammelt og skrantet Udseende, Sommerens Skjønhed er falmet, de gustne Vange minde om en tidlig og karrig Høst. Ulykkelig Kjerlighed er Hjertets Havguse.

Bondegildet

Baronen havde med megen Artighed tvungen mig til at overnatte paa Gaarden; men vel muligt, at Thereses Nærhed virkede mere, end hans Overtalelser.

Næste Dag beredte den muntre Vert sine Gjæster en Adspredelse, som for mig var aldeles ny, og af hvilken jeg, sandt at sige, kun lovede mig lidet. Gaarsdagen havde været Bryllup i nærmeste Landsby. En af Baronens meest formuende Fæstere givtede sin Datter med en ogsaa velhavende Naboes Søn. Om Søndagen stod det saakaldte Andendagsgilde; og didhen var det han førte os, "for" - som han sagde til Herrerne - "at vise dem sine smukke Bønderpiger".

Paa tvende Vogne rullede vi derhen; men steg af tæt udenfor Byen, for tilfods at begive os til Gildegaarden, der laae i den modsatte Ende. -

Et saadant Besøg var ingen Overraskelse for Godsets Almue, som ofte saae deres Hosbond iblandt sig ved mindre højtidelige Anledninger, og som meget vel kjendte den almindelige Hensigt af denne hans Nedlædighed. Da denne Stand desuden ikke tager det saa nøje med Elskovseventyr hos *Ugivte*; og disse ej heller vare uden visse Fordele for Vedkommende: tog Bønderne med Fornøjelse mod deres *Sultan* - dette var et Øgenavn, Forvalteren havde givet ham, og som de Andre snart optog. -

Rygget om vor Ankomst havde strax udbredt sig lige til Brudehuset, og da vi traadte ind i Gaarden, hilstes vi af tvende Clarinetblæsere, der havde opstillet sig udenfor den store Dør, af hvilken Gjæsterne sværmede ud, som Bier af Kuben, for at see denne Tilvæxt i deres lystige Samfund. -

51

Saasart vi vare komne indenfor, bød Baronen Bruden op til en Dands. - Bønderne kjendte dengang ikke anden end den *polske*, og en svag Efterligning af Menuetten. Den første, som almindelig kun dandses af eet eller to Par ad Gangen, er voldsom og vild: trampende, springende drager eller snarere slæber Dandseren sin Meddandserinde efter sig i hurtige og snevre Kredse, slipper hende et Øjeblik, kladsker i Hænderne, griber hende atter, og snoer hende omkring i stormende Hvirvler. Baronen, en fortrinlig Dandser, gav ingen af Bønderkarlene efter i Raskhed; men overgik dem langt i Lethed og Ynde; saa jeg med største Fornøjelse skulde have beundret hans Færdighed i denne slaviske Nationaldans, hvis han havde holdt sig til den nygivte Kone eller nogensomhelst anden Dame, men inden jeg tænkte derpaa, havde han grebet Therese. Mit Hjerte bankede, og med beklemt Bryst vilde jeg drage mig bag ved Tilskuernes Kreds, da hun, efter et par Rundaer, smuttede fra ham, og satte sig paa en Bænk i Nærheden af mig. Med lettet Sind nærmede jeg mig hende, og yttrede min Modbydelighed for en saa lav og raa Forlystelse. "Derfor deserterede jeg ogsaa," svarede hun med et Smil, der Hig et Solglimt atter opvarmede min Barm. - I dette Øjeblik kom Vang, og drog mig med sig ind i en anden Stue.

"Almuen" - sagde han her - "har en Skik, som jeg virkelig lider: Dagen efter Brylluppet gaaer Brudgommen, ledsaget af de unge Karle ud af Brudehuset; en Spillemand følger dem. Noget derefter komme alle de givte Mænd, lede efter ham, og søge med List eller Vold at tage ham fra hine. Ligesaa skeer det med Bruden, som de unge Piger tage imellem sig, og Konerne opsøge. Kan nu det unge Par samles inden een af dem bliver greben af Modpartiet, taber Dette det udsatte Væddemaal; i modsat Fald hiint - Du mærker vel Betydningen af denne Spøg?" - "Ja vel!" svarede jeg; "men hvorfor trak Du mig herind for at aabenbare mig Noget som aldeles ingen Hemmelighed er?" - "Fordi," - sagde han, - "jeg vilde foreslaae Dig, om Vi To ikke

skulde tage Gjæsteroller i denne Farce? Det fine bestaaer deri, at Man kan bringe Opsøgerne paa Vildspor, og til den Ende pleje de Ungenaar Lejlighed gives - at forklæde enten Brud eller Brudgom, eller begge To. Seer Du nu: jeg er af hendes Højde, og ifører mig hendes Stads; Du bytter Dragt med ham - saa er Travesteringen færdig. Mændene løbe efter Dig, og Konerne efter mig, og imidlertid har Parret forenet sig." Uden at oppebie min Indvilgelse, tog han mig 52 under Armen; og idet vi iltomt forlode Gaarden, fortalte han mig, at Alt var aftalt og forberedt med Vedkommende. Midt nede i Byen smuttede vi ind i et lille Huus; hvor det ikke varede længe inden Brudgommen og hans Følge forenede sig med os. I Hast byttede vi Klæder: han fik min fine Conventsfrakke, mit hvide Halsklæde og min høje spidspullede Hat - jeg hans lange blaae Vadmelskjole, hans røde Kattunsklæde og brede Hat. Medens dette gik for sig, var Vang forsvunden, og jeg fulgte de unge Karle ud paa Gaden - Spillemanden i Spidsen. Og brugte Denne uafslædig sin Bue; thi det er Vedtægt, at Jægerne stedse maae kunne vide, hvor Vildtet er.

Her saae vi nu først langt foran os min Brud med hendes Piger fare tvers over Gaden; og noget efter Konerne den samme Vej; men endnu intet til vore Forfølgere. Endelig bleve vi dem vaer langt bag ved os: og nu gik det over Stok og Steen, gjennem Gaarde, gjennem Huse, over Hauger og Tofter, som om en virkelig Fiende var os i Hælene. Omsider stødte vi i en snever Gyde uformodentlig paa hverandre, "Her faae vi en *Russi*," (det engelske *rush*) sagde den raskeste af Karlene til mig - "sørg nu for sig selv, mens vi rykkes med Mændene, og see han finder et Hul!" - Jeg løb nu tilbage; men tøvede dog lidt ved Enden af Gyden, for at see Stridens Beskaffenhed og Vending. Begge Partier vare omtrent lige stærke, og brødes vældigen med megen Larm og Raaben. Nogle faldt, men rejste sig strax igjen som i Valhalla; og Mændene vare ikke istand til at bryde Karlens tredobbelte Linie.

Uden at oppebie det endelige Udfald, fortsatte jeg min Flugt, og sneg mig ind ad den første Dør, jeg fandt aaben. I den snevre Forstue, hvor jeg nu stod, blev jeg ikke længe, en forvirret Støj, som alt mere nærmede sig, lod mig frygte, at mine Forfølgere havde fundet mit Spor. Jeg aabnede derfor paa Maa og Faa en Dør; og Denne førte mig til et rummeligt Værelse, der kun svagt oplystes af et eneste lille Vindue med smaa af Solen forbrændte Ruder. Men neppe havde jeg lukket Døren, og seet mig om efter et Skjul mellem Kister og Skabe, før den atter aabnedes, og ind treen - Bruden; om den rette eller falske kunde jeg endnu ikke see. "Er det Dig Vang?" spurgte jeg. Ved denne Tiltale foer den Indtraadte forskrækket sammen, og vendte sig om imod mig med Ryggen til Vinduet. Da jeg følgelig ikke kunde skjelne Ansigtet, formodede jeg, at Man uheldigviis havde tilført mig den sande Brud. "Det traf slemt, lille Moer!" sagde jeg, "hun seer 53 nok, at jeg ikke er den rette; jeg maae vel derfor ud, for at see, om jeg kan finde ham." Med disse Ord nærmede jeg mig Døren. Hun svarede intet, men drejede Hovedet efter mig. Jeg kastede et Blik paa hende - forbausedes - standsede - det var - *Therese*. Nu stod jeg ligesaa taus som hun; mit Hjerte bevægedes af sælsomme, søde Anelser.

Det var øjensynligt, at dette Sammentræf, - vist nok en Foranstaltning af den sindrige Vang - kom hende ligesaa uventet som mig: hendes Forundring var ikke Forstillelse. - Men enten nu dette Møde var et Værk af min Ven eller af Tilfældet; jeg følte, at det *skulde* benyttes som et umiskjendeligt Vink af Skjæbnen. "Therese!" sagde jeg, udstrækkende min Haand. Langsomt, med nedslagne Øjne, hævede hun sin - jeg greb den med begge mine, og drog den til mit Hjerte. "Therese!" sukkede jeg. Hun taug endnu. "Therese!" vedblev jeg, "det er tredie Gang, at vi af en usynlig Magt føres hverandre 54 uvilkaarligen imøde - o! siig mig: vil Du vorde, hvad Du nu synes at være? min" - Brud, vilde jeg sagt, men førend Ordet kom over mine Læber, fløj Døren op; Karle og Piger trængte ind i Værelset med Støj og Latter. De raabte i Mundene paa hverandre: at Pudset var lykkelig fuldført, og de Nygivte samlede i Brudehuset uden Forhindring af de narrede Mænd og Koner; nu bad Man os at følge med derhen. - Jeg bød Therese min Arm; hun indvendte, at vi dog først maatte omklædes. "Ingenlunde," svarte jeg. "Illusionen maae vedligeholdes saa længe muligt." Og sagtene lagde jeg til: "den gjør mig saa lykkelig." - Stiltiende modtog hun min Arm. Vi gik; syngende og jublende fulgte Skaren efter.

Da vi traadte ind i Spisestuen fandt vi det unge Par siddende for øverste Bordende, Begge i deres Maskeradedragter: han nok saa kjæk med min lidt for snevre Hat paa det ene Øre; og hun noget undselig i Thereses græske Chemise, og under hendes bredskyggede Straahat, der halvt skjulte, halvt beskyggede hendes blusrøde Ansigt! Baronens gik os med et tvungent Smil imøde, førte os op til hine, og bad os tage Plads, idet han paastod: at vi skulde spise i Costume. Selv satte han sig ligeover for os ved Brudens Side; og derefter langs ned med begge Sider de øvrige fra Solholm i fraterniserende Blanding med Almuesmænd og Kvinder.

"Her har vi allerede en Forsmag paa den tilkommende Frihed og Lighed," raabte Hiarum. Vang tog strax Ordet: "De mener vel, naar Grever og Baroner skal afskaffes; men saa bruger Man heller ingen Forvaltere." De nærmest siddende Bønder loe af Hjertens Grund. Forvalteren loe med; men lagde til: "saa tage vi de Herrer Gejstlige under Armen, og følges ad i Kehrausen." Nu var de straks midt inde i den franske Revolution, som dengang havde naaet Folketyranniets højeste Spids. Thi Hiarum var en ægte Sansculot, og Vang, som stedse faldt ham i Flankerne - naar han var i det Lune - modsagde ham i Alt. Jeg hørte kun kort og med et halvt Øre paa denne Mundkamp; mine Tanker tilhørte min yndige Naboerske. Vor Samtale var fattig paa Ord; den førtes meest med stjaalne Sideblik; og eengang mødtes vore Hænder under Bordet; hun besvarede mit frygtsomme Tryk - Sløjferne paa hendes Barm hævede sig højere - nu vidste jeg da, at hun

elskede mig. Tiden fløj. Jeg mærkede ikke, at Maaltidet var forbi, før Degnen istemmede Takkepsalmen.

I mangen Dandselystighed har jeg deeltaget baade før og siden, 55 men i Ingen som Denne. Medens jeg nu nedskriver min Kjerlighedshistorie, er jeg allerede en aldrende Mand, og har alt længe siddet over, og seet mine Børn dandse; men endnu har Billedet i min Sjæl af den længst forsvundne Ungdomslyst sin første friske Farve; det fremtræder stedse lige levende, og i Følge med alle de søde Følelser, som den Gang gjennemstrømmede mit hele Væsen: Therese - den dejlige Bondebrud - tyktes mig en arcadisk Hyrdinde: Leergulvet, hvorpaa vi svævede med herandre, var et letgyngende Blomstertæppe; og den vistnok tarvelige Musik bragde - som det hedder - selve Hjertet til at dandse.

Som en Polskdands skulde afløse den adstadige Menuet, kom Frøken Sonnenthal, som ikke dandsede, hurtig hen til Therese, hviskede Noget, og drog hende skyndsomt bort med sig. Da det vilde været upassende at følge dem, traadte jeg tilside, og stod nogen Tid ventende paa deres Tilbagekomst. Da kom Vang, og bragde mig Damernes Hilsen og Undskyldning: Thereses Fader var nylig kommen til Solholm og vilde ufortøvet tale med hende. I samme Øjeblik hørte jeg en Vogn rulle ud af Gaarden.

Nu forvandlede pludselig den hele Scene. Violinerne skurrede, de arcadiske Hyrder og Hyrdinder bleve plumpe og klodsede Bønderfolk, og den hele Commerce flau og kedelig. Jeg satte mig i en Krog af Stuen, og sejpinede mig selv med Anger over at jeg havde ladet Lejligheden fare mig ubenyttet forbi. Borde jeg ikke uden Forhaling have frarevet hendes Læber den søde Tilstaaelse, Haanden allerede havde lovet? Naar seer jeg hende nu igjen? og hvor? og hvorledes? Og mon da hendes Tilbøjelighed, som nu kunde være fængslet for stedse, ikke er svækket - henvejret - vegen for en Anden? - Med saadanne Selvbekjendelser martrede jeg mig en god Tid, uopmærksom paa hvad der foregik uden for mig, da jeg ublidt vækkedes af mine mørke Drømmerier ved et Traad paa Foden.

Det var den plumpe Forvalter, der sparkede ud i en Menuet. I min Sindsstemning var jeg oplagt til at see Alt fra den værste Side, at ærgre mig over Alt - i Bekymringer ofte en velgjørende Diversion. Han gjorde ingen Undskyldninger - sandsynligviis var han uvidende om sit Fejltrin; vrippen fulgte jeg ham derfor med Øjnene, og blev herved opmærksom paa hans Dands, til hvilken jeg hverken før eller siden saae Mage. Han holdt begge Hænderne i Buxelommerne - kastede Hovedet idelig tilbage, hvorved en lille Pidsk, bunden noget 56 til Venstre, snart smuttede under Kjolekraven, snart pippede op med Enden - de guulkravede Been kastede han kraftig ud til Siderne, saa de tvende massive Uhrkjeder slyngede og klingrede mod hverandre; og naar han skreed forbi sin Dame, brystede han sig end mere og udstødte hiint kalkunske Prust, der saa levende mindede om den befjedrede Consistorialraads sultaniske Kærlighedserklæringer. Min Vert Præsten kom i det samme, satte sig hos mig, og sagde: "De betragter vist Forvalter Hiarum?" Jeg nikkede, "Hans Dands" vedblev han, "er virkelig højst karakteristisk. Ellers bedømmer jeg ikke et Menneske efter Dandsen; thi den er Kunst og Gangen Natur. Men hos ham ere begge Slags Bevægelser aldeles overeenstemmende. Læg bare Mærke til ham, naar han gaaer! han knejser med Hovedet, men seer ikke til nogen af Siderne, ligesom han vilde sige: "jeg bryder mig kun lidet om mine Medmenneskers Domme; jeg foragter dem." Ogsaa skræver han i Gangen, og tager ligesaa stor Plads op af en Vej som to Andre, og Ingen kan gaae tæt ved ham: dem render han da paa Ærmet, træder dem paa Foden. Kort sagt: det er en tydelig Advarsel, at Man i det daglige Liv bør holde sig tre Skridt fra Livet af ham." "Han synes rigtig nok noget indbildsk -, naragtig" - svarede jeg - "Aa! mere end naragtig," tog Præsten Ordet; "han er - mellem os - en Skurk, der bedrager baade sin Husbond og hans Bønder." "Veed Baronen det?" spurgte jeg. "Vel veed han det," lød Svaret; "men det bryder han sig ikke om: Jeg veed at jeg skal snydes - siger han - og Hiarum er ikke bedre end andre Mennesker. - Han er en Kjeltring, men en klog Kjeltring, og jeg kan bruge ham."

Inden han fik udtalt, saae jeg dem Begge staaende i den anden Side af Stuen - som det lod - i en fortrolig Samtale; og alt imellem saae de over til mit Hjørne: det maatte gjælde mig eller Præsten. Dog troede jeg snarest det første; thi den Forelskede er mere mistænkelig end Andre, og frygter - ej heller ganske med Uret - at hans Aasyn skal røbe Hjertets Hemmelighed.

Strax efter kom de henimod os. Baronens tog Præsten tilside, og gik smaasnakkende med ham ud af Stuen; Forvalteren indtog hans Plads. "Kan de gjætte", begyndte han, med et halvt Øjekast til mig, "hvad Baronens og jeg nu stod og talte om?" "Det kunde falde vanskelig," svarte jeg. "Da skal jeg fortælle Dem det," vedblev han; "Baronen er skinsyg paa Dem - det sagde han naturligviis ikke, men jeg kjender Skjelmen: det er en Rad efter Fruentimmer." Ganske forundret sagde jeg: "det kan være muligt, Hr. Forvalter! men hvorledes angaaer det mig?" "Det skal jeg sige Dem" svarte han. "Han er bange, De skal tage Jomfru Dyber fra ham -" "- Hvad!" udbrød jeg heftig overrasket, og vendte mig om til ham, "Jomfru Dyber? tilhører hun ham?" Her kastede han sig tilbage, støttede Nakken mod Væggen, rømmede sig nogle Gange, og sagde: "Ikke saa - ikke saa - tilhøre og tilhøre ere to Ting - han kan godt lide hende; det er ingen Hemmelighed, og - i Grunden - derfor kan jo Pigen være ligegod. Gaaer hendes Fader paa lange Rejser, som det nu lader til, arver hun alle hans Grunker: hun faaer Kjerester - Ti for Een, og Ingen spørger efter om han er den første - hm - hm!" - Ved disse Ord strækkede han Benene langt ud fra sig, puttete Hænderne i Buxelommen og fløjtede Melodien til: Es hat die Schöpferinn der Liebe -.

Jeg forstaaer ikke, hvorledes jeg betvang min Vrede; med mindre det var Skinsygen, som modvejede

den; thi jeg nægter ikke, at dens Gift begyndte strax og smertelig at virke. Dog sprang jeg op, vendte mig mod Bøffelen, og sagde: "Vil De gjentage denne Beskyldning i Baronens Nærværelse?" - "Hvorfor ikke" svarte han ganske rolig; "jeg siger aldrig Andet paa hans Bag, end jeg tør sige ham lige i Øjnene." "Men Jomfruen?" vedblev jeg. "Hm!" sagde han med et Smil, "mod Damerne er Man ikke ugalant. Desuden, min unge Herre! hvad har jeg egentlig sagt? jeg har jo ikke beskyldt hende; og hvad kan hun gjøre ved, at Cavalererne finde hende smuk?" Med disse Ord rejste han sig og gik.

Mit Bryst forlangte frisk Luft. Jeg gik udenfor, og besteg en Banke, der hævede sig over Landsbyen. Paa dens Top laae Vang - som jeg alt længe havde savnet, støttende sig paa Albuen, stirrende tankefuld henud i Heden. Ved min Tilkomst foer han op, som Een af Søvnne, og gned Panden. Derpaa rakte han mig Haanden, og sagde med hans sædvanlige Alvorlighed. "Nu maae jeg da lykønske Dig? bedre Lejlighed kunde Du aldrig faae." Jeg sagde ham hvorledes jeg var bleven afbrudt - "Det er da i Grunden det samme" faldt han ind, "for nu ved jeg, maaskee fuldt saa vel, som Du selv, at hun elsker Dig; og saa er der intet mere ivejen for eders Lykke." Sukkende meddeelte jeg ham Hiarums Ytringer. Han grundede noget og sagde derpaa: "hvad Du her fortæller mig, bestyrker en Mistanke, som jeg alt en Tid har næret: de smukke Herrers Plan er aabenbare den, at Baronens skal forføre Therese, og naar hun saa er skilt ved sin Dyd og 58 sin Ære, griber hun villig det eneste Redningsmiddel, og kaster sig i Armene paa den Satyr Hiarum. De ere altsaa Begge lige interesserede i at holde Dig ude af Spillet: Den ene arbejder for sin Sandselighed, den Anden for sin Pengebegjærlighed - Fatter Du det?" Taus omfavnede jeg min Ven, han havde tændt Lyset i min Sjels Mørke.

Da vi tiltraadte vor Nedgang af Bakken, sagde Vang: "Et oplysende Sidestykke til denne Intrigue vil jeg nu betro Dig. Du har vel lagt Mærke til Jomfru Urold, Oldgrandskerens Datter? i det ringeste er det ikke hendes Skyld. Det er to Aar siden hun kom til Solholm; uskyldig, eller nærmere *negativ* med Hensyn baade til Ondt og Godt, omtrent som et reent Papir, der villig modtager enhver Skrivt. Baronens prentede hans Grundsætninger, som Du noksom kjender; og ved et flygtigt Øjekast vil Du kunne læse dem i hendes dristige Aasyn ligesaa tydeligt som din Vert i hendes Gang. - Hun har allerede gjort een Kjøbenhavnsrejse, Du forstaaer mig vel? Baronens er keed af hende, men kan ikke blive hende kvit. Han saae sig derfor nødt til at forsørge hende, og - jeg er udkaaret til at gjengive hende den tabte Ære, ved at opoffre min egen: et Præstekald her paa Godset er Maddingen, Alt efter god gammeladelig Skik og Brug -." Videre kom han ikke; thi her mødte os Manden selv. "Aha!" tilraabte han os alt i en Afstand, "jeg tænkte det nok: de unge Herrers har søgt Ensomhed for at sympatisere over Naturen og dens - Yndigheder." Dette sidste Ord sagde han langsomt og med Eftertryk, idet han trak Øjenbrynene højt op, og smilte klogt og skjelsk, som den der veed mere end han maatte. Jeg var ikke stemt til at svare i den angivne Tone, og sagde derfor med Tvang noget almindeligt om Naturens Skjønheder: at Disse kun vare til for dem, der formaaede at opfatte dem. - "Meget rigtig!" tog han Ordet; "det gaaer netop lige saadan med kvindelig Skjønhed. Der er for Exempel den lille Pige, som nylig forlod os, -" jeg kastede forundret et stjaalet Blik til Vang - "hun er virkelig eet af de fuldkomneste Fruentimmer, jeg i mine Dage har seet; og dog er jeg vis paa at ikke en eneste af disse Bønderkarle her kunne see det, ja maaskee neppe flere end jeg, og Een til." Her skottede han til mig med et flint Smil; jeg fornam at jeg rødmede. "Paa min Ære!" vedblev han; "var jeg ung og min egen Herre -." Videre kom han ikke, da vi imidlertid havde naaet Gaarden, hvor Flere af Selskabet mødte os. Baronens blandede sig imellem dem, og erindrede om Hjemreisen, da han havde faaet flere Fremmede; Vang og jeg bleve noget tilbage.

59

"Hvad siger Du dertil?" hviskede jeg. "Den Tale stemmer ikke med den omtalte Plan." "Vel gjør den det," svarede han, "seer Du ikke, at han vil bibringe Dig den Formodning, at han allerede har været *lykkelig*, og derfor uden stor Modstand viger for en Medbejler?" Denne Forklaring gjorde ikke den tilsigtede Virkning; jeg følte meget mere atter et Stik af Skinsygens Braad; men skjulte Smerten under et bifaldende Nik.

Jacobinerne

Paa Hjemreisen til Solholm, hvor der ikke gaves Lejlighed til fortrolig Meddelelse, foretog jeg mig endnu engang at gennemgaae min Hjertesag, men kom dog ikke i det rene med min Tro paa Thereses Dyd. Selv min Vens kraftige Forsvar syntes mig uafgjørende, da det jo muligen kunde være grundet ligesaa meget i hans Modsigelseslyst som i Overbeviisning. Saaledes veed Skinsygen at indsuge Gift af hver en Blomst, eller maaskee rigtigere at forvandle Honning til Gift.

Den Tone som herskede paa Solholm var slet ikke skikket til at hæve min Mistænkelighed; ligesaa lidet som det nye Bekjendtskab, jeg her gjorde. De nystilkomne Fremmede vare nemlig - Thereses Fader, samt hendes af Denne begunstigede Tilbeder: den Første Kjøbmand, den Anden juridisk Embedsmand i Viborg, og

Begge erklærede Revolutionsmænd.

Kjøbmanden var en lav middelaldrende Mand, med et kort men bredt Ansigt, snever Pande og smaae Øjne, som Man sjældnen fik rigtig at see, da han næsten altid havde dem nedvendte mod Jorden. Var han i Tale nødt til at see paa Nogen, blinkede han enten meget hurtig, eller og trak han Øjenstenene højt op under Laagene, saa kun det hvide kom tilsyne. Rødt Haar, røde Bryn, rødt Skjæg, som altid var skjødesløst og aldrig i Bunden afraget, gjorde Ansigtet endnu modbydeligere. Embedsmandens var dertil en reen Modsætning, blegt, magert, skjæggeløst, og saa smalt, at det ej syntes stort bredere, end den lange Hals der bar det; melkeblaae, dorske, og ligesom glasserede Øjne - næsten ingen Bryn - tynde, mørke Haar paa Hovedet, som paa Issen var ganske skaldet. Mandens spinkle Overkrop stod i stort Misforhold til de fyldige Laar og Lægge, hvilke Velunderrettede ogsaa paastode vare udstoppede. Skjøndt han skulde være i sine bedste Aar - noget over de Tredive - saa han dog langt ældre 60 ud, og opvakte ved første Øjekast uvilkaarlig Formodning om tidlige Udsvævelser. Hvad der gjorde Contrasten mellem disse to Venner endnu fuldkomnere: Kjøbmanden saa altid mild og venlig ud - endog ved de allersørgeligste og græsseligste Fortællinger, smaaloe eller smidskede i eet væk; medens Fialtring - saaledes ville vi kalde Juristen - fremviste ved alle, endog de muntreste Anledninger, et Ansigt saa koldt som is og saa alvorligt som en gammel Rectors.

Jeg forefandt disse Herrer midt inde i en heftig Debat med Hiarum, Pastor Rumsøe og Baronnen om det gjenstridige Lyons Belejring. Ved min Tilkomst havde Hiarum Ordet. "Jeg paastaaer," sagde han, "at den ikke holder sig i otte Dage - at den i dette Øjeblik er indtaget og ødelagt; Kellermann er ingen Bogfinke -" - men han er en Kjeltring, en hemmelig Roialist," faldt Fialtring ivrig ind; "han har hundrede tusinde Bajonetter - hvad vil han mere? borde han ikke havt den forlænge siden? Men pas paa hvad jeg siger: Conventet er for lemfældigt: det gaaer aldrig godt." "Jeg synes dog," sagde Baronnen, "at de aarelader ret brav; Guillottinen er jo igang baade Nat og Dag." "Det forslaaer ikke" raabte Fialtring; "den Methode er altfor langsom: Carrier! han forstaaer Tingene bedre. Var jeg i Paris, jeg vilde gaae lige op i Conventet og skrike Robespierre i Øret: "Du sover Brutus!" "Tael ikke om Robespierre!" faldt Kjøbmanden ind med sin Fistelstemme, og foer med Haanden hurtig frem og tilbage over den smalle Pande - hans sædvanlige Gestus; "det er en guddommelig Mand, en guddommelig Mand; og Couthon og St. Just ved hans Side - det er et himmelsk Kløverblad, et himmelsk Kløverblad -" - en sand Treenighed!" faldt Baronnen ind, og saa med et sarcastisk Smil til Præsten. Denne slog en Skoggerlatter op. "Det er en Hyperbol," sagde Fialtring, "at kalde Robespierre en Gud: det er han ikke, men Guddommens Apostel - Fornuftens ypperste Præst -" - et Mønster for alle Præster -" faldt Baronnen ind. "Hm!" sagde Kjøbmanden, "Man skulde slet ingen Præster have; hvad skal vi med de Præster? hvad skal vi med dem?" "Aajo!" sagde Fialtring, "naar de blot vilde holde dem til Fornuften og Moralen." "Jeg," raabte Rumsøe, "jeg præker, Fanden knække mig! heller ikke andet end Fornuft og Moral." "Deri gjør De Ret, Hr. Pastor!" sagde Baronnen med paatagen Alvorlighed; "men i Moralen maae De heller ikke være altfor stræng," lagde han bedende til; "De maae gjøre os Vejen til Himmerige saa morsom og behagelig som det er Dem muligt; saa skal vi nok følge 61 med Dem. Og naar jeg nu holder de ni Bud, saa kan De nok give mig det Ene efter." Dette Indfald vakte almindelig Latter; kun Fialtring beholdt sin Alvorlighed, og idet han slog til Lyd med Haanden, raabte han flere Gange: "å Fordre du jour! til Dagens Orden!" inden det lykkedes ham at tilvejebringe saamegen Stilhed, at han kunde faae de Ord frem: "Over saadanne Bagateller som Lyons Belejring maae vi ikke glemme det vigtige: Conventet har erklæret alle Konger paa Jorden Krig." "Det er ret!" peeb Dyber. "Hvad skal vi med de Konger? hvad skal vi med dem?" "Hæ! vi kan selv være Konger!" gryntede Hiarum, og ledsagede dette kongelige Indfald med sin sædvanlige modbydelige Latter. "Rigtig!" tog Baronnen ved, "nu har de allerede over syv hundrede i Paris; og enhver Franskmand stræber jo efter Kronen." - "Hvad siger De, hvad siger De?" skreeg Dyber; men Fialtring gjorde i stum Forfærdelse sin Hals en halv Gang saa lang, som den ellers var. "Jeg mener Borgerkronen," svarede Baronnen, der i Grunden gjorde ligemeget baade af Folkemagt og af Kongemagt, og blot deeltog i Samtalen, for at holde den i Gang, og hemmelig more sig over det nymodens Kandestøberi. Uden at de mærkede det, havde han dem Alle til Bedste; men han skaanede Dyber for hans Datters Skyld, og for hans Penges Skyld.

Jeg havde allerede nok af denne Suurdejg, og vilde bortfjerne mig, da Baronnen, som mærkede min Hensigt, hurtig forestillede mig som en god Patriot og *dydig* Borger, endskjøndt ved Fødselen ligesom han selv - en Aristocrat.

Dog kom jeg for denne Gang ikke til at vexe et Ord med de Fremmede; thi en sælsom Støj udenfor tildrog sig alles Opmærksomhed: en grov Røst raabte i eet væk: "Got verfluche mich! er soll sterben! der verdamte Hund! er soll sterben -" og alt derimellem flere kvindelige Stemmer: Bette Liefers! vær dog rolig! Gud bevares! hys hys! Herren er derinde. - Ich sch..... in den Herrn - der Verwalter soll sterben - ." Hiarum, der under hele Samtalen havde siddet i hans Yndlingsstilling med vidtudstrakte Been, sprang nu op saa let som en Kanin, ihvor tyk og plump han end var, og ind i et andet Værelse, hvis Dør han smekkede i efter sig. Næsten i samme Øjeblik sprang den modstaaende Dør op, og Skytten styrtede ind med et Gevær i Haanden, fraadende af Vrede. Præsten foer om bag Kakkellovnen; Dyber ryggede sig med smaae Trin hen i en Krog, og den anden djerve Republicaner søgte Skjul bag ved mig, idet han krampagtig 62 tog fat paa mine Arme, som om han vilde holde mig til et Skjold foran sig. Baronnen allene beholdt sin Aandsnærværelse, gik hen imod den Rasende, og søgte med gode Ord og udstrakte Arme at opholde ham, og hindre hans videre Fremtrængen; idet han forsikkrede ham, at Forvalteren ikke var der. Skytten standsede vel, men stampede i

Jorden, og skreeg uden Ophold: "Ich muß ihn haben! sie sollen ihn ausliefern! ich will ihn todtschiesen wie'n tolln Hund." "Hent hans Kone!" sagde nu Baronon til en hidilende Tjener. Denne vendte hurtig; men Skytten som gjennem Vinduet saae eller troede at see et Glimt af den han søgte, foer ud efter Hiin. Nu fremkom de der vare krøbne i Skjul, og spurgte ængstelig om Aarsagen til dette Optrin. Baronon beroligede dem med den Forsikring, at Skytten blot havde drukket sig fuld ved Gildet, og at hans Vrede vilde forsvinde med Rusen. Han lagde til, at nogle af Bønderne, som formentlig havde et Horn i Siden paa Forvalteren, havde ophidset ham mod Denne, ved at bilde ham Noget ind. Forresten havde han et par Gange før havt en lignende Raptus, uden at Man dog havde seet hans Trusler sat i Udøvelse. Idet han derpaa med sit sarcastiske Smiil vendte sig til de forskrækkede Republikanere, sagde han: "De skal ikke være bange, mine Herrer! forestil Dem blot at Skytten er en Septembriseur, der gjør Jagt paa en Aristocrat! men lad os see hvorledes Synderen befinder sig." Han aabnede Døren ind til det Værelse, hvor Denne havde søgt Tilflugt; dog han var ikke her, og maatte rimeligviis være flygtet andetsteds hen, for bedre at skjule sig. Imidlertid vare vi dog temmelig urolige, da vi saae Skytten løbe hid og did i Haugen med Morderstaalet i Haanden, og spurgte Baronon, hvad Enden skulde vorde herpaa? "Det skal De snart faae at see, naar Mester Erik kommer," svarede han.

Hvad han hermed meente, opklarede sig snart. Skytten, som forgjæves havde søgt sin Fiende i Haven, kom nu styrtende igjen ind i Gaarden; men her modtages han af hans Kone, en middelaldrende, bondeklædt Kvinde; hendes Tiltale; "hjem med Dig, din fordrukne Hund!" virkede med magisk Kraft paa Mennesket, hans vildtspændte Ansigtsmuskler slappedes, han sagtnede sin Fart, gik langsom i en Halvkreds uden om hende, og mumlende mellem Tænderne slentrede han af ud ad Porten - hun bagefter bindende ganske roligt paa sin Strømpe. "Seer De," sagde Baronon, "hun kan kuske ham; nu er han saa taalig som et Lam."

63

Den arme Forvalter kom nu frem af sit Smuthul; og maatte strax tære nogle Spottegloser af sin Herre Baronon. Oprørt herved forlangte han, at Skytten strax skulde jages bort. Men Baronon fik ham dog snart beroliget ved den Forsikring, at Skytten skulde bede ham om Forladelse i sin Kones Paahør, og Denne indestaae for hans Opførsel i Fremtiden.

Da Roligheden saaledes var gjenoprettet, blev jeg snart ledt i Samtale med de tvende Fremmede; og allerede i Denne begyndte det første ufordelagtige Indtryk, deres Aasyn og terroristiske Taler havde gjort, noget af formildes. Det fandt sig virkelig, at de langt fra ikke vare saa slemme, som deres sansculottiske Udseende og Kraftsprog lod formode. Det gik med dem som med tusinde andre Revolutionsmænd: kun i store Flokke ere de glubende Ulve; men enkelte ere de fromme eller fejge som Faar - stærke og frygtelige for en Tid ved deres Sammenholdenhed og indbyrdes Ophidsning, falde de dog let fra hinanden som en Maskine, der sprænges af en stærkere Kraft; ja vorde endog, naar Frihedsfeberens Hede omskiftes med Kulde og Mathed, lydige og taalelige Undersaatter. Jeg har kjendt dem Begge mange Aar derefter; og da var Dyber ivrig Bonapartist og Fialtring holdt drabelig paa alle de gamle Dynastier.

Disse Menneskers Underholdning kunde ikke længe fængsle mig, og det saa meget mindre, som en lønlig Uro ikke tillod mig at blive længe paa Sted. - Jeg søgte efter Vang, men ledte længe forgjæves. Endelig fandt jeg ham i en Afkrog af Haugen, siddende paa en Bænk med sammenslyngede Arme og hensunken i dybe Tanker. Jeg standsede tæt foran ham. Han slog Øjnene op, saae stivt paa mig i nogle Secunder, og brast derpaa i en Latter, som ingenlunde var smittende. "Hvorover leer Du?" spurgte jeg. "Over mig selv," svarede han. "Lykken leder efter mig, og jeg er saadan en Nar, at jeg flygter for den. Hvad mener Du: den dydsirede Jomfru Urold har allerede begyndt sit Angreb paa mit Hjertes Fæstning. Hun kommer og fortæller mig: at den gamle Præst i Lyngbjerg for et Par Timer siden er død; og at jeg borde søge at vorde hans Eftermand. "Jeg troer vist, sagde hun, at Baronon vil foretrække Dem, og saa skal vi da faae at see, om De virkelig er en Fruentimmerhader - her afbrød hun sig selv og skjænkede mig eet af disse Øjekast om hvilke Pastor Rumsøe siger: at de *svirpe i Ansigtet*." "Og Du?" spurgte jeg - "takkede, og gik," svarte han mørk, og faldt atter i Tanker. - For at adsprede Disse 64 bragde jeg Begivenheden med Skytten paa Bane, og yttrede min Forundring over den Magt, Konen besad over dette brutale Menneske. "Naar Du kjendte hende?" sagde han, "vilde din Forundring bortfalde; der er Ingen som jo er bange for hende. Jeg selv er i hendes Nærhed ikke fri for en Slags Benouelse - omtrent som den, der uvilkaarligen yttre sig hos visse Mennesker, naar der er en Kat i Værelset. Almuen anseer hende for en Hex; og vist nok er det: hendes lumske Øjne synes at varsle om frygtelige Løndomme, at være Medvidere i farlige Kundskaber om skjulte Naturkræfter, eller Aandernes Indvirkning paa den legemlige Verden." - Jeg studsede over den Alvor, med hvilken min Ven foredrog denne Skildring; thi det lod som om han selv var smittet af Almuens Overtro. "Jeg skal betroe Dig Noget" tog han atter langsomt og med bortvendt Blik tilorde. "Du har vel lagt Mærke til den vanvittige Degn, vi saae i Kirken?" - Jeg bejaede det. - "Og til at jeg skyer den Ulykkelige?" - "Det kom mig saa for -" "Jeg kan ikke blive den Tanke kvit" vedblev han med et rystende Suk, "at hans Skjæbne engang vil blive min." "Gud!" raabte jeg, "hvad er det for en Grille!" Han svarte Intet; men hældede sig bagover med Hovedet til et Træ, og kneb Øjenlaagene til - han kunde dog ikke hindre nogle Taarer fra at stjæle sig frem under dem.

Jeg var ligesaa bekymret som forbauset over denne Opdagelse i min stakkels Vens Sindstilstand, der vist nok endnu kun var hvad Man kalder Indbilding, men hvo veed ikke, at saadanne stundom vorde til Virkelighed: at Rædselsbilledet, som fra Begyndelsen hurtig kom og hurtig svandt, efterhaanden tøver

længere og længere, indtil det endelige sætter sig urokkelig fast i den forstyrrede Hjerne.

Pludselig slog han Øjnene op; en livlig Rødme farvede hans ellers altid blege Ansigt; han greb begge mine Hænder, og sagde med øm Heftighed: "Nordstjerne! en lys Aand har sendt Dig til min Bistand imod den mørke - Du er den Første, den Eneste, for hvem jeg aabner min Sjels Inderste - det letter mig - jeg finder mig saa vel som endnu aldrig i disse sidste Aar - bliv hos mig! forlad mig ikke -" han støttede sit Forhoved mod mit Bryst. Jeg omfavnede ham med Taarer, og talte Venskabs trøstende Ord. Han blev aldeles som ellers, og jeg beroli-gedes.

"Men siig mig," tog jeg nu atter ved, "hvad er der mellem din hypocondriske Forestilling og Skyttens Kone?" "Det vil jeg fortælle Dig," svarte han; "Jeg fik det taabelige Indfald at prøve denne Kvindes 65 vidtomtalte Spaadoms-gave. Jeg besøgte hende, og spurgte: om hun kunde sige mig, hvo mine Forældre vare? - Længe saae hun paa mig, med sine stive dumme Fiskeøjne, og gav derpaa det Oracelsvar: det første Mandfolk, min Søn, som Du møder, naar Du gaaer fra mig - det er din Fader. - Sikkerheden og Bestemtheden i hendes Tone gjorde et sælsomt Indtryk paa mig, og dreven af en blind Nysgjerrighed forlod jeg Sibyllen. Udenfor saae jeg mig om - der var Ingen. Jeg gik strax til Gaarden - endnu Ingen. Men idet jeg drejer om og indad Porten, kommer den vanvittige Stodder lige imod mig. - Havde jeg mødt et vildt og glubende Dyr, jeg var ikke bleven mere forskrækket. Baronen, der, uden at jeg mærkede det, var gaaet bag efter mig fra Skoven, forundrede sig over min pludselige Standsning, og da han kom hen til mig, over mit Udseende. Jeg veed jo, det er Narrestreger; men det kunde være sandt, og denne Mulighed er det der ængster mig - den Ulykkelige min Fader! - jeg - hans Søn - Arving maaskee til hans Vanvid - der paakommer mig undertiden en Ængstelse, der jager mig, ligesom en ond Samvittighed, fra Sted til Sted. I denne Forfatning tør jeg neppe være ene, endog ved høj lys Dag - tør endnu langt mindre see mig selv i Spejlet - jeg troer at opdage i mit Ansigt nogle af hans Træk - Spor til hans græsselige Sygdom - Gud være lovet! slige Anfald vare dog ikke ret længe - idag er det forbi."

Her kom Tjeneren for at hente os til Aftensbordet; og Samtalen var endt; men dens Indhold stod fastere i min Hukommelse, end jeg selv ønskede.

Ved Bordet savnede jeg Therese: hun var allerede rejst med Faderen og den modbydelige Fialtring.

Snabsthing

Solholm havde intet mere, som kunde fængsle mig - dens *Sol* var borte. Jeg var derfor let at overtale til at gjøre Følgeskab med Baronen og alle de andre Herrer til Jyllands gamle Hovedstad; ikkun Vang blev tilbage.

Den Fremmede, som i hine Aaringer besøgte Viborg under Snabsthingstiden, maatte troe at dens gyldne Alder atter havde fornyet sig. Der var et Liv, en Færdsel, en Tummel og en Pragt, som ellers kun Europas folkerigste Stæder opvise. Hvad Hjertet er for Blodet, syntes 66 denne By at være for Landets Penge: de strømmede uophørlig til og fra, eller rettere igjennem; idet de samlede sig fra alle Statslegemets - endogsaa de fjerneste - Dele, for igjen med samme Hurtighed at adsprede sig. - Plutos Scepter er en Magnet; hvorsomhelst han løfter det, trækker det baade Metaller og Mennesker til sig. Alle Landevejene omkring Viborg vrimlede af Kjørende, Ridende, Gaaende; jeg forundrede mig over, hvor den lille By kunde rumme saa stor en Mængde. Men ogsaa ethvert Huus var fuldt. De fattige eller mindre formuende Indvaanere drog sig med Familie tilbage i Pulterkamre, eller indknebe sig i andre ubeboede Rum, eller steg op paa Lofterne, overladende for dyr Betaling de bedre Værelser til Gjæsterne; en fiendtlig Hær kunde ikke have gjort det værre. De rige eller fornemme Gaardejere toge Venner og Venners Venner i fri Indquartering. En saadan fik ogsaa jeg i Baronens Huus; hvilket ellers stod ledigt den øvrige Tid af Aaret.

Saasart jeg var omklædt og pyntet, gik jeg hen for at hilse paa Dyber - og hans Datter: "hun sværmede om i Byen, eller paa Markedet." Jeg søgte hende; først og nærmest paa Torvet. Forgjæves: der vare Damer nok, men ingen Therese. Jeg tildrog mig Opmærksomhed; min ivrige Leden maae være falden stærkt i Øjnene; og meget naturligt; thi et lyst Haar, en rank Skabning trak mig fra den ene Side af Torvet til den Anden. Stedse blev jeg ubehagelig skuffet, naar et fremmed Ansigt mødte mit nysgjerrige Blik. Jeg besluttede nu at gjøre Turen rundt tæt hen med alle Boutikkerne, der stode opstillede i Fiirkant imod hverandre, og lode det største Rum ledigt i Midten: jeg var endnu ikke lykkeligere. - Fortrædelig og uvis, hvorhen jeg skulde vende mig, blev jeg staaende ved en Krambod, og satte Ryggen imod Disken, i Forventning at den Søgte af sig selv kunde indfinde sig. Som jeg stod her i min aandelige Eensomhed, og lod de ukjendte Skikkelser glide mig forbi, pikkedes der paa min Skulder - det var Fialtring, som tilbød sig at være min Cicerone. I Haab om at træffe Therese paa vor Vandring, tog jeg mod dette artige Tilbud.

"Allerførst," sagde han idet vi forlode Torvet, "skal jeg vise Dem Retfærdighedens Tempel i Viborg, og der indføre Dem i et Samfund af vor Tidsalders største Mænd." Jeg troede, han skjemtede, og skottede til ham; men der var ikke mindste Træk af Ironie i hans tørre Ansigt. Vor Gang gjaldt Raadhuset. - Vi traadte ind i en stor Sal, der - som han sagde, næsten ene var helliget til Dandsegudindens Tjeneste. 67 Han udstrakte sin Haand, og idet han drejede sig heelt rundt pegede han til de Brystbilleder, med hvilke Væggene højt oppe vare behængte. "Seer De" sagde han haanligt, "disse Portraiter? Stiftets Paschaer i de sidste Par hundrede Aar - lutter Adelsmænd - ægte Aristocrater! men det var ikke dem, de skulde see - her!" Ved en Sidedør stod en Person og uddelte Billetter; vi toge hver sin, og nu aabnedes Døren til et - Voxcabinet. Neppe derinde standsede Fialtring, greb min Haand, trykkede den krampagtigt, og sagde med dæmpet, dog højtidelig, hartad andægtig Stemme: "De er i National-conventet." Han taug, ubevægelig, men stedse holdende min Haand, som om han frygtede at jeg, uden at være sat i den tilbørlige Stemning, skulde letsindigen nærme mig Helligdommen. Efter nogle Secunders Forløb, i hvilke hans Øjne vare de eneste Lemmer, som viste Livstegn, vovede han at gaae videre frem med mig. Men nu gik det ogsaa i Stormskridt, som om hele hans Mod var vendt tilbage, og, følende sin egen republicanske Værdighed, treen han med mig tæt hen foran Robespierres Buste. - "Frihedens himmelske Genius, i menneskelig Skikkelse!" raabte han med Løvestemme. - At disputere med Sværmere - politiske som religiøse - er taabeligt; jeg taug, og lod som jeg endnu ventede mere; ej heller forgjæves. Da Fialtring endelig havde offret tilbørlig Virak for denne sin Yndlingshelgen, kom Raden til de Andre. Ved Marat gjorde han den Bemærkning: at han havde nogen Lighed med Kjøbmand Dyber, hvilket jeg virkelig ogsaa fandt. Da vi herpaa kom til Couthon, spurgte han: om jeg kunde see hvem Denne lignede. Det kunde jeg ikke. "Man vil sige" vedblev han, stirrende paa Billedet, "at jeg ikke er ham ulig." "Jeg ønsker dem bedre Helbred," lød en Stemme bag ved, "og mere Barmhertighed, naar De engang bliver Medlem af *Udskuddet*." Det var Baronens med sit sædvanlige sikkre Smil og tvetydige Stemme, med hvilken han ogsaa betonedede det sidste Ord. Uden at see sig om svarede Fialtring koldt: "for det Første takker jeg; og hvad det Andet angaaer, da maae jeg sige Dem, at Barmhertighed mod Aristocrater er Grusomhed mod Patrioterne." Baronens lod denne Bjergmandsflokel gaae ubesvaret hen; og pegede med sin Kjæp paa Mirabeau, sigende: "men kan De see hvem han ligner?" (Ingen svarede). "Det er jo Hiarum - Forvalteren op ad Dage; hans smaae Øjne og hans store Kopar - og den der? - (Talleyrand) den livagtige Pastor Rumsøe; jeg haaber ogsaa at han engang skal omskifte Parykken med den røde Hue." (Busterne 68 vare nemlig alle smykkede med dette Jacobinismens Symbol). - Med lignende Hentydninger blev Baronens ved at gaae Rækken rundt. Den Sidste i samme var Tallien; og bag ved ham saaes hans navnkundige Veninde Therese Cabarrus. "Hvilken er smukkeste," spurgte Baronens Fialtring, "denne spanske Therese, eller vores danske?" - "Jeg ta'er den danske" lød Svaret. "Da er hun der" raabte Baronens; og i det samme indtraadte hun tilligemed nogle andre Damer.

Uagtet min egen indvortes Bevægelse kunde jeg dog med lønlig Fryd bemærke hendes Rødmens, hendes Forvirring; og jeg takkede i mit Hjerte Fialtring, fordi han udrev hende af samme ved at gribe hendes Haand, og igjen at begynde sine politiske Forelæsninger. - Men ligesaasart var og den muntre Pige i sin sædvanlige Ligevægt; og aldrig har hendes Vittighed spillet klarere og finere ind i hendes Bemærkninger ved Republikanerens Helte og hans væmmelige Forgudelser. Han tog det Altsammen for gode Vare, og blev tilsidst ganske henrykt over den Udkaaredes ægte Borgersind. At Baronens troligen stod hende bi, var ikke meer end Man kunde vente. - Min Fornøjelse over min Elskedes glimrende Vid var derimod ikke heel; den som elsker ret af Hjertet, finder hellere Følelse hos sin Kjerligheds Gjenstand end udmærkede Aandsgaver; og ydermere forekom mig enkelte af Thereses Yttringer - om ikke afgjort frivole - saa dog at smage noget af Baronens Skole. Dette mishagede mig af en dobbelt Grund: deels formedelst dennes umiskjendelige Indvirkning paa det bøjelige Pigesind, og deels fordi Fritænkeri er Noget, hvorved Kvinden mindst skal erhverve sig Mandens - end ikke Fritænkerens - Agtelse eller oprigtige Tilbøjelighed. Havde den dejlige og vittige Therese ikke havt den fromme Mariane til sin fortrolige Veninde: jeg skulde forlængst have trukket mig tilbage.

Vi forlode Conventet, og vandrede videre - et temmelig talrigt Selskab - for at beskue andre Markedstidens Herligheder. Det Første som standsede os var et Marionetteater, heelt beskedent indrettet i en indre Krog af en aaben Port. Hansvurst stod udenfor og indbød de Forbigaaende. "Skulle vi ikke lære lidt Verdenskundskab her, mine Herrer?" foreslog Baronens. "Vi see her Menneskene i deres sande Skikkelse, og Livets Løb kort men tydelig tegnet: Man gaaer i Skole, gifter sig, skjændes med sin egen Kone, kysser en Andens, forøder sit Gods, laaner Penge paa sin Sjel, øder dem og Pantet, bedrager sine Medmennesker, dør, roses af dem, begravnes, og gaaer Fanden i 69 Vold. - Skulle vi ikke see os i Spejl, mine Herrer?" Hvad Spottefuglen sagde, var virkelig et kjernefuldt Udtog af Theaterdirectørens bedste Kassestykker - han havde ialt kun Tre, som jeg vidste fra Dyrehaugen af - og vi havde maaskee fyldt hans hele Parterre, bestaaende af tvende Bænke tværs over Porten, dersom vi ikke vare blevne afskrækkede ved en Persons Mellekomst, hvis Sælsomhed øjeblikkelig drog min Opmærksomhed bort fra Dukkemanden og hans Bod.

Det var et Kvindemenneske paa de fyrgeogtyve omtrent, og efter Skjønnende af halvtolvte Qvarteers Højde saavel; idetmindste *oversaae* hun alle os Mandfolk, saamange som vi vare. Hendes Klædedragt var ogsaa mere mandlig end kvindelig; thi en lang blaa Kofte, med to Rader svære Sølvknapper bedækkede Kroppen lige til Knæerne; og kun derfra og til noget nedenfor Læggene viste sig et grønt Skjørt, tyndt og luvslidt, og under Gangen slyngende sig om Benene, der skjultes af blaae uldne Hoser. De svære Fødder

vare prydede med Skoe og massive Sølvspænder. Paa Hovedet havde hun en sort Fløjelshue med Guldgalloner; derom en hvid, men dog noget smudsig Skjægkappe - som Bønderfruentimmer der i Jylland almindeligt brage; og endelig ovenpaa en højpuilet sort Mandshat, der øjensynlig var for lille til Amazonens Cranium. Hendes Ansigt var langt, magert, solbrændt og freget, og i det hele saa mandhaftigt, at Man virkelig savnede Skjægget. To graagrønne Øjne saae forvoent ud under tynde rødligvide Bryn. Hendes Haand, paa hvis lange Fingre blinkede en Guldring, og tvende Sølvringe, bar næsten horizontalt en ægte Spanskrørsstok med forgyldt Knap og Dupsko. Denne mærkværdige Skikkelse gik os forbi med lange Skridt, ved ethvert af dem sikkende i Knæerne; Kroppen beholdt sin Stilling fremad, men Ansigtet drejede sig som Uglens heelt til Siden imod os. Det var uden Udtryk, og hendes Øjne giede ligegyldige fra den Ene til den Anden. Da hun var kommen forbi, sagde hun med en halvt hæst halvt pibende stemme, der stak forunderligt af mod hendes Karlefigur: "Godaw Pier! aa tak faa sidst! Do glemmt ejes di Nætluh, mi bette Dreng!" Derpaa vendte hun Ansigtet bort, og fortsatte sin Gang. Den "bette Dreng," som saa fortroligen tiltaltes, var ingen Anden end den store Forvalter Hiarum, der just nyligen havde sluttet sig til os; thi Baronen, altid skadefro, sagde med paatagen Forundring: "Hvem var den Dame? bette Forvalter! dog aldrig deres -" - "Hr. Baron!" faldt den 70 Anden ind, rødblaad af Arrighed*, "jeg troer vist, at De kjender denne Kvinde ligesaa godt som jeg, naar De husker Dem om; og forresten kan hendes Frækhed ikke fornærme mig." "Ih!" raabte Hiin, "hvor havde jeg ogsaa min Eftertanke? det var jo Laanng Margreth - hende som for kort siden i Pallidal greb deres Hest i Tøjlen - aah, lad Selskabet høre den Historie! den vil more dem." Hiarum som nu havde gjenvundet sin Fatning, brystede sig, sparkede ud, prusted og sagde: "De maa vide, mine Højstærede, at Dette er den værste Røverkvinde i Landet; og hun er ikke bange for at plyndre en Karl allene; hun skal i Forening med hendes Mand og Sønner have myrdet flere end een Bissekræmmer -" - og hun gaaer paa fri Fod, og ved høi lys Dag her i Viborg lige i Øjnene af Landstinget?" faldt jeg forbauset ind. "Der er ingen Beviser imod hende" svarte han; "hun har et Par Gange været hæftet; men der kom Intet ud, Andet end at hun drillede Dommerne, og holdt dem saa temmelig for Nar; thi hun er ligesaa snu som dumdristig. Forleden er det at jeg rider en Eftermiddag herfra Byen; og da jeg i Skumringen kommer ud i en stor Lyngdal, rejser denne Kvinde sig med eet foran mig, tager min Hest i Tøjlen og spørger: hvad Klokkeren er? Istædet for Svar hugger jeg hende over Haanden med min Ridepidsk og Sporerne i Siden paa Hesten. Hun maatte da slippe, men skreg efter mig: bie bie! det er ikke mere end et Put under Hagen - De seer hvad hun havde isinde." "Ja hvem veed hvad hun egentlig havde isinde?" faldt Baronen ind med et listigt Aasyn, og tog sit Uhr op: "men der er en Snaabstingsgjæst jeg har sat Stævne om en Time - imidlertid, skulle vi ikke bese Domkirken oven paa den Forskrækkelse? hvad siger De Hiarum! jeg synes De seer saa andægtig ud?" Forvalteren bukkede, og sagde muggent: "Tjeneren følger sin Herre." Og nu gik Toget til Kirken.

Havde det ikke været for Therese, til hvem min Kjerlighed bandt mig, og som jeg, inden vi skiltes, tragtede efter at tilstille et Brev - jeg vilde snart igjen have forladt det gamle ærværdige Tempel, fordreven af Baronens Spotterier. Men disse toge dog snart en anden Retning, formedelst et Indfald af Fialtring. "Ved min borgerlige Ære!" raabte * 71 72 han pludselig, Idet han lod Øjnene løbe rundt om i Kirken, "her har vi det allerbequemteste Locale for et Nationalconvent." "Det er en lykkelig Tanke," raabte Baronen, "Pastor Rumsøe: vil De bare høre!" - "Choret" vedblev Hiin med dyb Alvor, "er for Præsidenten og Secretærene, Kirkestolene ere for Repræsentanterne - den højre Side for Bjerget, den venstre for Dalen - Prækestolen bliver Talertribune; og de lukkede Stole bliver Galleriet for Tilhørerne." Han holdt inde, og saae paa den Ene efter den Anden. Men Een smilte, en Anden hostede, og Alle taug saanærsom Baronen: "Det er vist nok" sagde Denne idet han efterbede Fialtrings Alvorlighed; "denne Idee fortjener en Borgerkrone; og De overskuer Alt med et Blik - benytter Alt -" - "Jeg er dog noget forlegen med Choret," afbrød Hiin, "det er for stort til sin Bestemmelse -" - "Veed De hvad" sagde Baronen, og lagde Fingeren betænksom paa Næsen, "kunde Man ikke der anbringe de fremmede Diplomater?" "De siger Noget" raabte Fialtring fornøjet, og gik op i Choret; de Øvrige fulgte ham. "Alteret" tog han igjen tilorde, "skal herefter være Fædrelandet helliget; men Billederne maae væk -" - "Jeg beder for Maria" sagde Baronen bønlig; "hun er saa smuk." - "Saamænd! hun skal ogsaa blive" svarte Hiin; "med Tillæg af nogle Emblemer: En Lynstraale, en Dolk -" (Baronen) "-en rød Hue -" (Fialtring) "- vorder hun Frihedens Gudinde -" (Baronen) "- med det lille Danmark paa Armen." Mere af denne opbyggelige Samtale hørte jeg ikke, da Klokkeren, hvem jeg imidlertid havde nærmet mig oppe ved Alteret, spurgte: "om jeg ikke ønskede at see Kraftkirken*. To af Damerne vare allerede dernede." Jeg vidste hvo disse vare, og steg saameget hellere ned i dette underjordiske Capel - dengang endnu et Hvilested for de Hensovede.

For mig blev denne Dødens skumle Bolig Indgangen til et nyt og skjønnere Liv: mellem Ligkister rakte Therese mig sin Haand: som Vidne for Den, der engang vil bringe Lys i Graven, lagde Mariane sin paa Vores. Den Anden hævede hun i hellig Begejstring; hendes Ansigt skinnede - hun syntes som en Engel, der er nedstegen i Graven for at byde Slumreren opstaae - "eders Kjerlighed," sagde hun med en Stemme, der bringer til at bæve, men sødeligt, "eders Kjerlighed overleve eder Selv! den sande Kjerlighed kjender intet til Døden -" hun vilde talt endnu mere; men pludselig fordunkledes hendes * 73 Aasyn, Taarer blinkede i hendes Øjne, Haanden sank, og med skjælvende Røst lagde hun til: "Nordstjerne! ogsaa jeg elsker din Therese - gjør hende lykkelig!" Gjennemstrømmet af salige Følelser sluttede jeg begge Pigerne i mine Arme, og sagde: "Den som seer i Løndom skal engang dømme mig aabenbare!"

En skraldende Latter deroppe i Choret vækkede os smerteligt. Mariane drog et dybt Suk, og sagde, "vi

skal igjen tilbage til Verden." Hun gik langsom foran op ad Trappen; tause fulgte min Kjereste og jeg.

"Ej! ej!" raabte os Baronen imøde, "kommer I *derfra*? Jeg vil vædde, de har holdt en Sjelemesse dernede" - vedblev han vendende sig til de Andre - "for min Datter er halv catholsk." Det var neppe, jeg kunde tilbageholde min Harm; men hun var jo hans Datter. Uden at svare gik hun med sin Veninde ud af Choret og ud af Kirken; og jeg, for at skjule mine Sindsbevægelser, hen til Præsten, og spurgte ham, hvad Man vel skulde byde Klokkeren for hans Ulejlighed. Vi betalte ham, forlod Kirken; og ved første givne Lejlighed sneeg jeg mig i Trængslen bort fra det mig nu saa modbydelige Selskab, og overgav mig til lykkelig Kjerligheds tause Henrykkelse.

Jacobinerklubben

Uden selv at mærke det var jeg kommen ned til Søen, og standsede først paa Pynten af den Landtunge, fra hvilken Man dengang færgede over til Asmildkloster. Uden at vide det traadte jeg i Færgen, som netop lagde an; og ligesaa ud af den paa hiin Side. Hvis Færgemanden ikke havde mindet mig, skulde jeg være gaaet videre uden at betale. Men herved kom jeg lykkeligviis til at vende mig, og see Staden, som jeg slet ikke havde havt isinde at forlade. Da jeg nu forlangte, strax at blive sat tilbage igjen, kan Mennesket neppe have fattet de fordelagtigste Tanker om min Forstand; han nølede virkelig, som om han ikke torde betroe sig allene til mig paa Vandet. Nogle Bønder, som idet samme kom og vilde med, hævede hans Betænkelighed.

Inde i Byen gav en Pige mig en forseglet Seddel. Jeg brækkede den - Underskriften var: Din Th..... og Indholden blot: om jeg vilde møde hende den følgende Eftermiddag i Nonnmølle; - Det første Brev og det første Kys (hvilket jeg endnu havde ivente) ere Helligdomme 74 for Elskeren: Hiint gjemmer han ved Hjertet, og Dette i Hjertet, men Begge i Løndom og Taushed. Alligevel maae Baronens, som allene mødte mig, af min Haandbevægelse have fattet Mistanke om Noget, og lagt det sammen med hvad muligen kunde være skeet i Kryptkirken; thi han begyndte paa hans egen sædvanlige Viis at gjække, og med det samme at fritte mig. Bevidstheden om min Lykke, om min Sejr over Medbejleren gav mig fuldkommen Aandsnær-værelse og Sikkerhed; ja jeg vovede endog et temmelig dristigt Forsøg at forvilde Sporet for ham, idet jeg yttrede mig saaledes, at han let kunde forledes til at ansee sin egen Datter for mine Ønskers Gjenstand. Hvorvidt dette lykkedes mig var jeg ej istand til at mærke; thi han var ligesaa varsom og mere mistænkelig end jeg; og pludselig afbrød han denne Materie, som om den havde været ham ganske ligegyldig, med et: "Apropos! har De nogen Bestemmelse for iaften?" Jeg benægtede det. "Godt!" vedblev han, "saa tilbringer De den med mig i Klubben. De vil more Dem; det indestaaer jeg Dem for. Saa store Originaler i saa lille en By, kan Man forgjæves lede om i mange - see der gaaer een af dem, en ung Student, som har skrevet et Par revolutionære Piecer, og troer virkelig om sig Selv: at han er Den som skal komme for at forløse en Deel af Verden. Imidlertid ære vi ham allerede her som en Apostel." Her standsede han udenfor et langt Huus, som udgjorde den ene Side af Torvet, og spurgte: "Har De været i Noahs Ark?" - "Nej!" - "Saa maae De ind i dette Menagerie, som Man og kan kalde et Ligheds Tempel; det vil tillige tjene Dem til en Forberedelse, saa De siden desto værdigere kan fremtræde i Pagtens Ark - jeg mener vores velsignede Klub, den jyske Friheds Vugge."

"Dette," sagde han idet vi gik op ad Trappen, "er Byens første offentlige Sted, hvor det vrimler af Snabstingsgjæster af alle Klasser fra Bonden til Herremanden, fra Tiggeren til Pengemanden, fra Lommetyven til Aagerkarlen - har De Penge hos Dem, saa pas paa!"

"Hvad Tyven og Aagerkarlen levne" vedblev han efterat vi havde trængt os gennem et Par Værelser, "kan De nemt blive skilt ved her, hvor Pasadixbrættet er permanent, ligesom vore ærlige Maratister haabe at Guillotinen engang skal blive herude paa Torvet. Eller ønsker De hellere Pharaos, saa finder De det i næste Værelse, og oven-ikjøbet finere Selskab: Bankøren er en Rangsperson, hans Croupier ligesaa, og blandt Pointørerne tæller Man flere Højvelbaarenheder."

75

"Og alt Dette offentligt uden Sky?" udbrød jeg, "sover Øvrigheden, eller er den blind?" - "Ingen af Delene," svarte han, "men den er tolerant; og hvorfor skulde den ikke være det, da den ingen Fordeel har af at forfølge Røvere og Skjelmer, men blot Ulejlighed. O, min Ven! De kjender endnu kun lidet til Retsplejen og Politivæsenet i det kjere Cimbrien: her har vi højt til Himmelen, og langt til Kjøbenhavn - De forstaaer mig nok?"

Jeg fik snart nok af Trængslen og Larmen; og fulgte derfor desto villigere min Fører i Klubben. - Af Bekjendte forefandt jeg her Dyber, Fialtring, Pastor Rumsøe, Hjarum, Kammerraad Urold og Studenten. Disse sadde med ligesaa mange Andre omkring et Landkort, og vare i Begreb med at lære de franske Hærførere,

hvor de borde gaae over Rhinen. Dog jevnedes i det samme den derover opstaaede Uenighed ved den definitive Bestemmelse af Een - jeg troer han var Parykmager - at Man skulde passere Floden hvor den var smallest.

Nu forestillede Baronnen mig med følgende Ord: "Borgere! jeg indfører herved min Ven Nordstjerne, en god Patriot og lydig Republicaner. Han er rigtignok ganske uden hans egen Skyld en født Adelsmand, men har allerede forlængst aflagt sin Stands Fordomme." En stor Mand, hvis Ansigt skinnede af Fedme og Fornøjelse, og som var Kjøbmand i Byen, og for denne Maaned Præsident i Jacobinerklubben, rakte mig sin vældige Næve med de Ord: "velkommen skal do væhre, min gode Ven!" Baronnen blinkede ad mig, og sagde: "Du maa vide, det er en Lov, at saalænge vi befinde os her, ere vi alle Dus, ligesom vi Alle af Naturen ere Lighedens Børn." Saaledes befandt jeg mig uventet omgivet af tretten inderlige Venner.

Jeg belavede mig nu med Rette paa en Storm af politiske Forhandlinger; men istædetfor afdeelte Selskabet sig i fredelige Spillepartier, og Statens Interesse tilsidesattes ganske for Lomberens. Baronnen vilde ikke spille; men forsikkrede, at han skulde mere sig selv og mig langt bedre til Spisetiden. - En gammelagtig Mand sad allene ved et Sidebord og røgede sin lange Kridtpibe med stor Alvorlighed; *han* var udseet til vor Underholdning. "Du seer her," sagde Baronnen til mig, "en Slægting af den berømte franske General *Dumouris*" (han udtalte dette Navn paa dansk, ganske som det her er skreven; jeg fattede derfor ikke strax, at han meente Dumouriez). Den Tiltalte - forhenværende Kromand, nu Pengemand - tog Piben af Munden, smaagryntede - det var *hans* Maade at lee paa - og svarede: "vi hedde 76 rigtignok ligedan, undtagen det, at Mæ kalde de bar Mouris -" "- saadan hedde Generalen ogsaa før Revolutionen," faldt Baronnen ind, "men da han først fandt paa at Alle skulde sige Du til hinanden, saa satte Man dette Du foran hans Navn som en Ærestitel. Jeg veed bestemt fra en Correspondent i Paris, at han er en Dansk, og Borger Mouris's Brodersøn, der hedde ligesaadan, rejste bort herfra for en Deel Aar siden og nu er det først han vaagner som General i Frankrig, men nu er han da rigtignok ogsaa løbet *derfra* ."

"Saa er det sært han ikke kommer her hjem" sagde Generalens Oncle, "men han er vel bløven storums, kan a tænnk, lissom Store Just*, der knap vill kjendes ved Baronnen, allyul han er en Husmands Søn af hans eget Gods, men kahænsæ han skammed sæ, for det han havde været med at slaæ Princesse Langballe** ihjel." Nu mærkede jeg hvad Mand vi havde for os, og hvori den belovede Morskab skulde bestaae. Og vist er det, at jeg, skjøndt jeg med Therese i Tankerne kun hørte skjødesløst til, havde Møje med at tvinge Latteren ved denne og flere lignende Localiseringer. - Samtalen var nu kommen til Du Mads*** een af Dommerne i Revolutionstribunalet, der ligeledes skulde være en bortrømt Bondesøn fra Jylland, da den afbrødes ved hiin Students Indtrædelse.

Han var klædt ganske som en Sansculot, og et svært forpludsket Haar omgav et lille blegt Ansigt, af hvilket Indbildskhed og Næsvished klarligen fremlyste. De Spillende rejste sig og modtog ham med temmelig urepublicanske Complimenter, dem han besvarede skjødesløst og næsten fornemt. Da idetsamme forkyndtes at Aftensmaden var anrettet, gik vi samtlige ind i Spisestuen, og satte os tilbords.

Efterat Mundene først havde arbejdet udelukkende for Maverne, begyndte de dernæst ogsaa at virke noget for Staterne; og denne Virksomhed tiltog for hver Gang de vædedes af Vinen. Der gaves ingen bestaaende politisk Indretning som fandt Naade, og med samme Lethed som Tungen vendte en Mundfuld Mad, endevendte den et heelt Folk med samt dets Regjering og alle dets Institutioner. Det var en Nydelse for Baronnen, der stedse blev ved at ægge, og syntes selv i dette Nymodens Kandestøberi at ville overbyde dem, han beloie i sit ^{*}~~---~~^{*} 77 Hjerte. - Denne uegennyttige Nidkjerhed for Nationernes Bedste tog omsider en hjemlig Retning, idet Een af Selskabet rejste sig, og foreslog Studentens Skaal, hvem han benævned "en Frihedens uforfærdet Kæmper." Men Denne bad med klog Beskedenhed: at Frihedens egen Skaal først maatte drikkes. - Efterat Begge vare udtømte med tilbørlig Hurraskraal, erindredes paa samme Maade andre Gudindens Stridsmænd baade i Paris og Viborg; og Friheds sange og Drikkesange gjorde samme Tjeneste som de Taler der nuomdage forberede til Toasterne. - Enden blev, at Fleerheden berusedes, mere eller mindre, og at Grundfæsterne af Retfærd og Orden kom i Klammeri indbyrdes, saa at tilsidst Ingen af dem kunde høre sine egne Ord. "Nu er den polske Rigsdag igang" sagde Baronnen til mig; "al-lons coucher!" ubemærkede listede vi os bort.

Medens vi gik hjem sagde han til mig: "Jeg har nu viist Dem, min Ven! af hvilke Hænder Frihedstræet her plantes, og hvormed det vandes - med fransk Viin, Gud skee Lov! istædet for med dansk Blod. Og De kan troe mig; herved vil det blive. Disse stærblinde Drømmere see ikke, at Danmark ingen Revolution kan faae, fordi det Ingen behøver: Strengen brister først, naar den spændes til det Yderste. End mere besynderligt er det, at de studerende iblandt dem kjende saa lidt til Verdens Historie, at de ikke veed - eller og har glemt - hvorledes alle Republikker ende. Løjerligt er det alligevel - det vil De vist indrømme mig - at see og høre disse Menneskers Optøjer: Man kunde fristes til at troe, de spillede for Spøg en temporiseret Omarbejdelse af Holbergs Kandestøber. Men at de mene det alvorligt, deri stikker just det comiske. Naa - god Nat! og drøm behageligt!"

Halds Ruiner

Jeg veed ikke om dette Steds Beliggenhed og Omgivelser skulde være smukkere end saa mange Andre, eller det er fordi jeg her har levet min Ungdomskjerlighed skjønneste Dag; at jeg saa fortrinligen ynder det. Hald Søe med sine skovkrandste Bugter, Bøgelunden i dens Midte, Egeskoven mod Vesten, mod Norden Lyngbakkerne, imellem hvilke Mølleaaen skynder sig ned til den mellem gule Sandbanker indsluttede Nonboe Søe - til alt Dette har jeg i flere Egne seet Mage - yndigere endog, større, stoltere; men de fattes Alle - hvad skal jeg 78 kalde det - den Emaillé, hvormed tryllende Erindringer overdrage og oplive hiint venlige Landskab.

Da jeg om Morgenen vaagnede, og min første Tanke faldt paa Therese, forekom mig vor Forlovelse som en Drøm; min Lykke syntes mig for stor til at den kunde være mere. Og dog var den virkelig - jeg greb efter Brevet, det første Pant, som om jeg endnu behøvede skriftligt Beviis; og efterat have studeret det ret con amore, var min første Forretning, i en Guldsmedbod at udsøge en Forlovelsesring. - Derpaa ilede jeg, for ej at forstyrres i mine Sværmerier af Baronen eller mine nye republicanske Venner, ud af Byen; og, uden at vide det, befandt jeg mig endnu før Middag der hvor jeg ventede min Elskede.

Ovenfor Møllen er en langagtig Banke som en Vold, tyndt bevoxet med Ege; paa den ene Side Mølledammen, paa den Anden en Viig af Søen. Der var det hvor hun førstegang sank til mit Hjerter, og lovede hvad alle Piger love, men hvad hun i Sandhed ubrødelig har holdet gjennem fem og tyve Aars mange Omvexlinger af Sorrig og Glæde. Arm i Arm vandrede vi omkring i Skoven, og ved Bredderne af Søen, og samtalede om Fremtiden.

Vor Lykke var ikke uden Hindringer. Therese vidste, at Faderen havde bestemt hende for den rige Fialtring, og at han var vanskelig at rokke i sine eengang tagne Beslutninger. Vor Forlovelse maatte altsaa for det første holdes hemmelig indtil jeg fik det Embede, som jeg med god Grund snart ventede. Herpaa begyndte vi, som andre Forlovede, at lægge Planer til vort huuslige Liv; og Dette medtog saa lang Tid, at Solen allerede begyndte at hælde til Nedgang, førend vi mærkede det, og vi selv befandt os ved Ruinerne af det gamle Hald Slot, der ligger smukt paa en Odde i Søen, med sin grønne Vold og mørkrøde Muurstykker.

Nu savnede jeg først min Thereses Veninde; og vilde just spørge om hende, da hun og - Vang kom os imøde fra den anden Side af Volden, og standsede ligesaa overraskede som jeg. Men kun et Øjeblik, og - Mariane kastede sig om Thereses Hals, og skjulte sit blussende Ansigt mod hendes Skulder, Vang greb min Haand, og drog mig med sig op ad Volden og ned i den Fordybning som findes mellem dens fire Sider.

"Det er skeet!" sagde han; "Fremtiden vil vise hvorvidt det er rigtigt eller ej - Frøkenen og jeg har byttet Hjerter. Du og din Therese 79 ere de Eneste som skulle vide det". - I Følelsen af min egen Lyksalighed ønskede jeg inderligen ham en lignende, men kunde alligevel ikke tilbageholde min Forundring over, hvad der havde bragt ham til at handle tvertimod sin første Beslutning. "Ogsaa det vil jeg skrifte for Dig" svarede han, "Jeg kom igaar til at tænke over den Sag, og da mærkede jeg først, idet jeg alvorligen forestillede mig Adskillelsen, at jeg virkelig elskede hende; og da jeg var overbeviist om, at hun ikke kunde blive lykkelig uden med mig, rejste jeg efter Jer, og ledsagede Pigerne herud. Saasnart jeg saae Dig bag Møllebakken, og Therese ilede hen til Dig, holdt jeg Mariane tilbage, og erklærede mig." Alt dette fortalte han, ikke med en Forelskets Ild, men med en Rolighed som om det havde været en Andens Historie; og allerede dengang opstod hos mig en svag Tvivl om, at han muligen kunde have skuffet sig selv med Hensyn til hans eget Hjerter. "Min Plan er lagt," vedblev han: "den theologiske Vej fører kun til et simpelt Maal, og jeg duer desuden ikke til Præst. Jeg begynder strax at studere Jura; denne Videnskab lønner bedre sine Dyrkere; og saaledes kan jeg haabe, engang at torde byde en Frøken min Haand."

Han fortsatte endnu lidt Udviklingen af Planen, og det med en Besindighed, som slet ikke stemmede med min egen søde Urolighed. Jeg bifaldt derfor det Hele, uden engang at have hørt det halve; og vilde saaledes hos de fleste Andre have erhvervet mig Navn af en fornuftig og ærlig Raadgiver; thi dertil udfordres jo blot at bifalde den Raadspørgendes egen Mening. Vang var af ganske modsat Sindelag: han *vilde* modsiges, og vendte den Ryggen som ikke gjorde det. Men her intervenerede de hulde Piger: inden min Ven kunde faae Stunder at støde sig, vare de allerede hos os. Vi satte os i Fordybningen, bandt Ønskeknuder og Blomsterkrandse, og vare lyksalige som Børn. Selv den ellers alvorlige Vang blev munter og hjertelig, og kun over hans Kjerestes Aasyn foer - undertiden ligesom en Skygge - dunkle Forudfølelser maaskee af en skyfuld Fremtid.

Therese havde trykt en Krands af Koblommer og Blaaklokker paa mit Hoved. Jeg tog Haanden, bedækkede den med Kys, og sagde: "Gjøre vi nu ikke Millers Digtning til Virkelighed? Jeg er din Kronhelm, Therese!" - Men Marianes Ansigt formørkedes pludseligt, Taarer bævede i hendes Øjne, og med et vemodigt Smiil sagde hun til den Elskede: "Skal Du vorde min Siegvardt? saa ulykkelig som han -" "- maaskee" svarte han bevæget, "men trofast som han." "Mig er 80 det nok," sagde hun, og foldede Hænderne i Skjødten, "Gud

raader for Lykken - " - og vi for Villien" lagde han til. Begge Pigerne saae til Jorden, og sukkede; de følte vel bedre end deres Elskere, hvor svag og usikker den menneskelige Villie monne være. Efter nogle Øjeblikkes uhyggelig Taushed, sprang Therese op; raabte: "Her er for trangt," og let som et Kid hoppede hun op ad Volden, satte sig der, og vinkede ad os; vi fulgte og nedlod os hos hende.

Neden under os var den spejlblanke Søe, og paa hiin Side Bøgeskoven, hvis øverste Kanter rødmede i Aftensolens Straaler; og videre ud til højre og venstre begrændsedes Søen og Udsigten af brune og grønne bølgedannede Bakker. Fuglesang og Møllevandets Susen vare de eneste Toner i den stille yndige Natur. Therese lagde sin ene Arm om min Hals, udstrakte den Anden, og sagde: "Ak! var dog dette den hele Verden - ikke mere end hvad vi her overskue; og ikke flere Mennesker i den end vi!" - "Ønsket er sødt" sagde Vang "men -" - "men daarligt, vil De sige," faldt hun hurtigt ind, "dog derfor maaskee saa sødt. Er det ikke saaledes med alle dem, hvis Opfyldelse er umulig, eller skjuler sig i det dunkle Fjerne? Hvor ofte har jeg som Barn ønsket mig oppe blandt Stjernerne, og følt mit hele Væsen betaget af en længselfuld Vemod, som var mig langt kierere end mine andre virkelige Glæder." Mariane tilnikkede langsomt Veninden sit Bifald med et Smil, som netop udtrykte denne vemodige Længsel. Vang, hvorvel selv usædvanligen bevæget, kunde dog ikke ganske betvinge sit Hang til spidsfindig Modsigelse - denne Forstandens Pirren til at anatomere Følelser ligerviis som filosofiske Theoremer: "Hvorfor da" sagde han "er denne vaagne Drøm saa stakket og saa sjælden." - "Fordi den er saa skøn" svarede Therese. "Eller omvendt" lagde han til "den er skøn, fordi den er sjælden og kort." - "Deri fejler Du" tog jeg Ordet "de rene, de højere Glæder er i det korteste ligesaa lange som Livet; thi de gjentage sig ofte, og hver Gang - saa tykkes mig - med tiltagende Klarhed og Styrke. Dette yndefulde Landskab - til Exempel - vil ofte vise sig for os i Erindringen. Phantasien skal fremtrylle det ligesaa klart og levende, og med ligesaa stor Sandhed, som om Penslen havde fastnet det til Træ eller Lærred. Denne Aftens milde Skjønhed vil leve, eller gjenopleve, saa ofte vi vække Mindet om den, og dertil igemed Alt hvad nu røres i vore Hjerter, og hæver vore Sjele til Haab og Tro paa noget endnu skjønnere end Jorden, og varigere end den." Therese drog min Haand til sine Læber; to store 81 Taarer tindrede i hendes stjerneblaae Øjne, hun lagde sin Pande til min Kind, og hviskede: "min Theodor! gjør mig gudfrygtig som Du!" Jeg trykkede hende til mit frydopfyldte Bryst, og sagde: "Den som elsker, kjender Gud; thi Gud er Kjerlighed." - Vang bøjede sit Hoved, og skjulte sine Øjne i Marianes Haand. Hendes englelige Aasyn smilede gennem Taarer. Jeg vedblev i min Sjels Begejstring: "Er der nogen af os Lyksalige som i dette Øjeblik ikke veed, at vor Kjerlighed skal overleve vore dødelige Legemer? Skoven hist skal ældes og forgaae, og en Anden opvoxe paa dens Sted. Søen kan hentørres i Aarenes Løb; og Blomsterne, som opvoxe i dens Leje, ville visne. Sidste Steen af denne Oldtidsborg er snart hensmuldret, som de Hænder der rejste den. Støv kommer til Støv; men hvad som er født af Aand skal ikke see Døden."

Bedeklokkerne klang bag Lyngbjergene. Aftenduggen lagde sig som et Lagen over Søen. Tæt under os hvilede to tamme Svaner jevnside med Hovedet under Vingen, og mindede ogsaa os om Hvilens Tid. "Det er et Par" sagde Therese idet vi rejste os, "jeg har kjendt dem siden jeg var lille - og dengang vare de allerede gamle. Tiden farer hen over dem, men deres Kjerlighed ældes ikke - Theodor! naar ogsaa vi blive gamle -" - hun greb min Haand med begge sine - hendes Øjne fordunkledes - hendes Læber bævede. Jeg sluttede hende i mine Arme, og svarede: "Vor Kjerlighed tilhører ikke Tiden."

"Man paastaaer" sagde Mariane, idet vi gik ned om Volden, "at naar den Ene dør, kan Magen ikke leve - den sørger sig snart tildøde - Gid de maatte døe paa eengang!" Som hun med et tungsindigt Blik, der røbede, at hun tænkte paa flere end Svanerne, yttrede dette Ønske, traadte en høj, mørk Skikkelse ud mellem Taarnmurene, just som vi gik dem forbi. Den standsede og trak sig tilbage i Skjul. Et svagt Skrig undslap de forskrækkede Piger. Jeg selv blev ej heller ganske vel tilmode ved dette Syn paa et saadant Sted; Alle toge vi hurtigere Skridt. Men vi vare ikke komne ret langt, før Vang blev staaende, og sagde: "Hvad var det? har Nogen beluret os? - det maae vi vide!" - "For Guds Skyld -" hviskede Mariane ængstelig, og vilde holde ham tilbage; men han traadte dristig hen til Taarnet, og raabte: "hvem er her?" - "Hvem skøjer* herude?" lød en huul Røst derinde * 82 fra. "Tve Knaspere med djernoses Diller*," svarte en kvindelig Stemme, og derpaa viste sig atter hiin lange Skikkelse, i hvem jeg snart gjenkjendte *Langemargrethe*, som udenfor Marionetteatret saa fortroligt havde tiltalt Forvalter Hiarum. Bag ved hende fremkeeg et blegt Mandsansigt, ombusket af tykke Haar. "Hvad bestiller I her?" spurgte Vang studs, Kvinden gjorde et dybt klodset Knix, og svarte i spottende Tone: "Ingenting, naadig Hr. Baron!" Derpaa skubbede hun til Manden, og sagde: "Hva glaner** do ætter? go in, aa fak Funker te æ Pulter***. "Kom Vang! kom!" hviskede jeg; men han blev endnu staaende, og spurgte: "hvorfor kalder I mig Baron?" - "Haahaah!" gjenmælede hun med et hæsligt Griin, "der er saa mange Smaabaroner paa Solholms Gods, som aldrig selv veed af det; I kan ligesaagodt være een af dem som en Anden, mi bette Faahr!" Her strakte hun Hovedet længere frem og keeg efter Therese med et langt: "Ih! - hvad er det for en bette Jomfru? sikken knøv jen! hun hører eval aasse Baronen til - ja ja! hyt sæ for Kaahlfolk, aa for Autendoeg - Gonæt, Bønliil!" Dermed nikkede hun, og forsvandt i Ruinerne.

Der var Noget saa skadelystent i denne rædlige Kvindes forblommede Yttringer, som vakte baade Væmmelse og en Slags Benouelse, saadan som Man føler den ved ildevarslende Spaadomme dem Fornuften forkaster, uden dog at kunne jage dem bort af Tankerne; en Følelse liig Spøgelsefrygt, der hænger fast i Indbildingen, hvor kjæk og ivrig Man end kæmper for at afryste den. Ogsaa hos Almuen var *Langemargrethe* en højst uvelkommen Gjæst; meer af omtalte Grund end formedelst hendes Røverrygte. Man gav hende

derfor med Glæde Alt hvad hun var uforskammet nok til at æske. Og saaledes behøvede hun nu hverken at stjæle eller røve, skjøndt Ingen alligevel tvivlede paa, at hun jo forhen havde øvet begge saa nærbeslægtede Haandteringer. Forstyrret ved hende var da saa snart vore Sjeles milde Havblik; og bitterligen erindredes vi om: "at vi ikke vare ene i Verden." Vang især var, og blev forstemt hele Hjemvejen. Det var mig klart, at hans Tanker sysselsatte sig mere med den hæslige Natmandskone, end med den yndige Pige ved hans Side.

* * *
-- -- 83

Natmandskrig

Snabstinget var ringet ud; alle Fremmede bortrejste. Byen syntes saa øde saa folketom, som om en Smitsot havde hærget den. Da ogsaa vi fra Solholm om Morgenen droge ud, vare vi de Eneste der bragte Liv i de stille Gader. Baronon var tilhest; maaskee for at vise sig for Therese i een af hans meest glimrende Skikkelser - thi han var ustridig en ypperlig Rytter. Vi Andre kjørte; Hiarum var ikke med; savnedes ej heller. At min Kjereste *vilde* tage tilbage til det farlige Solholm, og at jeg *tillod* det, kunde synes underligt; men deels frygtede nu Ingen af os mere for Baronon, deels ønskede hun jo at befries for Nærværelsen af Fialtring - hvem Embedssager holdt tilbage i Viborg - og endelig søgte de to Veninder at blive samlede saa længe som muligt: den Tid kunde ikke være langt borte, da *Jeg* maatte adskille dem.

Uden for Porten ventede os et sørgeligt Syn: Tæt ved Landevejen befandt sig dengang Rakkerkulen. I samme laae Liget af en nylig dræbt Natmand ved Siden af en flaaet Hund; nogle Markarbejdere stode hos, men vogtede sig vel for at røre ved den Afsjelede. Paa vor Forespørgsel forklarede de: at de under Arbejdet neden for i Engen havde hørt et Skud her, og strax derpaa seet en Rytter gallopere syd efter. Therese skjænkede den Ulykkelige et Suk og et medlidende: "den Stakkel!" og den endnu blødere Mariane en Taare.

Denne foragtede, og derfor foragtelige Kastes sørgelige Forfatning blev længe Gjenstanden for vor Samtale. "Disse Menneskers Kaar," yttrede Mariane, "er ikke bedre end de vilde Dyrs. De fødes og dør ligesom de, hvor Tilfældet byder: de have Fødeland, men intet Hjem, og kunne ej engang nyde den fattige Trøst, at døe ved egen Arne, og hvile de trætte Lemmer hos henfarne Slægt og Venner. De ere Fremmede i deres Fædreland; og de ere mere udlændiske end selve Jøderne. Den ringeste Bonde skyer dem som urene Dyr; det Kar, hvoraf han uvillig stiller deres Hunger og slukker deres Tørst, skulde Intet formaae ham til selv at bruge. Han sætter det paa Jorden ved Siden af Hundekoppen, og vilde i Nødsfald hellere betjene sig af Dette end af Hiint. Men det sørgeligste er dog den Uvidenhed, i hvilken de hendrage deres dyriske Liv: de vide ej engang, at der er et bedre til. Om Gud høre de kun hændelsesviis tale, som om eet dem uvedkommende Væsen; og lære først at kjende hans Bud, naar de 84 uvitteriigen have overtraadt dem. De undervises først om deres Pligter, naar de straffes fordi de have forsømt dem; og det ofte i en Alder, da de efter Naturens Orden snart maae fremtræde for en højere, men sikkert barmhjertigere Dommer." Greben af den ædle Varme, med hvilken hun talte, og vakt til nøjere Anskuelse af en Gjenstand, der hidtil havde været mig ligegyldig, optog jeg Talens Traad. "De har den fuldkomneste Ret, min Frøken!" sagde jeg, "Forældre, der have forsømt Børnenes Opdragelse, og ladet dem opvoxe i Uvidenhed, har visselig tabt Deres Ret til siden at straffe dem; Skylden for disses Brøde maae falde tilbage paa dem selv. For sildig og ugrundet er da den almindelige Klage: at Børnene gjøre dem Skam og Hjertesorg." Som jeg saaledes taledede, drog en vandrende Familie af disse danske *Suders* forbi: en midaldrende Mand med en Tværsæk over Axelen, og Kjeppene i begge Hænderne; en Kvinde bærende paa Ryggen en Vidiekurv, i hvilken sad eller stod et lidet Barn indsvøbt i Pjalter, og bagefter tvende halvvoxne Piger. "See der!" sagde Therese, "maae Hjertet ikke bløde ved at see dette arme Væsen, der sover nu Uskyldighedens Søvn, og mindst drømmer om den gruelige Skjæbne, der venter det?" - "Jeg kunde kjøbe det," sukkede Mariane, "jeg kunde stjæle det, for at udrydde det af den Fordærvelse, i hvilken det engang skal nedsynke, hvis ikke Kuld og Nød eller Sygdom tidligere skjænker det disse Ulykkeliges største Gode - Døden." "Jeg ærer disse Følelser" tog Vang Ordet, "men jeg kan ikke ubetinget dele dem; i . visse Henseender kunde jeg endog fristes til at misunde de Mennesker, hvis Skjæbne tykkes dem saa aldeles beklagelsesværdig. De sammenligner den med de vilde Dyrs - vel! Men de vilde Dyr ejer eet af Livets største Goder: *Friheden*; den have de tilfælles med vilde Mennesker. Ulven - De mindes dog Fabelen? - den magre men *frie* Ulv vil ikke bytte med den fede men *ufrie* Hund. Der er en Skat i Friheden, som alle Statsbaandets Fordele ikke kunne opveje. De mangle fast Hjem; men saa ere de ej heller bundne til et saadant, de finde Eet allevegne, hvor de komme: de have følgelig *mange* Hjem, mens vi Andre maae lade os nøje med Eet. De mener: at Natmændene ikke eje en Plet Jord, som de kunne kalde deres egen. Tvertimod: hele Jylland - i det mindste dets Heder tilhører dem, ligesom Ørken tilhører Beduinen. De ere i Virkeligheden langt større Grundejere end Grever og Baronner - de ere sande *Friherrer*. Og hvad er det ikke for en ubetalelig Lykke, saaledes at kunne vandre sit hele Liv igjennem? 85 At kunne forlade de Steder, som Uheld og Bekymringer have paatrykt et sørgeligt Præg? og derimod at kunne gjense, saa ofte Man vil,

dem der droge os til sig med kjere Erindringer? Hvor højt skulle vi vel anslaa Sundheden, den søde Frugt af dette omflakkende Liv og den jevnlige Bevægelse i den frie Luft? Er det ikke bedre at sove sund paa Lyng, end syg paa Edderduun? End videre: de mangle tusinde af vore Bekvemmeligheder og Fornøjelser - oja! men saa ere de ogsaa frie for ligesaa mange Ubekvemmeligheder, Sorger og Elendigheder, som ledsage Hine, og ere ufraskillelige Følger af Cultur og statsborgerlig Forening. - "Den græd aldrig for Guld, som aldrig Guld aatte." De savne ikke vore forfinede Nydelser, fordi de kjende dem ikke; men de Indskrænkninger, de Krænkelser, de Sygdomme, som forbitte disse Nydelser - dem slippe de for; og have altsaa endog i denne Henseende meget forud for os. - At de ere fremmede i Landet - i Landet, og dog *udenfor* Staten: skulde det ikke ogsaa være et Fortrin? De nyde hele Fordelen af Statsforbindelsen: Betyggelse for Liv og Ejendom, uden at trykkes af dens Lænker, og uden at skatte til dens Fornødenheder. Lad Statsborgerne længe nok foragte dem! de selv ere ligesaa sorgløse som lovløse; og for at sige Alt med to Ord: lykkelige Naturmennesker." - Baronen, som imidlertid var kommen paa Siden af Vognen, og havde hørt det meste af Vangs Forsvarstale, yttrede leende sit Bifald med samme, læggende til: "De glemmer dog Noget, min kjere Vang! vore Kjeltringers ægteskabelige - eller, om Man saa vil, uægteskabelige Forhold. Jeg mener ikke Fleerkoneriet - en Mand kan have nok i Een - men den Frihed, som de ogsaa heri nyde: nemlig, at de som ikke længere kunne forenes, strax uden Vidtløftighed kunne adskilles. Det Baand, som holder dem sammen, kan løses ligesaa let som det knyttes; ligesaa hurtig som Kjeppen gaaer fra een Haand i en Anden. Hvormange Ægtefolk maatte ikke ønske, at Hymens Rosenkjede var en Hesselstok, der kunde slænges bort, eller -" her kastede han et gennemtrængende Blik til Therese - "skjænkes til en kjerere Gjenstand!" - Derpaa gav han sin Hest Sporen; Therese gav mig et Tryk med Albuen; men Mariane slog Øjnene ned - hun bluedes over sin Fader.

Imidlertid vare vi komne gennem en Strækning af Hald Skov, og havde nu til vor venstre Side Slottet og hele den før omtalte skjønne Udsigt. Mine Øjne søgte Ruinerne, og fandt dem; Thereses Haandtryk sagde mig, at ogsaa hendes Tanker vare der. - Men snart 86 rullede vi gennem det sidste Stykke af Skoven; og havde nu intet Andet for os end den sorte Hede.

Langt inde i Denne, paa den højeste Strækning af den vide Slette ligger Koloniebyen *Grønhøj*, med sine opdyrkede Marker en Oase midt i Ørken. - Solen var allerede højt oppe, Luften stille og varm. Byens Huse syntes i en Frastand at være levende: de steg og sank, smeltede sammen og adskiltes igjen: snart svævede de som paa Stylter i Luften, og snart indkrympedes de til en eneste uformelig Masse; i det ene Øjeblik lignede de Træstammer uden Toppe, og i det Næste Skibe med udspændte Sejl. Vang kaldte det en Dands af Elefanter, Vi Alle forlystede os over dette - især for mig - saa uvante Syn, og dannede, med Indbildingens Hjælp, allehaande vidunderlige Skikkelser af levende og livløst. - Men alt som vi kom nærmere, forsvandt Kogleriet; og endelig stod Byen fast og ubevægelig foran os.

Den var bestemt til Bedested; og medens Hestene fodredes, havde vi isinde at gjøre os bekendte med dens tyske Nybyggere. Vi lod altsaa holde udenfor Kroen; men hørte strax saadan Støj derinde, at vi nok kunde slutte: der var Slagsmaal. Grove og fine Stemmer brølte og hvinede i skjærende Sammenblanding; men Mundkampen hørtes paa det for alle Andre uforstaaelige *Kjeltringmaal*. - Kudsken befalede at kjøre hen til næste Gaard, da en Kone kom farende ud fra Krigens Skueplads, og skreeg: "Gott behüte! sie spoliren alles im Hause, schlagen Stihle entzwei, und prigeln sich mit den Sticken; Gott mein Erleser!" - "Hvem?" spurgte vi. "He! die Natmänner" svarte hun, og sprang hurtig ned ad Gaden. - "Der har vi strax en lille Prøve af Natmandslyksaligheden" sagde Baronen leende, og stod af Hesten. Strax derpaa kom Konen tilbage, førende med sig en undersætsig, bredskuldret Mand, hvis sortsmudsige Ansigt og Hænder lod os gjætte, at han var Byens Smed. Tilskuerne, som imidlertid vare hidstillede, raabte fornøjede: "da ist der starke Pejrl nun kriegten sie en Unglick." Smeden gik allene ind i Huset, hvor vi hørte ham raabe paa godt jydsk: "Hua æ de hæhr! Dæulen skal regier jer!" og næsten i samme Øjeblik styrtede den første Kjeltring ud paa Næsen; og saaledes udslyngedes Een efter en Anden af Smedens Jernhænder. Kvinder og Børn fløj af sig selv bagefter. Da vi troede, at der var gjort lyst, gik Baronen og jeg ind for at bese Valpladsen; men her var endnu eet Stykke Arbejde ugjort. Smeden stod udenfor en Alkove, og søgte forgjæves at gribe Een, som havde søgt Tilflugt derinde, og værgede sig drabelig med tvende lange Knive, samt med en ustandselig Strøm af Skjældsord og Forbandelser. Det var ingen Anden end os nu saa velbekjendte *Langemargrethe*, hvem Angriberen endnu mere opflammede til fortvivlet Modstand ved sine frygtelige Trusler om Beenbrud og Pandeknusning: "og vil Du ikke herud med det Gode" sluttede han, "saa skal jeg vel hitte paa Raad." Med disse Ord foer han ud af Stuen. - Vi søgte nu at formaae hende til Flugt; men hun satte sig opret i Sengen med Mordværktøjet i de senefulde Mandfolkhænder, og forsikkrede paa det bestemteste: at hun ikke veeg af Stedet, med mindre hun fik sikkert Løfte om fri og uhindret Bortgang. Jeg troede, at torde give hende Dette, men Baronen gik imellem, og hviskede: at vi først skulde see, hvad Smeden vilde gjøre. I det samme kom Denne ind med en Jernstang, der var gloende i den ene Ende, og som han rimeligviis havde snappet ud af Smedeessen. "Nu skal jeg varme dit Snydeskaft" raabte han fnysende af Vrede; hans store blaae Øjne rullede vildt i det mørke Ansigt, og Fraaden stod ham om Munden. Jeg frygtede, at det nu vilde gaae paa Livet løs, og greb derfor den Rasende i Armen, stillende mig som et Brystværn foran Alkoven, og sagde ham saa hurtig som Tungen vilde løbe: at han stod i Begreb med at gjøre en dobbelt Ulykke, myrde Kvinden og stikke Ild i Huset, og at Banden sikkerlig siden efter vilde hævn sig. Denne sidste Forestilling virkede vel kraftigst; især da den understøttedes af Amazonens hermed overensstemmende Trusler: "brænd mig kun!"

skreeg hun, "brænd mig kun, Per' Smed! men den *røde Kok* skal snart gale over Dig og alle I tydske Hundel Jeg har endnu tolv Sønner levende, Pejrl!" - Ogsaa Baronen fandt, at det var paa Tiden at intervenere; og saaledes afkøledes Smeden tilligemed hans Vaaben. - Da Freden, for hvis Overholdelse vi tvende Mæglere borgede, saaledes var sluttet, strakte Kvinden paa eengang begge sine lange Been ud af Alkoven, og stod i eet Spring paa Gulvet. Med en Rolighed, som om Intet var forefaldet, foldede hun sine Knive sammen, og stak dem i Lommerne. Derefter fæstede hun sine gulgrønne Katteøjne et Secund stivt paa mig, og hvædede: "Tak, bette Mosjø!" og bøjende sig tættere hen til mig, lagde hun til: "kommer han eller *hans* nogentid i *Labeeten**, saa kan han tale mig til: ved Galgehøj - den ligger mellem Solholm og Langebæk - kan han træffe mig eller een af

* - 88

mine hver Midnat - men lad Ingen vide det!" Hermed gik hun hurtig bort; vi Andre fulgte efter.

Ved den ene Ende af Byen stode endnu de krigførende Magter i tvende Høbe, med hele den brede Gade imellem sig, ifærd med at rense sig for Blod, og forbinde deres Saar, af hvilke dog Intet lod til at være farligt. Thi skjøndt de i Haandgemæng undertiden gjøre Brug af Knive, vogte de sig dog for at give Ulivs Saar - ligesom i de Dueller, hvor Vedtægten er: kun at hugge efter Arme og Been. Derfor mister højst sjælden Nogen Livet i deres Fejder. Kun Forræderier, og den som vilde røbe Hemmeligheden af deres Sprog, straffes med Døden. - Uagtet altsaa at Knive og Kjeppe hvilede, vare dog Taleredskaberne - især de kvindelige, i fuld Virksomhed: Skjældsord, Eder og Trusler (af Tonen sluttede jeg, de maatte være saadanne) fløj som Granater eller Stinkpotter frem og tilbage over Gaden. Langemargrethe stillede sig ufortøvet i Spidsen for den ene Trop, som derved straks syntes at erholde en betydelig Overvægt. Men Smeden raabte til dem med sin Tordenstemme: "at dersom de havde mere at afgjøre med hinanden, skulde de pakke sig ud af Byen; der maatte de gjøre sig saa lystige som de vilde." De fulgte Befalingen, og droge afsted, hvert Partie ved sin Side af den brede Landevej, men under uophørligt Mundhuggeri. Om det siden fra disse skarpe Noter atter kom til Fiendtligheder veed jeg ikke, da vi rejste ad den modsatte Kant.

Inden vi forlode Byen, erfarede vi Krigens Aarsag: den samme som førte Grækerne til Troja og Maurerne til Spanien. Een af Margrethes haabefulde Sønner havde nemlig lokket en *Dill* til sig fra hendes første Elsker. Da Denne hørte til en Bande, som længe havde staaet paa en spændt Fod med den *Axel margrethske*, og den for nærværende Tid var langt talrigere, havde den opsøgt Fienden der i Kroen, og vovet et Slag, der dog, efter Kyndiges Mening, vilde faldet uhædligt ud, formedelst hiin Families legemlige Styrke og Øvelse i at bruge den.

89

Hexen

Det var ikke en Time efter Ankomsten til Solholm; førend Mariane og Therese, til Baronens Forundring og kjendelige Misnøje kjørte til Langebæk Præstegaard paa uvis Tid. Jeg blev tilbage. Men just Dette vakte Mistanke hos ham. Med aaben Mine og det ærligste Ansigt af Verden, spurgte han mig; "hvorfor Ingen gjorde Damerne Følgeskab?" Jeg svarede med samme kunstlede Naturlighed; "fordi de ikke vilde have Nogen med." "Hm!" sagde han muntert; "saa faae vi see, hvordan vi kan more os selv."

Det var mig og min Ven behageligt, at Baronens overlod os til os selv; og søgte vi derfor strax ud i det Frie, hvor da Æmnet for vor Samtale er let at gjætte. Vi kom under Løbet af samme tæt forbi Skyttehuset. Vang greb mig om Armen, spørgende: om vi ikke skulde besøge Hexen? Uagtet en lønlig Modbydelighed for dette Væsen, fulgte jeg dog med ham ind.

Jeg har seet arrige Kvinder i Vredens højeste Grad; jeg har seet frække Kvinder, hos hvem den sidste Gnist af Blufærdighed forlængst var udslukket; jeg har seet dem paa det nederste Trin af aandelig og legemlig Fordærvelse og Elendighed; men Ingen har nogensinde viist sig for mig i saa grufuld en Skikkelse som Denne. Det var langt fra ikke Udtrykket af nogensomhelst frygtelig Lidenskab eller Last; tvertimod, det var snarere den fuldkomne Mangel og glatte Sporløshed af Begge. Hiint antyder dog *Mennesket*, om end i sin dybeste Fornedrelse; Dette har Noget saa spøgelseagtigt, saa infernalsk, at Hjertet indkrymper sig og Blodet isner. Hendes Ansigt var liigfarvet, hendes smalle Læber blegblaae, de store grønlig Øjne matte, *matte* som anløbet Glas, jeg kunde sige hartad brystne som en døendes; og i hele dette Dødningsaasyn ikke det svageste Glimt af indvortes Liv, ikke Spor af Tanke eller Følelse. Jeg veed i Naturen ingen Lignelse herfor, med mindre det skulde være Lavaskorpen over en udbrændt Vulkan. Hvid Skjægkappe, hvidt Halsklæde, ja Trøje og Skjørt af samme Farve, skjøndt Altsammen faldende noget i guult og graat fuldendte Aandebilledet; og som hun saaledes sad der allene i det snevre, dunkle Kammer, ubevægelig, stirrende os imøde, lod hun

for mig som Een der var vendt tilbage fra Graven, og havde forjaget Beboerne fra sin forrige Vaaning.

Vang bød den Frygtelige et "Goddag Moer!"; hvortil hun svarede 90 med et langsomt Nik, og tog fat paa Bindehosen, som laae i hendes Skjød. - "Jeg veed, at I er klog, Moer!" vedblev han; "og kan sige Folk, hvad der skal times dem i Fremtiden. Her er til en Kop Kaffe" - han lagde et par Rigsorter paa Disken - "vil I ikke spaae denne Mand? han vilde gjerne vide sin Skjæbne." Hun betragtede mig stivt i nogle Secunder, og sagde derpaa næsten uden at aabne Læberne: "er det ogsaa værdt?"

Det var som en Gjord blev løsnet om mit Bryst, da jeg hørte menneskelig Stemme fra dette gjengangeragtige Væsen; og tilmed røbede sig en saa sund Fornuftighed i det advarende Spørgsmaal; thi er det ikke en Daarlighed at ville vide, hvad Skjæbnens Styrer kjerligen skjuler for os? Men Øjeblikket derefter blev jeg ogsaa opmærksom paa det tvetydige i de henkastede Ord; de indeholdt jo en forblommet Tilstaaelse: at hun virkelig besad Spaadomsgave. Uden at troe paa en saadan, følte jeg dog - som saa mange Andre - en Nyfigenhed efter at høre hvad jeg i Forvejen var bestemt paa at ansee for Tant. Saaledes kastede vore Mødre Psalmer op i Nytaarsny, og deres Døtre lagde Kort op, for i den tilfældige Blanding at finde Bekræftelse paa et lønligt Ønske. Jeg gjentog min Vens Begjæring.

Uden at svare gik Kjerlingen hen til Arnen, tog en sort Kaffekjedel af Ilden, og skjænkede sig en Kop; den hun da drak med stor Betænksomhed. - Nu gik hun tilbage til sin Stol, satte sig, og lod Bundfaldet løbe om i Koppen; hvorpaa hun under dybsindig Beskuelse og i lange Mellemrum gav følgende Oracelsvar: "her ligger allerførst et Brev - det er et stort Brev - det lader til at der kan være Penge i - eller og gode Tidender - see her staaer en bette Pige - hun har gode Tanker til Jer - men der staaer et Karlfolk vel nær ved hende - og der er nok Een ved den anden Side - hillemænd! hvor hun har Bejlere! men den Ene seer ud til at han kun vil holde hende for Nar - hm! de trækkes stærkt om hende - I skal passe vel paa!" - her lod hun Koppen synke, og saae mig stivt ind i Ansigtet. - Skjøndt jeg fornuftigviis maatte antage, at Kvindens Udtydning af Kaffehieroglypherne var paa Slump, og saadan som kunde passe til flere end mig, saa traf den dog her saa nøje, at jeg atter følte en Slags Benouelse; den jeg søgte at bekæmpesom ofte prøves mod anden Frygt - ved spottende Trods. Jeg mindes ikke selv hvad jeg sagde; men vel at det havde samme Virkning paa Spaakvinden som en Kugle der afskydes paa et Spørgelse. Hun betragtede mig blot nogle Secunder med sit iiskolde Dødningsblik, 91 satte Koppen hen og tog atter fat paa sin Bindehose. - "Vil I ikke slaae op for mig?" spurgte nu Vang. "En anden Gang" svarte hun, "naar I er ene."

I dette Øjeblik hørtes udenfor Huset Hovslagene af en galloperende Hest; og strax efter kom den beskjenkede Skytte farende ind med et: "Hohl Dich der Deiwel, Du alte Pulverhexe! jetz sage ich Adies; und Du siehest mich nimmer wieder. Adies Danmark! Gott verdamm euch allezusampt!" Og under bestandig Skjælden og Banden rumsterede han omkring i Værelset, lukkede Skab og Kister op, og snappede Eet og Andet, hvormed han fyldte sine Lommer. - Kjerlingen blev rolig ved at binde, og fulgte ham med Øjnene uden at mæle et Ord. Først da han nærmede sig den Dragkiste, ved hvilken hun sad, og som formodentlig var hendes Enejendom, rejste hun sig imod ham: og Buldrianen tumlede tilbage mod Bordbladet, som om han var truffen af et vældigt Nævepust. Saa pludselig og stærk var Virkningen, at Rusen næsten forsvandt; det vilde Menneske ryggede sig hen mod Udgangen, og sagde i nedstemt Tone: "leben sie wohl, meine Herren! ich muß davon." Og dermed steeg han tilhest, og foer afsted ligesom han var kommen.

Forundrede over dette sælsomme Hastværk, vilde Vang og jeg ud, for at see, hvor han blev af; men Konen vinkede ad ham, og sagde: "bie et bette Korn! - den Anden kan gjerne gaae." Vang nikkede til mig, og blev. Jeg gik. Den Ridende var allerede langt borte, og tog rigtig Vejen ad den Kant hvor Tydskland ligger. Jeg vandrede langsomt ad Gaarden til, seende mig flere Gange om efter min Ven. Han kom ikke; og jeg blev - om ikke urolig - saa dog underlig tilmode over hans lange Samværen med den uhyggelige Kvinde.

Ankomsten til Solholm blev jeg ombedet at komme til Baronon, med det Tillæg: at han var upasselig. Jeg fandt ham i Sengen; men uden synligt Ildebefindende. "De undrer Dem maaskee" - tiltalte han mig - "over at see mig her uden kjendelig Sygdom; men jeg har et indvortes Tilfælde, som hverken medfører Feber eller synderlig Smerte. Alligevel, har min Læge sagt, vil det engang bringe mig Døden, og førend jeg venter den. Er der Intet som afholder Dem, lad os saa sladdre lidt sammen!" Jeg satte mig ved Sengen, og begyndte strax med at fortælle om Skyttens Adfærd dernede i Huset og hans Bortrejse. "Det skal jeg snart forklare Dem" svarede Baronon: "Det er ham som har skudt den Natmand uden for Viborg. Natmanden 92 havde slaaet hans Hønsehund for Panden, formodentlig for Fidtets Skyld; og nu har han i Fuldskab og Hidsighed brugt Gjengjældens Ret. Det aabenbarede han mig strax efter min Hjemkomst. Jeg skjænkede ham Hesten, og saamange Penge, som kan befordre hans Flugt til Holsteen. Der er han sikker nok. Om et Aars Tid eller To er Sagen glemt, og saa kommer han maaskee igjen." Studsende yttrede jeg uforbeholden min Forundring over at han kunde have saa stor Medlidenhed med en Morder. Han smilede, og sagde: "det er saamænd slet ikke af Medlidenhed, jeg har hjulpet ham; men ærlig talt, jeg skøttede ikke om at een af mine Betjente skulde komme i Bøddelens Hænder; ikke heller at alle de Andre skulde jages til Things hvergang Herredsfogden fløjtede. Nu er hele Processen endt - De ryster paa Hovedet - er det over min Egoisme? eller over min Aabenhjertighed? - det sidste er rigtignok noget usædvanligt; men jeg finder det unødvendigt at forstille mig for Dem, som en allerede uddannet Mand. Aa! Hr. von Nordstjerne! vi ere Alle Egoister, og intet Andet. Alle saakaldte Dyder udspringe af Egoisme. Enten finder Man sin Regning ved at

være dydig - Man venter Gjengjæld, god Erstatning for sine Opofrelser; eller Man er det af Ærgjerrighed; eller Man sætter sine Dyder paa Renter, og lader dem løbe op for at hæves paa eengang i det de kalde et andet Liv; der er vel ogsaa dem der finde en vis Fornøjelse, en indvortes Kildren i Dyden - den morer dem -" "- Hr. Baron!" afbrød jeg ham med Harmen, "De vil nok prøve mig - eller skulde det virkelig være Deres Alvor hvad De her siger om Menneskets højeste, ja eneste Gode?" "Chaqu'un son goût" svarte han; "Ja vel! for saavidt det bringer Fordeel, skaffer Agtelse, saa er det ret brav at være dydig; men De vil ikke nægte mig, at det ofte generer bandsat?" "Dersom saadanne Grundsætninger vare almindelige" svarte jeg, "var jo intet Menneske sikker paa sin Formue eller sit Liv. Dersom deres Tjener havde sin Herres Tro, da var de jo forlængesiden bestjaalen og myrdet?" "Ikke for det," gjenmælede han, "kan Frygt for Straffen i dette Liv ikke holde ham tilbage, vil den tilkommende, fjerne og uvisse langt mindre gjøre det. Og -" her hævede og støttede han sig paa Haanden - "er jeg da en Tyv eller en Morder?" Han gjorde dette Spørgsmaal med et aldeles godmodigt Smil; men i Tonen laae Ironie. "Tyven stjæler naar han hungrer" svarte jeg, "men den Rige fortjener ingen Tak fordi han er ærlig." "Det er sandt" sagde han; "men der gives flere Laster - kan De bebrejde mig Nogen? siig 93 mig reent ud, hvori synder jeg?" "Hr. Baron!" svarede jeg, "jeg er ikke Deres Skriftefader." "Jeg bruger heller Ingen" sagde han; "men derfor kan De gjerne sige, hvad De har paa mit Forhold at udsætte." - Jeg blev næsten forvirret ved denne sælsomme Paatrængenhed, og de Ord slap mig af Munden: "det sømmer sig ikke at indtrænge sig i huuslige Forholde -" "- aha!" faldt han hurtigt ind, "jeg veed hvad De mener: min Kone? ikke sandt? Men hvad ondt gjør jeg hende? Vi ere Antipoder: hun er lutter Følelse - jeg hylde Fornuften; hun sværmer, og jeg tænker. Jeg lever for denne Verden - hun for den Anden. Det er ikke min Skyld, at hun har faaet saa forkeert en Opdragelse. Da jeg nu veed at hun ikke skøtter om mit Selskab, saa forskaaner jeg hende derfor saa meget muligt. See det er det Hele." - Da han saaledes selv brød Isen, blev jeg dristigere, og sagde: "Hendes Naade troer maaskee, at hun har Grund til Jalousie." "Hm!" svarede han haanligt; "det rejser sig netop af hendes barnagtige Romangriller - engleeren Kjerlighed! Troskab til Døden - og efter Døden - og med i Graven, og op af Graven, og alt det græsselige Vaas, hvormed de forplumre deres Hjerner. Jeg følger Naturen; det er den bedste Læremester i alle Henseender, og -" her saae han stivt paa mig med den meest sarkastiske Mine - "eller - skulde det være muligt? Jeg mærker nok, at De troer paa meget, som jeg ikke troer - men, De troer dog vel aldrig paa Kydskhed? Jeg mener Kvindekydskhed? naturligviis -" Her afbrød Tjeneren denne lærerige Samtale, og sparede mig for et bittert Svar. Han bragte et Brev, som Baronens bad om min Tilladelse at læse. Jeg greb Lejligheden til at bortfjerne mig, og var allerede ude af Døren, da han med Heftighed kaldte mig tilbage.

"Her! behag at læs!" sagde han, rækkende mig Brevet; "jeg troer, vi strax har et Bilag til min sidste Paastand." - Jeg læste. - Præsten i Langebæk lod Baronens prestissimo vide: "at Jomfru Dyber var paa en ubegribelig Maade forsvunden kort efter hendes Ankomst til Præste-gaarden. De havde forgjæves søgt allevegne i Nærheden; men hun havde ikke efterladt sig det mindste Spor. Frøkenen var utrøstelig; Man ønskede Baronens Nærværelse hisset, samt at hurtig Anstalt maatte føjes, ved flere Ridende at oplede den Forsvundne; thi efter hans Mening maatte hun være bortført - om *med* eller *imod* hendes Villie saae han sig ikke beføjet til at paastaae." - Jeg blev i det første Øjeblik som forstenet; men i det næste stod den hele Begivenhed for mig som en Spøg - saa utrolig lød Sandheden. "Det er et Indfald af 94 Damerne" raabte jeg, "de lege Skjul." Baronens satte et alvorligt Ansigt op, og saae mig spørgende ind i Øjnene. "Det skulde Man dog vide" sagde han med Eftertryk, "vil De ikke ride derover - De kunde tage Hovmesteren og Forvalteren med - og lad kun Kudsken og et Par Staldkarle ligeledes sætte sig til Hest! De maae troe, det hænger ikke rigtigt sammen," - Nu begyndte jeg selv at troe det; og i ængstelig Spænding foer jeg ud, for at sætte hans Forslag i Værk. - Forvalteren havde ikke været hjemme, siden han tog til Snabsthing. Vang var for en halv Time siden reden bort, uden at sige hvorhen. Højst sælsomt! Med trede Karle jog jeg nu over Hals og Hoved afsted til Langebæk.

Paa dette Vædderidt krydsede den ene Tanke den Anden i mit fortumlede Hoved - som naar det i en mørk Nat lyner fra forskellige Kanter - Hvor er Vang? hvorfor tager hun bort uden at lade mig det vide? Hvor er Forvalteren? er han den sandskyldige? Paa egen Regning? eller per Commission? og Baronens? - jeg fandt intet Hvilepunkt for min Mistanke.

Langemargrethe

Det vilde være umuligt at skildre min Fortvivlelse, da jeg i Præste-gaarden i alles forstyrrede Aasyn og Fagter læste Rigtigheden af dette Ulykkensbudskab. Endnu efter saa mange Aars Mellemrum drømmer jeg ikke sjældent den hele Scene om igjen, vaagner i den yderste Angest og griber efter den Forsvundne, der slumrer roligt ved min Side.

Natten var ikke langt borte, da jeg kom til Langebæk, og i Forening med alle derværende gjentog den

unyttige Eftersøgning. Der var ikke en Vraa i Husene, ikke en Sandgrav, ikke et Vandhul paa en Fjerdingmiil deromkring, uden den jo blev randsaget. Præsten holdt utrættelig ud. Højt yttrede han ingen Gisning; men hans Mening røbede sig alligevel, da han nogle Gange mumlede for sig selv: "frække Synder - stakkels Barn - ikke første Gang - det maae være ham - men *hvor* har han ført hende hen - hic nodus." - Da vi langt ud paa Aftenen vendte tomhændede tilbage til Præstegaarden, aabenbarede jeg ham mit Forhold til den Forsvundne; og nu sagde han mig i Fortrolighed reent ud, at hans Mistanke hvilede paa Baronnen. Han meente endvidere, at Forvalteren havde udført Skurkestregen. Kun 95 var det ham ubegribeligt, hvorledes det var gaaet til; thi Ingen savnede Therese, før længe efter at hun var væk; Ingen Fremmed havde før den Tidspunkt været hos hende; og Ingen af Gaardens Folk, ej heller af dem der boede i nærmeste By og Huse havde mærket nogen enten Ridende eller Agende.

I Nøden griber Man efter ethvert Redningsmiddel: Hexen og hendes Spaadomme randt mig i Tanker: "*jeg skulde passe vel paa!*" Skulde hun maaskee vidst noget om Anslaget? - endog selv være deelagtig? - Jeg *maatte* tale med hende. - Min egen Hest var bleven forfangen; jeg fik derfor een af Præstens, og reed ad Solholm til.

Vejen gik tæt forbi den berygtede Galgehøj - det gamle Rettersted for denne Deel af Landet - og da jeg nærmede mig den, huskede jeg, at det var der, hvor Langemargrethe tilbød at give Stævnemøde. Ved Højens Fod standsede jeg, og saae derop, tænkende paa om jeg ikke ogsaa skulde forsøge dette Middel. Det var Midnat. Fuldmaanen stod lige over Højen. Da rejste en mørk Skikkelse sig paa dens Top, og viste sig med skarpt Omrids i den klare Maaneglands. Mit Hjerter var for bespændt af Sorg, til at Spørgselfrygt kunde faae Indpas; jeg anraabte. "Kjendt' Folk" svarede en hvinende Stemme; den lød som Langemargrethes. Det var virkelig hende; og idet hun gik ned ad Højen, sagde hun: "Go Auten bette Junker! er hans Gjæs fløun hen, mens han stir saa høut?" Disse Ord ledsagedes af en saare uhyggelig Latter. "A haar ejs lit* ætter ham" lagde hun til med sær modbydelig Venlighed; "kahænsæ han aa uanted** aa snakk mæ mæ." - Jeg var ene med Røverkvinde midt paa den vilde Hede, og værgeløs; alligevel faldt det mig slet ikke ind, at mit Liv kunde være i Fare. Udfaldet retfærdiggjorde min forvovne Tillid til et saa farligt og forvorpent Menneske; og beviste derhos, at ogsaa det meest fordærvede dog har *een* god Side - at der - figurlig talt - endog paa det sorteste Hjerter er een hvid Plet, naar Man kun veed at finde den.

"Siig mig kun reent ud" tog hun atter tilorde, men paa hendes Bondemaal, "om han ikke har mistet Noget, han nødig vilde af med?" Jeg fortalte hende mit Tab, og spurgte, om hun var istand til at bringe mig paa Spor. "Det var ikke umuligt" svarede hun, "enten er hun der, hvor a mener nu, eller og har *Jenniken nøkkt**** hende, for Æsken *-* 96 tog den Kant -" "- hvad for en Æske?" - faldt jeg ind - "den" svarte hun, "der kom jagende i Eftermiddags fra Præstegaarden af og ud over Heden; deri har de vel puttet det bette Lam, han leder om." - Altsaa var Therese da virkelig bortført i en lukket Vogn; og hvis kunde den være uden Baronens? Nu vidste jeg, hvorfor han havde anstillet sig syg: for at undgaae Mistanke - og hvorfor han havde ladet mig kalde, og opholdt mig med hans smukke Moralsystem. "Har vi langt til det Sted, I mener?" spurgte jeg ivrig. "Om en Timestid kan vi være der" svarte hun. Og dermed drejede hun af fra Vejen, og gik foran ind i Heden med sine sædvanlige lange Skridt. - Mit næste Spørgsmaal: hvem der havde bortført Therese, og paa hvis Anstiftelse, vilde hun ikke indlade sig paa at besvare. "Det kan vel være ham det samme" sagde hun, "naar han bare faaer hende igjen. Det er ikke værdt at slaae Steen efter Hunden, saalænge han tier stille." Med dette Ordsprog affærdigede hun mig, uden at standse i sin Gang.

Utaalmodig som jeg var, tyktes mig at Vejen fik aldrig Ende; men Frygt for at gjøre Kvinden studsig, afholdt mig fra at skynde paa hende. Frygt for at hun kunde føre mig ind i en Røverkule følte jeg slet ikke. - Omsider standsede vi ved et Huus, der laae ene i Heden. Min Førerinde pikkede paa Vinduet. Indenfor raabtes strax: "hvem der?" - "Margrethe" svarede hun. "Hvad vil I her saa silde?" spurgte Stemmen. "Har I ikke faaet store Fremmede idag?" spurgte hun. "Nej - hvor skulde de komme fra?" svartes der. "Det kan ikke nytte at I nægter det" vedblev hun; "for jeg har selv seet de kom med hende." "Ja men de har hentet hende igjen" lød det derinde med en anden og finere Stemme "hun er borte for over tre Timer siden." - Margrethe vendte Ansigtet om til mig og sagde sagte: "hun lyver vist nok - kom og luk op!" raabte hun derpaa; "jeg er ikke allene; herudenfor holder en fornem Herre - det er hans Kjereste, de har taget istædetfor en Anden - stræb og luk op! - han er i Slægt med Bispen og Amtmanden og alle de Store;" - I det samme hørte jeg ligesom et svagt Skriig langt borte eller dybtindefra i Huset; og Langemargrethe raabte: "haa haah! der peeb jo Musen - lad os nu komme ind, for ellers gaaer det Jer ulykkeligt!" Jeg sprang af Hesten, hvis Tøjle min besindige Ledsagerske greb og bandt. Nu gik endelig Døren op, og ind foer jeg - hun efter mig. "Therese!" raabte jeg - hun svarede - en Skodde blev skudt fra en anden Dør derinde, - og den Elskede laae i mine Arme.

97

Langemargrethe vækkede os af vor Henrykkelse, ved at klappe mig paa Armen, og spørge: om jeg ikke vilde længere frem? "Jo ganske vist" svarte jeg, "men siig mig først" - henvendte jeg mig til Manden, der stod halvpaaklædt og gloede paa os - "Hvem har givet Jer Lov til at indspærre min Kjereste? Og hvem er det, som har ført hende hertil?" - "Det veed vi ikke" tog Konen i Sengen Svaret "her kom to Morianer - eller og de havde sværtet deres Ansigtter - de kom med hende, og sagde at hun var rendt bort fra hendes Forældre, og at vi skulde passe vel paa hende, til Faderen eller Herredsfogden kom og hentede hende." - Jeg vilde ikke

ladet mig nøje med dette Svar; men min Førerinde mindede mig om, at det var bedst jeg stræbte at komme saasart muligt i Sikkerhed med den Gjenfundne, da Røverne 98 maaskee endnu i denne Nat kunde komme, og bringe hende til et Sted, hvor vi ikke saa let skulde opdage hende. - Jeg sagde hende da et velmeent Farvel, og trykkede hende en Pung i Haanden, som hun ogsaa villig modtog. Da jeg var kommen tilhøst, og hun havde hjulpet Therese op til mig, raabte hun endnu efter mig i Bortridningen: "Nu har I hende - pas vel paa hende! - og see til I kan snart komme langt herfra! Høgen er slem her efter Folks Høns - Lykke paa Jer Rejse!"

Der blev en Fryd i Langebæk Præstegaard; men Ingen følte en heftigere end den stakkels Mariane - ak! hun tænkte mindst paa, hvor snart hendes eget Hjertes Lykke skulde tilintetgjøres.

Da den første Glædesstorm havde sagtnet sig, vare Alle naturligvis nysgjerrige efter at vide, hvem Røverne monne være, og hvorledes hun saa pludselig og aldeles ubemærket kunde komme bort fra dem. Kun det Sidste var hun istand til at forklare: som hun nemlig et Øjeblik var sprungen ud for at hente Noget, der var glemt i Vognen, staaer der et ubekjendt Menneske med Pidsk i Haanden tæt ved i Porten, kalder hende ved Navn, og siger, at hun strax maatte skynde sig herudenfor; Hr. Nordstjerne holdt der med en Vogn, og maatte absolut tale med hende strax om Noget af yderste Vigtighed. Hun fulgte da hurtig efter Personen op ad Bakken og hen til Chaisen, som stod derovenfor. Døren fløj op, en Mand i Kappe og med sort Maske sprang ud, greb hende, og satte hende ind i Vognen, hvor en Anden bandt hende et Klæde om Munden, for at dæmpe hendes Skriig. Og nu gik det i stærkeste Fart, men i fuldkommen Taushed fra Røvernes Side didhen, hvor jeg med Natmandskonens Bistand havde været saa lykkelig at befrie hende.

Da vi næste Morgen raadsloge om, hvorhen og hvorledes Therese skulde bringes i Sikkerhed, bragte Postbudet mig et Brev, der indeholdt den glædelige Efterretning, at jeg havde erholdet det ansøgte Embede. Nu torde jeg altsaa træde som Bejler frem for min Elskedes Fader; men i det Tilfælde, at han endda skulde afslaae min Begjering og foretrække den rige Republikaner Fialtring, besluttedes: at Kongebrev skulde erhverves, og Vielsen fuldbyrdes af min Ven i Stilhed; hvorpaa vi ad en Omvej vilde søge vor tilkommende Bopæl i Hovedstaden. - Da jeg imidlertid hverken torde eller vilde slippe Therese af Øjne, afsendtes et Ilbud til den gamle Dyber med min skriftlige Anmodning om Datterens Haand; og fortalte jeg ham tillige den Fare, hvori hun havde svævet, og af hvilken jeg havde frelst hende.

99

Vore Tanker henvendte sig nu til Vang, hvis Udeblivelse var os uforklarlig. Men som vi gjættede hid og did, kom een af Solholmkarlene, der var fulgt med mig, og leverede mig et Brev, han havde faaet af Hovmesteren, med Befaling ikke at flye mig det før nu. - Jeg brak - de første Ord, jeg læste, vare Disse: "Naar Du læser Dette, er jeg ikke mere -" - En frygtelig og uventet Tildragelse slaar os endnu heftigere, naar den forkyndes ved Skrifttegn - disse *Stumme Sorte*, der kolde og ubevægelige - Hig hine med Silkesnorer - overbringe os Skjæbnens uigjenkaldelige Beslutning; at høre den af en Levendes Mund formilder det rædselsfulde, deler Skrækken. Min maae have malet sig klart i mit Aasyn; thi Mariane sank tilbage paa sin Stol, og Therese foer hen til mig med et skjælvende "Gud! hvad er der?" Haanden med det ulyksalige Brev laae paa mit Knæ; der drog som en Taage for mine Øjne. - Præsten snappede Brevet, kastede Øjnene deri og sagde strax: "Han lever jo - det er ikke Andet end en pludselig Rejse -" Jeg greb det begjerlig igjen; og Therese omfavned Veninden med Trøstens Ord. - Jeg læste en Linie videre, og saae vel Bekræftelse paa Præstens Udsagn; men da jeg alligevel maatte vente eet eller andet voldsomt, forlod jeg hurtig Værelset, uden at Pigerne mærkede det, og ilede ud i Gangen.

Brevet lød saaledes; "Naar Du læser Dette, er jeg ikke meer i Jylland. Min Skjæbne har udviklet sig. *Hexen er min Moder - Baronen min Fader* - han eller den *gale Degn* - eller begge To - hun vidste det ikke selv. Jeg gaaer til Hamborg og lader mig hverve - Tak for dit korte Venskab! En bedre Lykke i Kjerlighed vil jeg oprigtig ønske Dig! - Trøst min stakkels Søster! Nu kunde hun jo dog ikke blive min

- Lever Alle vel! Din Vang.

NB. Hold hemmeligt hvad Du kan!"

Jeg indsaae strax, at Frøken Sonnenthal *maatte* indvies i en Løndom, som med al sin Rædsomhed indeholdt en Lægedom for hendes dybtsaarede Hjerte. Præsten, hvem jeg ikke kunde tage i Betænkning at meddele samme, var ganske af min Mening, som han og bifaldt, at Veninden var bedst skikket til dette sørgelige Hverv.

Hvor indskrænket og usikker er dog vor Kundskab om det menneskelige Hjerte - vort Eget som Andres! Hvorledes vi under hvilket-somhelst Forhold *have* følt, det vide vi; men de Følelser som nye og uvante ville opvække, det skal Ingen med Bestemthed kunne forudsige. 100 Da min Kjereste kom tilbage fra Mariane, meente jeg, at Denne enten maatte segne under haabløs Kjerligheds frygtelige Magt, eller og maaskee heldig bekæmpe den som vanhellig og stridende mod guddommelige og menneskelige Love. Ingen af Delene: den herlige Pige hensank vel de første Øjeblikke i dybeste Smerte; men snart hævede hun sig igjen med en Kraft, som ikkun ejes af ædle Sjele. "Min Kjerlighed til ham er dobbelt nu" havde hun sagt; "den

Første var reen som den Anden, men Begge maa sammensmelte til Een. Tre Engle, Therese, lede os gjennem dette korte Liv: Tro, Haab og Kjerlighed. Men der kommer en Tid, Therese! da Hine forlade os, naar Troen er vorden Vished og Haabet opfyldt; da bliver Kjerligheden ene tilbage." - Ja, i Sandhed! det er den *Guds Kraft i de Svage*, som det *naturlige Menneske* ikke fatter. *Naturphilosophen*, den foragtelige Sonnenthal, Guddommens og Menneskehedens kolde Spotter, hvor arm og elendig staaer han ikke ved Siden af den englefromme haabrige Datter! For hende var og Tanken om den uværdige Fader sikkerlig den bittreste Draabe i hendes Malurtbæger. Men hun sank den uden hørlig Klage. Derimod var Sorgen over den elskede Broder mildnet og opklaret af Haabets Sol. Ogsaa skjulte vi for hende hans fortvivlede Beslutning; hun vidste ikke Andet, end at han var rejst til Kjøbenhavn, for der at søge Ansættelse eller Befordring. Ligesaalidet erfarede hun, hvo der var hans Moder.

Om Baronens kjendte den hele Hemmelighed, veed jeg ikke; men troligt er det. Hans ædle Hustru kom ingensinde til Kundskab om samme; den var den eneste som Datteren ikke delte med hende.

Allerede den følgende Dag erholdt jeg Svar fra Thereses Fader; og det et Saadant som langt overgik vor Forventning; han indvilgede ganske uforbeholdent i vor Forbindelse: ja bestemte den endog til ottende Dagen derefter. Hvad hertil bidrog, var ikke saameget den Rettighed, jeg havde erhvervet mig til Datterens Haand, ved at udfrie hende af Røvernes Vold; ej heller min lykkelige Befordring; men meget mere en Uenighed, som pludselig var opstaaet mellem ham og Fialtring; idet Denne vilde have det opsætsige Lyon ødelagt i Bund og Grund; Dyber derimod, hvis Handel for en stor Deel bestod i Silkevarer, paastod, at Silkevæverne og deres Værkstæder skulde skaanes. Lyons Belejring blev en Medaarsag til min Lykke.

101

Smertelig var de to Veninders Skilsmisse. Den Ene drog nu Opfyldelsen af Livets skjønneste Haab imøde; den Anden uden Haab for denne Verden, skulde, selv dybtnebdøjet af Skjæbnens tunge Haand, lette Byrden for en lidende Moder. Kjerlighedens Baand var sønderrevet - nu maatte Venskabet ogsaa løses. Aldrig var mit Hjerte ved nogen Afsked saa blødt som ved Denne; først langt borte fra Langebæk kunde jeg hemme mine Taarers Løb. Jeg havde tabt en Ven - tabt ham paa en Maade, der gjorde Tabet dobbelt smerteligt; og min Brud var løsrevet fra den Ene af de Tvende, mellem hvilke hendes unge Hjerte var deelt. Ofte bortkysede mine Læber Taarerne fra hendes opsvulmede Øjne; og ligesaa ofte frembrøde de paa nye. Jeg forestillede hende: hvorledes Venskabet ved Skilsmissen dog ikke var opløst; at det ved Fraværelsen snarere vilde knyttes end fastere; at stadig Brevvexling jo kunde vedligeholdes; ja glædeligt Gjensyn med Tiden haabes. "Aldrig i dette Liv" hulkede hun, "jeg veed det: hun sørger sig i Graven." "Det veed Du ikke, kjerreste Therese!" svarede jeg, "hun er stærkere end Du troer; thi hun har Gud i sit Hjerte." Da hun omsider var bleven nogenlunde rolig, gjorde jeg hende endvidere opmærksom paa: *at den Lidendes Smerter altid forekomme den Blødhjertede og Deeltagende større end de virkelig ere.* "Det kunde jeg aldrig holde ud" siger ofte Den, som i lignende Forfatning vilde bære med en Styrke, Den hidtil ikke anede. Almindeligviis tiltroer Mennesket sig selv for Meget, men stundom falder det til den modsatte Fejl.

Vort Bryllup blev fejret i Stilhed, og ikkun i ganske faa Vidners Overværelse; vi bleve viede i Stuen. Vel havde vi Begge ønsket, at denne Handling maatte være foretaget i Kirken; men vi maatte rette os efter min Svigerfader, der paa sin nyfrankisk ansaae det for en blot borgerlig Act, og gjerne skulde ladet det beroe ved en simpel Notarialforretning, hvis en Saadan havde været tilstrækkelig hjemlet i Lovene.

Den følgende Dag bleve vi, efter priselig Skik og Brug, pinte med Lykønskninger; og tilsidst overraskede med en Saadan skrivtlig fra - Baronens. Det er umuligt at drive Forstillelsen videre: hans Brev var affattet i den artigste og muntreste Tone; og sluttede med en venskabelig Bebrejdelse, fordi vi ikke havde taget Afsked med ham, inden vi forlod Egnen. I en Efterskrift tilkjendegav han sin Glæde over at Pigerovet var mislykket, henkastende tillige et Vink, som skulde lede 102 os paa den Formodning, at Fialtring var den sandskyldige. - Dette var spildt Umage; jeg kunde ikke vildledes. Min første Mistanke steg derimod til moralsk Vished, da jeg erfarede, at han engang tilforn skulde have bortført en uskyldig Pige, som ikke paa almindelig Maade stod til at forføre. Da hun befandt sig i hans Vold, *maatte* hun falde; thi hvilke Midler skulde vel være for slette for saa samvittig-hedsløst et Menneske?

Man kan ikke antage dem bedre end hans Redskaber. Thi at han ved Thereses Bortførelse har betjent sig af Hiarum - hvem han vel allene yndede, fordi han lignede ham selv i moralsk Fordærvelse - samt af den fordrukne Jæger, derom fik hun ved nærmere Eftertanke rimelig Formodning: af den Ene hørte hun nemlig nogle Gange hiint characteristiske kalkunske Prust; og den Anden stank af Brændeviin. Var dette saa, har Baronens endnu havt en anden Aarsag til at befordre Morderens Flugt, end den han med tilsyneladende Aabenhjertighed betroede mig. - Det var dernæst meer end sandsynligt: at han tilforn ved lignende smukke Skjelmsstykker har brugt saavel hans forrige Bolskab Hexen, som ogsaa den agtværdige Natmandskvind. Hvorledes skulde ellers Denne have kjendt hiint Smuthul, hvor hun med saadan Sikkerhed søgte og fandt min Brud? Og hvorfor blev hun staaende herved, og stræbte at standse al videre Undersøgelse om Ophavsmanden.

Baron Sonnenthals topmaalte Nederdrægtighed blev mig ret indlysende, da jeg hørte den nysomtalte ulykkelige Piges Historie. Jeg forundredes over at en saadan Forbrydelse kunde gaae saaledes af uden Følger

for Skurken, og uden at gjøre videre Opsigt. Fortælleren, en Apotheker, og som Dybers Svoger een af Bryllupsgjæsterne, loe ret hjertelig, og meente: at Pigen vist nok selv havde fundet det raadeligst at tie, og saavidt muligt dølgge sin egen Skam. "Baronen har flere Gange" hviskede han rning i Øret, "faaet et vist Medicament i mit Apothek, og sikkert nok anvendt det med ønskelig Virkning." Jeg gøs, og takkede Forsynet, som havde frelst min Therese fra den hartad uundgaaelige Fordærvelse.

Otte Dage derefter modtog Hovedstaden det lyksaligste Par inden dens Volde.

103

Gjensyn

Solen skinnede klart den smukke Sommerdag, og satte den mangfoldigt afvexlende Egn i livligste Lys: Agermark og Eng, Krat og Kjer, Søe og Banke - Alt gav et venligt Gjenskiær af Glandsen herovenfra; selve Hedepletterne og de lyngtakte Gravhøje vare mindre mørke; matte Glædesglimt syntes at formilde deres sædvanlige skumle Udseende. Men der var kun liden Færdsel paa Landevejen, ad hvilken vi nærmede os det gamle Viborg - Viborg, som jeg nu gjensaae førstegang efter meer end to og tyve Aars Forløb. Snabstingets forrige Herlighed var forbi; kun enkelte Ryttere og færre Vogne saaes der hvor det fordem vrimlede af Ridende og Kjørende. Mine to Smaadrenge morede sig ved at lege Skjul med Stadens Taarne, der snart fremstege og snart forsvandt, alt eftersom den bølgeformige Vej førte os op paa Bakker eller ned i Dale. Min Hustru, som sad foran mig, havde rakt mig sin Haand over Bagslaget; Taarer, fremdrevne af mange Erindringer, perlede i hendes Øjne. Mariane syntes hensunken i Tanker ved hendes Side; lange Sukke nu og da, tilkjendegav Dybden og Smerten af de Minder, som beskjæftigede dem.

Anledningen til denne Rejse var min Svigerfaders Dødsfald, som indtraf Aaret iforvejen. Det blev en Nødvendighed for mig, selv at see Boets Fordringer inddrevne, saameget mere som hans efterladte betydelige Formue stod prioriteret i flere Skiftejurisdictioner; fornemmelig paa Solholms Gods. Saasnart altsaa mine Forretninger i Viborg var tilende, kjørte jeg med min Familie didud, med den Bestemmelse af tage Ophold i Langebæk Præstegaard.

Synet af de Egne, hvor jeg havde tilbragt min Ungdoms skjønneste og for hele mit efterfølgende Liv saa vigtige Dage, virkede paa mit Hjerte som Toner af en fordums Yndlingsmelodie, der efter mange Aars Mellemrum gjenvække de længe indslumrede Følelser. Men Erindringen fremtryller alle hine Begivenheder i et mildere og yndefuldere Lys, og - hvis dette Udtryk tilfredsstiller ligestemte Sjele - i hiint mattere men venlige Morgenskjær, der viser os Gjenstandene, uden at blænde vort omsvævende Blik.

Vi bedede, som paa hiin Rejse, i Colonibyen: og hele Natmands-fejden stod levende for mig. Den samme Krokone var endnu til; og jeg erkyndigede mig strax om Heltinden den lange Margrethe, der havde haft en saa afgjørende Indflydelse paa min og min Thereses 104 Skjæbne. "Hun er i *Viborghuset*" hedte det. Saaledes benævner Almuen artigen og skaansomt en Bolig, der ligesaavel kan ansees som et Asyl for Trang og Alderdom, som for en Straffeanstalt for Lovens modtvillige Overtrædere.

Det næste Sted, der opriskede gamle Erindringer, var Landsbyen, hvor det forhenbeskrevne Bondebryllup holdtes. Gildegaarden var den Første vi kom til; jeg gjenkjendte den strax; Therese ligesaa. Hos os Begge opstod paa eengang det Ønske, at fornye vort Bekjendtskab med hine Ægtefolk, med hvem vi dengang saa heldigen byttede Klæder og Roller. Ak! Du mægtige Tid! hans aldrende Ansigt og krummede Ryg vidnede om dine ustandselige Virkninger. Vi spurgte om hans Kone: "hun havde været død og borte for flere Aar siden." Vi spurgte om hans Børn: han viste paa en kraftfuld Ungkarl, og tvende blomstrende Piger. Jeg studsede. Det forekom mig som noget utroligt; saa længe - tyktes mig - kunde han umulig have været gift; Brylluppet stod jo for stakket siden - skulde det virkelig nu være to og tyve Aar? Hvor ere de blevne af? Jeg saae til mine egne Børn - et Suk undslap mig - jeg lod kjøre videre. - Hist var Strædet, hvor Mænd og Karle brødes om den formeentlige Brudgom - der stod Huset, hvor jeg mødtes med min bondeklædte Brud. Jeg lagde min Haand paa min Hustrues Skulder, pegede derhen og hviskede: "Therese! kan Du huske?" Hun tog min Haand, trykkede den mod sin Barm, og smilede "mildeligt som Solen i Høst." -

Vejen herfra til Langebæk gik ikke om ad Solholm; og havde den end gjort det, jeg vilde dog taget en Anden for Frøken Sonnenthals Skyld. Alligevel, erindrede jeg, kunde Man herfra see de saakaldte Solholms Tørveskruer, og længe have dem i Sigte. Det undrede mig derfor, at jeg, uagtet Luftens Klarhed, slet ikke kunde faa Øje paa dem. Grunden, som jeg siden erfarede, var Denne: at den nuværende Ejer havde nedbrudt dem, for at gjøre deres Blytag i Penge. Men jeg maae her gaae noget tilbage i Tiden.

Lidet over to Aar efter mit Giftermaal døde Baronen. Det fandt sig, tvertimod Alles Forventning, at hans Gjæld var saa stor, at Gaard og Gods maatte sælges. Hiarum, som trolig havde hjulpet til at forarme ham, og berige sig selv, blev Kjøber, og ægtede hans Maitresse Jomfru Urold, der paa sin Side ligeledes havde plukket ham dygtig. Baronessen forlod det Sted hvor hun havde henlevet saa mange Kummers Aar, og bosatte sig med Datteren i Viborg. Men ikkun 105 to Aar overlevede hun sin uværdige Ægtefælle. Frøken Sonnenthal valgte nu, til min Kones store Glæde, vort Huus til fremtidigt Opholdssted, og blev en anden Moder for mine to Døttre, hvem hun ej allene underviste, men ogsaa indgjød sin egen rene Kjerlighed til Gud og Dyden. De vare allerede Begge lykkelig gifte. Deres Opdragerinde, hvis Skjønhed, som ikke tabte ved Udtrykket af stille Tungesind, i Forbindelse med hendes fortræffelige Egenskaber, i de første Aar af hendes Ophold hos os, forskaffede hende flere fortrinlige Tilbud, afslog dem Alle. Det er let indseet, at et saadant Hjertes første Kjerlighed ogsaa maatte vorde den Sidste. - Langt fra ikke for sin Fornøjelse, men fordi hun ikke kunde skilles fra sin Ungdoms Veninde, gjorde hun denne Rejse med, ledet af Skjæbnens usynlige Styrrer til Maalet for sine jordiske Lidelser og Lønnen for det store Taalmod, med hvilket hun bar dem.

Vi rullede ind i Langebæk Præstegaard. I tre eller fire Aar havde vi slet Intet hørt herfra; og vidste blot, at han endnu var ilive. En Tjenestepige traadte ud i Døren. "Er de selv hjemme?" spurgte jeg. "Præsten er inde" lød Svaret. Vi stode af. Hun viste os ind i Haugestuen, der nu tillige var Studeerkammer.

Der sad den gamle Mand i en højrygget Lænestol, med sin Pibe i Munden og sin Bibel foran sig; i Haanden holdt han et Forstørrelsesglas: "hm!" sagde han for sig selv "hvem har vi der? - Nyt som sjælden skeer - længe imellem - Ingen seer til ham." Imidlertid hævede han sig langsomt, og tiltalte os med et: "Velkommen de gode Venner! vil De sige mig, hvem De er; for Synet slaaer mig fejl nu." Jeg sagde ham det. Et Smiil opklarede Oldingens mørke Aasyn; han kastede Piben og Glasset, og udstrakte sine skjælvende Hænder, dem vi grebe med inderlig Rørelse. "Herre Gud!" sagde han, ofte afbrudt af Graad, "mine elskelige Venner! saa seer jeg Dem da endnu engang, før jeg skal heden vandre - hvorledes lever De? - Det er saa længe siden - jeg er saa ene, mine Kjere! - Ane! siig til Jomfruen, hun skynder sig med Noget til de Fremmede - det Bedste hun har - De bliver dog hos mig nogle Dage? Sæt Dem, sæt Dem! lad os nu snakke lidt!" - Vi toge Sæde omkring ham, men vare alt for bevægede til at kunne fremføre Andet end korte og usammenhængende Spørgsmaal om hans og hans Kones Befindende. "Min Kone!" sukkede han, og foldede sine magre Hænder, "min Christiane! det er tre Aar siden hun forlod mig - Herren tog hende - hans Villie er den bedste - men 106 jeg er saa ene - saa ene i min høje Alderdom -" Hænderne faldt ned paa hans Skjød - Taarer trillede over hans rynkede Kinder. - Og virkelig, ved at kaste et Øje omkring i Værelset, sporede jeg lettelig, at *hun* var borte: jeg savnede hiin Penhed og Orden, ved hvilke en god Hustru gjør Hjemmet endnu kjerere. Det skulde været i hendes Tid, at Edderkopperne ustraffede havde povet at udspænde deres Garn i Krogene, eller Støvet blevet liggende i Vindueskarmene, eller Huller paa Stolebetræk eller et Rivt i Gardinerne blevne ustoppede! - Der paafulgte for nogle Øjeblikke en uhyggelig Taushed. Jeg vilde bryde den; men gjorde det paa en Maade, der atter fornyede Erindringen om bedre Dage: "gjør De endnu noget af Musikken?" spurgte jeg temmelig tankeløst; men opdagede i det samme Violoncellen i en Krog af Værelset: dens Strenge vare borte saanær som Bassen. "Det gaaer mit Instrument som det gaaer mig selv" svarede han, "vi har kun een Streng som holder; min brister vel først, vil jeg haabe - nej! jeg har ikke rørt den derhenne, siden min Christiane døde. Der ere skjønnere Toner, jeg nu længes efter at høre; min Sjel fornemmer dem allerede i sine stille Timer." Atter et Ophold. Jeg følte nu, at jeg maatte føre Tankerne ud af det ikkun med sørgelige Minder opfyldte Huus; og ved at lede Samtalen hen paa fordums Venner og Kjendinge i Egnen, lykkedes det mig efterhaanden at frembringe en mindre vemodig Stemning; ihvorvel mange af de efterspurgte ikke mere vandrede paa Jorden. Blandt Disse var ogsaa Oldgranskeren Kammerraad Urold. "Det er snart ti Aar, siden han blev *højlagt*" fortalte Præsten. Jeg kunde ikke andet end smile ved dette ægte oldnordiske Udtryk, som jeg ansaae for figurligt. "Jo virkelig!" vedblev han, "*ret højlagt*, i selve Luushøj, som, siden vi omgravede den, som De nok husker, er benævnet sommetider Harpegrethes Høj, og sommetider Langmargrethes Høj. Først havde han bestemt, at hans Liig skulde brændes, og Asken deels kastes i Havet, og deels blandes med Kong Haddings. Men da han siden kom i Tanker om, at den Skik at begrave Ligene ubrændte var ældre, fulgte han Denne; dog med den udtrykkelige Betingelse, at de kongelige Levninger skulde nedsættes oven paa hans Kiste." - Da jeg spurgte om hans fordums Herredsbrødre, berettede han mig at de vare enten døde, eller bortflyttede, saanærsom Rumsøe, om Hvem han udlod sig med nogen Bitterhed, "Han har faaet en stor Forandring" sagde han. "Engang prækede han ikke Andet end Fornuft og Moral; men nu foragter han Moralen og 107 fordømmer Fornuften, Han er ellers min Amtsprovst - maae De vide - og saa hovmodig som nogen Pave. Jeg kom for Skade, paa et Brev at titulere ham blot *højærværdig*; men det varede ikke længe, inden vi fik et Circulær, i hvis Convolut - der havde været brugt til ham selv - stod *Højædle* og *Højærværdige*. Jeg veed, han tilgiver mig det aldrig; thi hans Hævnjerrighed er saa stor, at den kun kan sammenlignes med hans Gjerrighed. Jeg vil allene sige Dem, at han ikke antager Nogen til Synsmand, med mindre han forærer ham et Slagtehøved, eller lover at dele Gebyrerne med ham; og at han sælger Skoleembeder til den Højstbydende." - Da jeg fornåm, at den gamle Mand kom mere og mere i Harnisk, vilde jeg bringe en anden Materie paa Bane, og spurgte: om han endnu fik sig en Lombre? Men ogsaa her var jeg uhældig. Et langtrukket Nej sagde mig, hvormeget han savnede et Morskab, der selv for den, som ikke fortjener Navn af Spiller, kan vorde en trængende Nødvendighed.

I min Forlegenhed for et behageligere Æmne, kastede jeg mine Øjne ud af den aabenstaaende

Haugedør, og saae tvende sælsomme Skikkelser nærme sig med langsomme og afmaalte Trin. Den Ene var en liden meget alderstegen Mand, hvis lange stride graalighvide Skjæg skjulte det meste af hans indskrumpede Ansigt. Paa Hovedet bar han ligesom et Taarn af mange forskjelligt farvede Parykker; hans magre Krop indhylledes af et Klædemon, der havde megen Lighed med en Præstekjole; den var nemlig knappet foran fra Halsen og lignede til Fødderne; men lappet med Klude af alle mulige Culører. Den Anden saae ud til at være af Middelalder; han bar et lige saa stærkt Skjæg, men ganske sort, samt korte Klæder af mørke Farver, men lugslidte og med Huller for Knæer og Albuer. Man kunde ikke miskjende dem Begge for Vanvittige; og min Hukommelse sagde mig snart, at den Ene var hiin Gale Bertel, som jeg fordem havde seet i Klintekirken. - De standsede uden for Døren; den Yngre hilsede fornemt med Haanden, og holdt derpaa med Pathos og sære Fagter følgende Tale: "Mine Herrer og Damer! De seer her for dem de tvende vor Tidsalders største Philosopher - han det forrige Aarhundredes, og jeg det Nærværendes. Dette er den store Kant, som smedder Vaaben for Tænkekraften, og jeg er Oken - som bruger dem. Den preusiske Konge har viist mig i Landflygtighed, fordi han frygtede, at jeg skulde støde ham fra Tronen. Intet havde været mig lettere, men jeg nedlader mig ikke til slige Smaating, som et smule Kongerige. 108 De maae vide: jeg er istand til at skabe ligesaamange Verdener, som min Forgænger her Systemer; og det allene ved min Aands og min Villies store Magt. Da De nu ved en consequent Ideerække let ville kunne indsee, at jeg kan frembringe disse Verdner saa store som jeg behager: saa kunne De ligesaalet begribe, at denne Verden er mig for liden og i det Hele ikke indrettet efter philosophiske Grundsætninger. Den skal følgelig tilintetgjøres; og jeg er nu paa Rejsen til Bergen for at iværksætte dette. De veed af Niels Klim: at *der* er en Nedgang til Underverdenen. Jeg stiger derned, og sprænger hele Kloden som en Bombe, ved en eneste simpel Syllogisme, og splitter den ad i alle de Atomer, af hvilke den Stymper Xeno engang har sammenflicket den." - Under Fremsigelsen af denne ultrametaphysiske Tale, havde den gamle Mand bestandig skottet til ham, nu og da løftet paa Skuldrene, og smilet, som om han ynkedes over sin Med - følgers Galskab; men ved Slutningen fremtraadte bag ved dem en hvidklædt kvindelig Skikkelse, i hvilken jeg strax gjenkjendte hiin Skyttekone, som Almuen betitlede med Øgenavnet *Hexen*. - "Hvad bestiller I her? vil I hjem!" sagde hun, og løftede truende et Riis ivejret. Ved dette Tilraab vendte Begge sig hurtig, toge hverandre under Armen, og traskede henud af Haugeporten; Kjerlingen bagefter.

De vare kun komne nogle faa Skridt bort, førend Præsten slog Hænderne sammen, og raabte: "Min lille Himmeriges Part! det var Vang; nu kjender jeg ham paa Gangen." - Therese udstødte et Skriig, og sprang omkring ham hen til Mariane. Hun sad ubevægelig, med Nakken lænet mod Bagslaget af Stolen. Præsten raabte paa Vand. Jeg greb hendes Haand - den var kold og slap - Øjnene brystne - hendes skønne Hjerter havde ophørt at slaae - og at sørge. - Hun maae allerede strax have kjendt den Ulykkelige, og i samme Øjeblik være berørt af Dødens velgjørende Haand.

Begravelsen var forbi; de faa Indbudne bortrejste. Vi havde endnu saa meget tilbage af Dagen, at jeg kunde opfylde min dybtsørgende Hustrues Ønske: endnu engang at besøge hiin Kirke, hvor vi allerførst saae hverandre. Begge vore Sønner, begjerlig efter at see Vesterhavet, ledsagede os.

Klintekirken var nu sit Fald eller Nedbrydelse ganske nær. Den var sunken dybere ned i den sandige Grund. Revnerne havde udvidet 109 sig; Taget var næsten heelt afblæst. Ingen Gudstjeneste holdtes mere; den næste Storm vilde sandsynligen nedrive den smalle Sandvold, som endnu var imellem Gaulen og Bølgernes Vælde.

Det var fuldkommen Havblik; Vandfladen, saavidt Synet rakte, blank og lysblaa som den skyfri Himmel. Kun tæt udenfor mærkedes en svag og langsom Bevægelse frem og tilbage langs hen med Strandbredden og med en Rislen ikke stærkere end Bækkens over smaastenig Grund. - Therese og jeg satte os paa Brinken. Hendes Haand hvilte i min; hendes Øjne paa vore Børn, der ivrigen ledte efter Rav nede ved Havstokken, og allerede lode til at have grædt deres sidste Taarer for den kjere Hedenfarne. Vi sade i Taushed; vore Tanker fandt ingen Ord. Først da Solen havde tilsmilet Verden sit sidste Farvel, forlode vi den øde Egn, som ved glade og sørgelige Minder bliver os uforglemmelig.